

Rick Tink Jr

AVONDSTERREN

EEN TWAALFTAL PREEKEN

DOOR

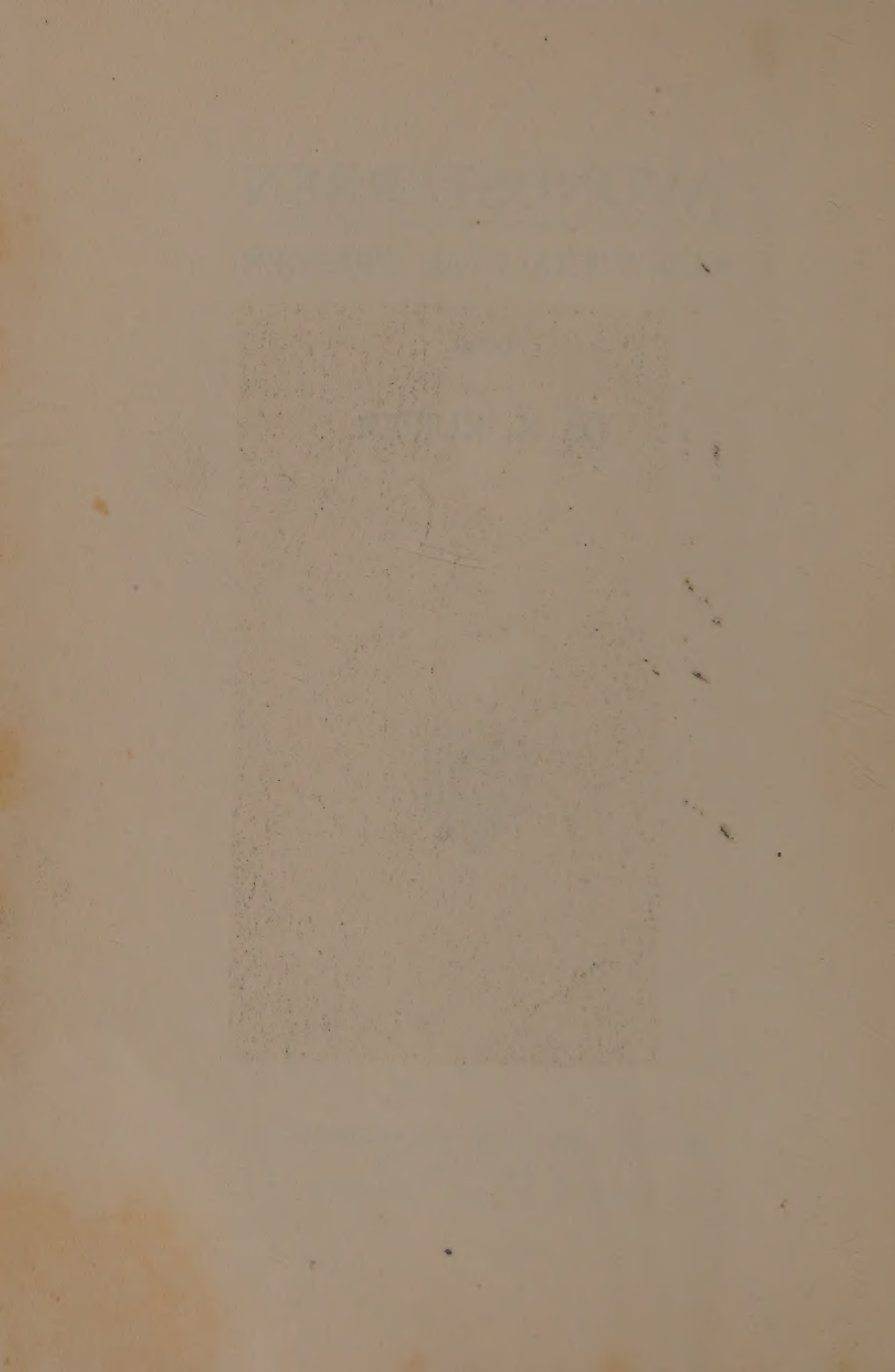
DS. K. KUIPER

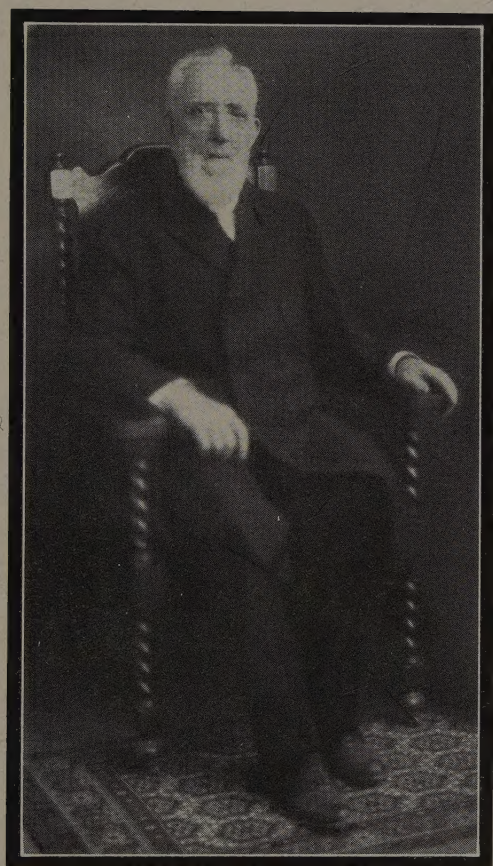

The VAN NOORD BOOK AND PUBLISHING CO.

513 Eastern Avenue, S.E.

GRAND RAPIDS, MICHIGAN

Copyrighted 1921 by
The VAN NOORD BOOK AND PUBLISHING CO.
Grand Rapids, Mich.

VOORWOORD

Tot het schrijven van dit korte voorwoord zet ik mij, als oudste zoon, met een mengeling van weemoed en stillen dank. Weemoed, want God nam onzen vader van ons weg, en hij mocht het genoeg niet meer smaken deze preeken in boekvorm voor zich te zien. Zelfs de drukproeven hebben wij moeten corrigeeren. Stille dank, omdat God het hem in het hart gaf, en nog kracht en levensgunde deze preeken persklaar te maken. Voor ons, als weduwe en kinderen, zijn deze preeken een kostbare nalatenschap. Maar met dankbaarheid zullen ze ook ontvangen worden allereerst in de gemeenten, welke hij mocht dienen; en voorts ook door zeer velen in al onze kerken.

Een enkel woord over de inrichting dezer preeken is misschien niet geheel overbodig. De inrichting is die, welke vroeger in Nederland algemeen in zwang was, n.l.: Na voorzang, kort gebed en zegengroet, het lezen van de wet of twaalf artikelen en het teksthoofdstuk, en nogmaals zingen kwam er een voorafpraak. Zulk een voorafpraak had ten doel de belangstelling der gemeente te wekken voor den te behandelen tekst. Op de voorafpraak volgde dan het lange gebed en het zingen van twee psalmverzen, wanneer ook de collecte opgenomen werd. Na dit zingen werd de tekst voorgelezen. En dan kwam de verklaring. Dit gedeelte van de preek vulde verre weg het grootste gedeelte van den dienst. De verklaring liet vader altijd uitloopen in een gepast psalmvers, 't welk dan gezongen werd, de zoogenaamde tusschenzang. Dan volgde de toepassing, waarop de dienst besloten werd met korte dankzegging en gebed, psalmgezing en het leggen van den zegen op de gemeente.

Voor „Inter Nos” van de Classis Holland had vader nog een referaat gemaakt. Hij heeft het echter niet zelf meer kunnen voorlezen. Naar den wensch van Holland's „Inter Nos” hebben we ook dit referaat in dezen preekbundel opgenomen.

Het portret geeft een beeld van vaders verschijning in de laatste jaren van zijn leven.

Zooals uit zijn eigen Voorwoord en de preeken zelf blijkt, gunnen deze een blik in vaders ziel toen zijn levenszon op het punt stond aan den westerkim weg te duiken. Blijkbaar was hij zelf diep onder den indruk dat de avond voor hem gedaald was. Wij vermoedden echter niet dat voor hem de nacht zoo spoedig en zoo plotseling zou invallen.

Een der preeken uit dezen bundel handelt over het woord van Jezus: „Gij zijt het licht der wereld.”

Vader heeft zijn licht tot het allerlaatste toe laten schijnen.

Avondsterren.....

Ruste's Heeren zegen rijkelijk op dezen kleinen bundel preeken, waardoor hij, die meer dan veertig jaren het Evangelie verkondigen mocht, tot ons blijft spreken ook nadat hij gestorven is.

B. K. KUIPER

EEN WOORD VOORAF

„Blijf met ons, want het is bij den avond, en de dag is gedaald.” Met dat woord drongen de twee jongeren des Heeren, die Jezus ontmoet, en met Hem naar Emmaus gewandeld hadden, op den namiddag, toen Jezus des morgens was opgestaan, aan, om bij hen te blijven.

Aan dat woord dacht ik onwillekeurig, toen ik mij opmaakte om nog enkele preeken in 't licht te geven.

Ik dacht, met het oog op mijn leeftijd—ik heb de 80 bijna bereikt—het is bij den avond mijns levens, de dag mijns levens is gedaald. Maar vergis ik mij niet, dan is het ook bij den avond des tijds, dan is ook de dag van de bedeeling der genade gedaald. En misschien duurt het niet lang meer, of het geroep wordt gehoord: „De Bruidgom komt, gaat uit Hem tegemoet.”

Met het oog op dit een en ander greep ik naar de pen, en stelde ik nog enkele preeken op 't papier. Zij zullen wel het kenmerk dragen dat het voor den schrijver avond is geworden, en dat hij meent dat hij de avondschatuwen des tijds ziet vallen.

Ik noemde ze daarom „AVONDSTERREN.”

Door Gods genade is mijn naam bij velen, beide hier en in het oude Vaderland, bekend. Onder Gods zegen heb ik, door 43-jarige prediking en 25 jaren toelichtingen te schrijven van Sabbathsschool lessen, vele vrienden verworven. Ik mag gelooven, dat God mij, onwaardige, heeft willen gebruiken om voor en na voor velen een weinig licht te verspreiden op den levensweg.

Gaarne zou ik nog vele vrienden zien en spreken, en zij mij. Maar het is bij den avond, de dag is gedaald. Ik zal zeer vele van mijne vrienden niet meer zien aan deze zijde des grafs.

Daarom nog deze zwakke poging om allereerst voor mijne vrienden, voor broeders en zusters in den Heere, maar ook voor allen, die deze lezen of hooren zullen, nog enkele sterretjes te geven, die hun den weg mogen wijzen naar Jezus, gelijk de ster de Wijzen uit het Oosten deed, die hen den weg wees naar den geboren Koning der Joden.

Geve God ons dat wij allen, hier door het geloof, Jezus mogen zien, en eenmaal hiernamaals Hem mogen zien van aangezicht tot aangezicht, en Hem gelijk wezen, als we Hem zien gelijk Hij is.

DE SCHRIJVER

Een Verwonderlijke Bede, of een Bede van God tot den Zondaar

Tekst: 2 Cor. 5: 20

Voorzang: Ps. 25:4

Lezen: 2 Cor. 5

Zingen: Ps. 95:4

Ps. 32:1, 3

Ps. 31:15

Ps. 89:8

VOORAFSPRAAK

Bidden en bedelen zijn woorden die van één stam komen. In den grond der zaak bedoelen zij hetzelfde. Zij duiden aan dat men iets vraagt, iets verzoekt van een ander. 't Is waar, wanneer wij iets vragen van God dan noemen wij dat doorgaans bidden. Vragen wij een gave of gunst van een mensch, dan heeten we dat doorgaans bedelen. Toch wordt ook een verzoek tot menschen gericht meer-malen bidden genoemd. Jezus zegt: „Wat vader onder u zoo zijn zoon hem om brood bidt,” enz. Tertullus zegt tot den stadhouder: „Ik bid u, dat ge ons naar uwe bescheidenheid kortelijk hoort.” En Paulus schrijft aan de gemeente te Rome: „Ik bid u dan bij de ontfermingen Gods,” enz.

Tot bidden worden wij in de Schrift telkens vermaand. De mensch is kind der behoefte. Zelf heeft hij niets. Van gegeven goed moet hij leven. God moet uit Zijne volheid hem alles geven. Maar Hij wil wij zullen er om bidden. Daarom roept Hij ons toe: „Bidt en u zal gegeven worden.” En door den Profeet laat Hij Israël toeroepen: „Daarenboven zal Ik hiertoe door den huize Israëls verzocht worden, dat Ik het hun doe.” En Jakobus zegt den Christenen van zijne dagen: „Gij hebt niet omdat gij niet bidt.”

Op het gebed wil God echter alles geven. Jezus heeft ons gezegd: „Een iegelijk die bidt, die ontvangt.” En wederom: „Al wat gij den Vader zult bidden in Mijnen Naam, dat zal Hij u geven.”

Het is reeds groote genade van God, dat wij arme en

behoefte, maar ook schuldige zondaren bidden mogen, dat God den troon der genade voor ons laat openstaan, maar nog meer, dat Hij op ons gebed ons geven wil, wat wij noodig hebben, zoodat wij zingen mogen:

„Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik zoo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.”

Maar nog oneindig grooter blijkt Gods genade waar Hij zoo nederbuigend goed is, dat Hij Zelf door Zijne genade ons bidden laat, wij zouden ons met Hem laten verzoenen. Dat is voorzeker een allerverwonderlijkste bede. Wij willen deze allerverwonderlijkste bede in deze ure, die bede Gods tot zondaren, met u beschouwen. Bidden wij vooraf dat God ons ook daartoe Zijne genade wil geven.

GEBED

Tekst—2 Cor. 5:20. „Zoo zijn wij dan gezanten van Christuswege, alsof God door ons bade: Wij bidden u van Christuswege, laat u met God verzoenen.”

Reeds heeft de Apostel vele schoone en heerlijke dingen de gemeente gezegd. Dit hoofdstuk begint met te wijzen op de heerlijke wetenschap der geloovigen, „dat zoo ons aardsche huis dezes tabernakels gebroken wordt, wij een gebouw bij God hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.” Wel zuchten wij nog zoolang wij in dezen tabernakel zijn, verlangende met onze woonstede, die uit de hemelen is, overkleed te worden. Wij zouden niet willen ontkleed, maar overkleed worden, opdat het sterfelijke van dit leven verslonden worde. Maar toch hebben zij goeden moed, wetende dat wij inwonende in het lichaam, uitwonen van den Heere. Nu wij nog door geloof en niet door aanschouwing wandelen. Goeden moed behouden zij echter, en begeeren om, hetzij uitwonende hetzij inwonende den Heere welbehagelijk te zijn. De openbaring voor den Rechterstoel van Christus wacht ons, waar wij zullen wegdragen de vergelding van al wat wij in het lichaam gedaan hebben. Dit wetende bewegen Paulus en zijn medearbeiders tot het geloof in Christus. Gedron-

gen door de liefde Christi, oordeelen zij dat zoo één voor allen gestorven is, zij dan allen gestorven zijn, opdat wie leven niet meer zichzelf leven, maar dien die voor hen gestorven en opgewekt is. En dan maakt Paulus de conclusiën op. Zij kennen, zij rekenen nu niet meer met de vleeschelijke en aardsche betrekkingen. Is iemand in Christus, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbijgegaan, alles is nieuw geworden. Al die dingen zijn echter uit God, die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus, en ons de bediening der verzoening gegeven heeft. God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, en heeft het woord der verzoening in Paulus en zijn medearbeiders gelegd. En dan beschrijft hij in onzen tekst hun taak en werkzaamheid. Zij zijn Godsgezanten, en brengen in naam van God een bede Gods tot verzoening tot zondaren. Zoo zien wij in onzen tekst een allerverwonderlijkste bede, een bede van God tot zondaren, om zich met God te laten verzoenen. Wij spreken daarover tot u in deze ure, en trachten u te doen zien:

- I. De inhoud van Gods bede;
- II. Hoe die bede Gods tot ons komt;
- III. Welke waarde die bede Gods voor ons heeft;
- IV. Waartoe die bede Gods ons strekken moet.

I. Om de volle beteekenis van onzen tekst te verstaan, moeten wij allereerst vaststellen, dat het een bede is, die van God zelf, van Christuswege, door Paulus en zijn medearbeiders gebracht wordt tot menschenkinderen. Dit maakt die bede tot de allerwonderlijkste.

(a) Denkt u een oogenblik in, van wien en tot wien die bede komt. Zij komt van God, den Algenoegzame. Van Hem die van menschenhanden niet gediend wordt, als iets behoevende, dien wij niets kunnen toebrengen al zijn wij vroom, dien wij niets kunnen onttrekken, al zijn wij goddeloos. Die in Zichzelf alle volheid en zaligheid bezit, en die ons den adem en het leven en alle dingen geeft. Van wien de Apostel pas gezegd heeft: „Alle deze dingen zijn uit God,” en van wien hij op een andere plaats zegt: „Uit Hem, door Hem, en tot Hem zijn alle dingen. Hem zij de

heerlijkheid tot in eeuwigheid." Hij is het die hier bidden laat.

En dan is het een bede tot nietige stervelingen, tot menschenkinderen, die niet bekwaam zijn iets te denken als uit zichzelf. Menschenkinderen, wier grondslag in het stof is, wier adem in hun neus is, en die, zoo God ze wegneemt, sterven en wederkeeren tot stof. Maar meer dan dat, tot menschen die gezondigd hebben tegen God. Die van God zijn afgeweken. Die zooveel het hun mogelijk was, zich van Hem hebben losgemaakt. Die uit zichzelf nooit naar God zouden gevraagd hebben. Integendeel, die zich keerden een iegelijk naar zijnen weg. Die van God wegvluchtten, en van nature zeiden: „Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust.”

Voorzeker, dat is een verwonderlijke bede. Maar dat wonderlijke wordt nog grooter, voor ons, zoo wij op den inhoud der bede letten.

(b) Paulus vat die bede samen in vijf woorden: „*Laat u met God verzoenen.*” Het is dus een bede tot verzoening. Verzoening daar kan sprake van zijn, zoo er een misdrijf gepleegd is. Zoo er schuld gemaakt is. Zoo er strijd ontstaan is. Zoo de gemeenschap verbroken is. Zoo er vijandschap openbaar wordt. Zoo was het hier tusschen God en den mensch. Maar hier was het niet, als het doorgaans onder ons menschen is, als er twist, verdeeldheid en vijandschap is. Dan geldt doorgaans het spreekwoord: „Waar twee kijven, hebben twee schuld.” Hier niet alzo. Hier ligt de schuld, de oorzaak van scheiding en vijandschap, alleen, volstrekt alleen, aan ééne zijde, aan de zijde van den mensch. En nu komt er een voorstel, een bede tot verzoening. Van wien? Van den mensch tot God? Neen, van God tot den mensch. „Laat u met God verzoenen,” zoo roept God den mensch toe.

(c) Verzoenen, daar is de Schrift vol van. Heel de Godsdienst van Israël was op verzoening berekend. Het zoenoffer moest aan andere offers voorafgaan. Zelfs heidenen hebben gevoeld, dat er aan verzoening behoefte was, en op allerlei wijze hebben zij getracht de verzoening met de goden tot stand te brengen. Verzoening, dat zegt wegne-

ming, betaling of bedekking van schuld. Dat zegt aflegging van de vijandschap. Dat is herstel van gemeenschap.

Dat is noodig tusschen God en mensch. De mensch die oorspronkelijk heilig en rein was, heeft gezondigd, en hierdoor werd hij schuldig des eeuwigen doods, den toorn des Almachtigen, verdoemelijk voor God. Maar daardoor werd ook de gemeenschap verbroken, ontstond er vijandschap en haat. Nu vluchtte de mensch van God. Nu werd het bedenken des vleesch es vijandschap tegen God. Maar nu zegt ons de Schrift ook, dat God tegen Zijn volk in een vijand verkeerd is, dat Hij de werkers der ongerechtigheid haat, dat onze ongerechtigheden een scheiding maken tusschen ons en God, en dat onze zonden Zijn aangezicht voor ons verbergen, dat Hij onze smeekingen niet hoort.

Verzoening met God, dat is het middelpunt van het Evangelie. Al de ellende in de wereld is vrucht van de verkeerde verhouding waarin de mensch tot God staat. Die verhouding moet weer recht gezet. 's Menschen schuld moet bedekt, zijn vijandschap tegen God moet afgelegd, de gemeenschap met God moet hersteld worden.

Is dat mogelijk? Bij den mensch niet. Hij vermeedert elken dag zijn schuld. Hij is van nature hater Gods. Hij keert zich een iegelijk naar zijn eigen weg. Geen enkel offer kan hij brengen tot betaling van zijn schuld. Hij *kan* tot God niet komen, want hij is dood door de misdaden en de zonden. Hij *wil* het ook niet, want hij haat God.

(d) Maar nu komt God met de bede: *Laat u met God verzoenen.* Neen, het is geen bevel: *verzoen u met God.* Het is een bede: *Laat u verzoenen.* De objectieve verzoening is door God tot stand gebracht. „God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende.” God was in Christus. Jezus zegt zelf: „Ik en de Vader zijn één,” en wederom: „dat gij gelooven moogt, dat de Vader in Mij is, en Ik in Hem.” In Christus heeft de Vader verzoening tot stand gebracht. In Hem is de gemeenschap tusschen God en den mensch weer hersteld. Door Hem is de schuld verzoend. Maar ook door Hem is en wordt de vijandschap vernietigd. Maar die objectieve verzoening moet ons subjectief worden toegepast, ons persoonlijk deel en eigendom worden, door de vernieuwende werking des Heiligen Geestes, door geloof

in Hem, dat de Heilige Geest in ons werkt. En nu houdt deze bede Gods in, dat wij God door Zijn Geest in ons werken laten. Nu staat God hier, en klopt aan de deur van ons hart, opdat Hij inkome en Avondmaal met ons houde en wij met Hem. De inhoud van deze bede is dus, de bede van God, dat Hij Zelf door Zijne genadige en almachtige werking de verzoening met Hem, die door Christus is tot stand gebracht *voor* ons, ook *in* ons werkelijke, door dat wij de schuldvergeving in het offer van Christus aannemen, de vijandschap tegen God afleggen, Zijne gemeenschap weer begeeren, zoeken en genieten mogen.

II. Maar hoe komt die bede Gods tot ons?

(a) Door Zijne gezanten. „Zoo zijn wij dan gezanten van Christuswege.” Een gezant is een vertegenwoordiger, een gezondene door een Vorst, of een volk, met recht en macht om in naam van zijn zender een boodschap over te brengen, te spreken en te handelen in naam van zijn zender. Zij, Paulus en zijn medearbeiders, Apostelen en Evangelisten, maar ook na hen alle ware geroepene Evangelie-dienaars, zijn zulke gezanten van Christuswege.

(b) Christus Zelf was de groote Godsgezant om de boodschap des heils aan een verlorene wereld te brengen. Meermalen noemt Hij Zich de gezondene des Vaders, en Hij getuigt van Zichzelf: „Hij heeft Mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van harte, om te prediken den gevangenen loslating, en den blinden het gezicht, om de verslagenen henen te zenden in vrijheid, om te prediken het aangename jaar des Heeren.” En Hij heeft gepredikt: „Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.” En: „Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.”

Maar vóór Hij heenging heeft Hij tot Zijne jongeren gezegd: „Gelijkerwijs Mij de Vader gezonden heeft, alzoo zende Ik ook ulieden.” „Gij zult Mijne getuigen zijn.” „Gaaf dan heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen.” Maar die lastbrief geldt ook allen die door Hem geroepen en gezonden zijn. Ook zij zijn Zijne gezanten. Hij laat de boodschap des heils aan zondaren brengen door menschen tot menschen. Zelf hebben zij

niets te zeggen. Geen eigen wijsheid, geen menselijke filosofie, hebben zij te brengen. Alleen en altijd het Woord van hun Zender. Maar zoo ze dan ook Zijn Woord brengen, dan moet ook dat Woord worden aangenomen, niet als eens menschen woord, maar gelijk het waarlijk is, als Gods Woord. Dat Woord komt dan met goddelijk gezag, met goddelijke autoriteit. Dat wordt maar al te dikwijls vergeten, door predikers en hoorders beide. De prediker, die het vergeet, verzaakt zijn roeping. En de hoorders die het zoo niet aannemen, maken zich schuldig aan ongehoorzaamheid jegens God.

Enkele malen liet God de heilsboodschap ook brengen door Engelen, zoo tot Maria (Luk. 1: 26-38), aan de herders in Bethlehems velden (Luk. 2: 8-14). Aan Johannes op Patmos, brachten Engelen verscheidene boodschappen; zoo ook bij de opstanding en de hemelvaart, maar doorgaans is het van menschen tot menschen. Dat is de hoogste eere, die aan een mensch gegeven kan worden. Godsgezant, Evangeliedienaar te zijn. Het Evangelie toch is de blijde boodschap, dat er voor zondaren verlossing en zaligheid is, in Christus.

(c) Paulus en zijn medearbeiders zijn zich bewust, God heeft hun de bediening der verzoening gegeven. Hij heeft het woord der verzoening in hen gelegd. Door roeping, zending, en bekwaammaking door den Geest van God, zijn zij dienaars van God en Christus geworden. En nu zijn ze uitgegaan en hebben gepredikt: „dat er onder den hemel geen andere naam den menschen gegeven is, dan de Naam van Jezus: Maar ook: „dat van alles waarvan wij niet gerechtvaardigd kunnen worden, door dezen een iegelijk die gelooft gerechtvaardigd wordt.” Zij hebben gepredikt: „Geloof in den Heere Jezus Christus, en gij zult zalig worden.” En: „Nu is er geen verdoemenis voor degenen, die in Christus zijn, die niet naar het vleesch wandelen, maar naar den Geest.” Zij hebben geroepen: „Die wil, die kome, en neme het water des levens om niet.” Zij hebben verkondigd: „Dat Christus gestorven is voor onze zonden naar de Schriften, en dat Hij is opgewekt, en dat Hij ook ter rechterhand Gods is en voor ons bidt.” „Dat Hij een verzoening is voor onze zonden, en niet alleen voor

de onze, maar ook voor de geheele wereld." En dat: „Hij met ééne offerande in eeuwigheid volmaakt heeft, degenen die geheiligd worden." En om alles samen te vatten, „bidden zij nu van Christuswege laat u met God verzoenen."

(d) In onze dagen roept men luide hier en daar, soms in eigen kringen: Wij moeten een andere prediking; in inhoud en methode moet onze prediking anders worden. En met het oog op veler prediking, die wel een zedeleer verkondigen, die soms politiek en allerlei stories op den predikstoel brengen, maar die vergeten de vaan des kruises omhoog te heffen, en den zondaar toe te roepen: „Vrede door het bloed des kruises," met het oog op zulk een prediking, dan voorzeker hebben wij behoefte aan een andere prediking. Voorzooveel wij ons echter gezanten Gods weten, die van Christuswege nog altijd het oude Evangelie prediken, dat Jezus en de Apostelen gepredikt hebben, wachten we ons, dat wij aan dat geroep om een andere prediking geen gehoor geven, of zelf ons aansluiten bij hen die alzoo roepen, opdat over ons niet kome wat Paulus zegt: „Zoo u iemand, al ware hij een Engel uit den hemel, u een ander Evangelie verkondigt, dan dat wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt."

Het oude Evangelie van Paulus blijft de eeuwen door hetzelfde. Hoe oud ook, het veroudert nooit. Immers God blijft dezelfde in Zijn eischen en beloften. De mensch blijft dezelfde in zijn zonde, schuld en behoeften. Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde tot in eeuwigheid. De personen, die als gezanten Gods van Christuswege optreden mogen veranderen, maar hun taak blijft dezelfde. Zij zijn gezanten van Christuswege. Zij moeten blijven bidden van Christuswege: „Laat u met God verzoenen."

III. (a) Die bede getuigt van Gods ondoorgrondelijke genade. Genade was het dat God den mensch, toen hij gezondigd had, niet aanstonds wegstootte in het eeuwig verderf. Genade, dat God hem tijd gaf tot bekeering. 't Zou genade, groote genade, geweest zijn, zoo God den mensch had toegeroepen: Doet boete, belijdt uw schuld. Zoo gij de eerste wilt zijn, om in den weg van schuldbelijdenis verzoening te zoeken met Mij, dan wil Ik vergeven. Maar hoe

groote genade dat ook zou zijn, niet één van Adams schuldig nakroost zou ooit tot God gekomen zijn. Maar nu komt God Zelf en zoekt den mensch. Reeds de eerste mensch vluchtte van God, en zou nooit tot God teruggekeerd zijn, zoo God hem niet geroepen had. God was de eerste, die de hereeniging tusschen God en den mensch zocht. Zoo was het toen. Zoo was het steeds, zoo blijft het. En altijd weer aan, en bij elk die weer met God verzoend wordt, blijft het woord van Hagar waar: „Heb ik ook omgezien naar dien die naar mij omziet!” En het woord, dat God door Jesaja laat uitroepen, blijft altijd en overal waarachtig: „Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten.”

(b) Genade zou het geweest zijn, zoo God den mensch een offer ter verzoening had voorgeschreven, dat hij brengen moest. Maar geen offer was er te vinden, dat zijn zonde kon verzoenen. Maar waar de mensch geen offer brengen kon, dat de zonde kon verzoenen, daar verordende Hij Zelf een offer. Daar gaf Hij reeds in den eeuwigen vrederaad Zijn eigen Zoon, Zijn Eeniggeborene tot een offer voor de zonde van den mensch. Maar bij dat eeuwig plan liet Hij het niet blijven. Hij zond Hem in de wereld. Hij bereidde Hem het lichaam toe, bewerkte de wondere vereeniging van God en mensch in één persoon. Hem gaf Hij tot een offer voor de zonde der wereld. Op Hem heeft Hij al onze ongerechtigheden doen aanloopen. Hem heeft Hij tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem. En zoo heeft die Zoon onze zonden gedragen op het kruis. En zoo heeft God ons met Zichzelf verzoend door Jezus Christus. En nu laat Hij alom verkondigen vrede door het bloed des kruises. Maar ook dit was nog niet genoeg. Dat offer moet aangenomen worden door ons. En nu laat Hij daartoe Zijne gezanten bidden, wij zullen die verzoening aannemen. Ons laten zaligen. Voorzeker, dat getuigt van ondoorgrondelijke genade.

(c) Dat valt nog meer in het oog, als wij de verzoening in haar vollen omvang overzien. De verzoening toch omvat in zich, in beginsel, het geheele werk der verlossing. Zij is het inbegrip van 's menschen volkomene zaligheid. Zij is allereerst de volkomen bedekking van al onze schuld. Wie deelt in de verzoening met God, die staat weer recht-

vaardig voor God, zoo rechtvaardig, zegt onze Catechismus, alsof hij geen zonde gehad of gedaan had, en alsof hij alle gerechtigheid volbracht had, die Christus voor Hem volbracht heeft. Dan geldt wat er gezegd wordt: „dat God geen zonde meer ziet in Jakob, en geen ongerechtigheid in Israël.” Van de met God verzoende kan God zeggen, wat de Bruidegom zegt tot Zijn bruid: „Geheel zijt gij schoon, mijn vriendin, mijn liefste, en er is geen gebrek aan u.”

Maar het zegt ook recht te hebben op eeuwig leven. Want: „Zoo wij met God verzoend zijn, door den dood Zijns Zoons, toen wij nog vijanden waren, veelmeer zullen wij verzoend zijnde, behouden worden door Zijn leven.” De persoonlijke verzoening komt tot stand door het inzijn in Christus, maar nu daalt ook de stroom van goddelijk leven uit Hem, en door Hem, in die verzoenden, en nu zegt Hij: „Ik leef en gij zult leven.” En wederom: „Die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven.”

Maar nu komt ook door de verzoening de verbroken gemeenschap weer tot stand. Nu wordt de verhooring van Jezus' bede verwerkelijk: „Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in mij gelooven zullen, opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader in Mij, en Ik in U, dat ook zij in ons één zijn, opdat de wereld geloove dat Gij Mij gezonden hebt.” Nu kunnen zij met Paulus zeggen: „Ik ben met Christus gekruisigd, en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vleesch leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, die mij liefgehad heeft, en Zichzelven voor mij overgegeven heeft.” „Nu getuigt Gods Geest met hunnen geest, dat zij kinderen Gods zijn.” Nu ontvangen zij den geest der aanneming tot kinderen en door dezen roepen zij: „Abba, Vader.”

En eindelijk zoo zij kinderen zijn, zoo zijn zij ook erfgenamen, erfgenamen Gods, en mede-erfgenamen met Christus. En zoo leeren zij roemen in de hope der heerlijkheid Gods, en weten zij „dat zij in de kracht Gods bewaard worden, door geloof tot de zaligheid die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd, tot een onverderfelijke, en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard wordt voor hen.”

Dit alles ligt opgesloten in de bede Gods, die de Apostel in naam van zijn Zender hier uitspreekt, als hij zegt: „Wij bidden u van Christuswege, laat u met God verzoenen.” Waarlijk, hier schittert de genade Gods op onnaspeurlijke wijze, in onovertreffelijken luister. Wie den rijkdom van die genade inziet, moet met dezen zelfden Apostel wel uitroepen: „O diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennisse Gods, hoe ondoorgrondelijk zijn Zijne oordeelen en onnaspeurlijk zijn Zijne wegen! Want wie heeft den zin des Heeren gekend? Of wie is Zijn raadsman geweest? Of wie heeft Hem eerst gegeven en het zal Hem wedervergolden worden? Want uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn alle dingen, Hem zij de heerlijkheid tot in eeuwigheid.” En met den dichter zingen wij: „Hoe groot is 't goed dat Gij zult geven,” enz. (Ps. 31: 15.)

TOEPASSING

IV. Nog ééne vraag bleef ter beantwoording ons over. Het is de vraag, waartoe die bede Gods ons strekken moet? En dan antwoorden wij:

(a) Allereerst tot bewondering en aanbidding. Reeds hebben we er bij den aanvang op gewezen met de woorden van Paulus, waarmede hij zijn leerstellig deel in den brief aan de Romeinen sluit, en met het lied des dichters waarin hij zijn bewondering en aanbidding uitspreekt over de genade Gods die hij aan zondaren bewezen heeft, en voorts bewijzen zal. Maar bij elke Evangelieprediking moest die danktoon in ons harte wel oprijzen. Denk nog eenmaal de woorden van onzen tekst in. Welk een nederbuigende goedheid van God. Hij, de Algenoegzame, die ons niet noodig had. Hij, de beleedigde, die den mensch schiep naar Zijn beeld. Wij, de behoeftigen, die onze zaligheid alleen in Zijne gemeenschap kunnen vinden. Wij, de beledigers, die moedwillig Hem verlaten hebben. Wij, die telkens weer de twee boosheden begaan, dat wij Hem, den Springader des levenden waters verlaten, om onszelf bakken uit te houwen, gebroken bakken, die geen water houden. En nu komen wij niet tot Hem om de verzoening te zoeken, maar Hij komt tot ons. Wij zoeken Hem niet, maar Hij zoekt ons. Nu verlangen wij uit onszelf niet, dat de gemeenschap

tusschen ons en God hersteld worde, maar God wil het. Uit onszelf bidden wij niet, maar Hij bidt ons.

Voor ons was het eeuwig onmogelijk geweest om de schuld te verzoenen. Maar Hij gaf het offer, dat de schuld voor eeuwig verzoende. Nimmer konden wij de breuke heelen tusschen ons en God ontstaan. Maar Hij heelt ze in en door Christus. Hij laat ons de verzoening verkondigen. Hij biedt ons de verzoening aan door het Evangelie, en als wij voortgaan op de doolpaden der zonde, dan laat Hij ons van Christuswege bidden om ons met God te laten verzoenen. Voorzeker, zoo er iets is in hemel of op aarde, dat onze bewondering en aanbidding waardig is, dan is het deze ondoorgrondelijke genade van God.

(b) Maar dan dringt die bede ons ook om die verzoening aan te nemen. Menigeen bekommert zich om de verzoening met God niet. Van nature wil de mensch zelfs de verzoening met God niet. Misschien wordt ook dit woord gelezen of gehoord door sommigen, die omtrent de verzoening met God nog onverschillig zijn. Indien zoo, o, onverschillige, gij veracht, gij versmaadt het hoogste, het uitnemendste dat een mensch behoeft. Zie wat God gedaan heeft en nog doet om den zondaar weer met Zich te verzoenen. Zie wat uitnemende gave, wat kostbare schatten u worden aangeboden door Gods gezanten, in Gods naam, en gij geeft er geen acht op. Bedenk, dat is de snoodste ondankbaarheid, dat de grootste zonde, die ooit gepleegd kan worden. Dat is versmading van de liefde Gods. Dat is een zonde die geen duivelen kunnen plegen, omdat die genade hun niet wordt aangeboden. Wij bidden u, onverschillige, maak ernst met uw verzoening met God. Neem ze aan, als uit de hand van God.

(c) Zij dringt om de verzoening aan te nemen zooals God ze ons biedt. Wie al belang leerde stellen in de verzoening met God, wil ze doorgaans zelf bewerken. Hij of zij, meent doorgaans door zijn bidden God tot verzoening te moeten bewegen. Hij wil dikwijls zijn tranen, zijn vootmoediging, zijn schuldbelijdenis als een zoenoffer brengen. Dwaze mensch, die op die wijze nog werkt om verzoening te verkrijgen. Gij weegt geld uit voor wat geen brood is, uw arbeid voor wat niet verzadigen kan. Schuld-

belijdenis is erkenning, maar geen bedekking van schuld. Wat zee van tranen zou ééne zonde uitwischen? Neen, het is zooals David zegt: „Geen offer kan voor mijne zonde gelden.” Alleen het offer van Christus kan het; Zijn bloed, en dat alleen, reinigt van alle zonden. Neen, niet gij moet u met God verzoenen. Gij moet u met God LATEN verzoenen. Misschien klaagt gij, dat God uw gebeden niet hoort. Klaag liever—hoe vreemd het ook klinkt—uzelf bij God aan, dat gij de bede Gods niet hoort. Laat af van iets in uzelf te zoeken, van iets uit uzelf te willen brengen. Laat alles wat uit u zelf is varen. Hoort de bede Gods. Laat u met God verzoenen. Laat u zaligen. Geef uzelf met al uw zonde en schuld in Zijne hand, dat Hij u verzoene, u reinige en heilige.

(d) Zij dringt ons om ze telkens weer opnieuw aan te nemen. Paulus schrijft hier aan de gemeente, die te Corinthen is, en aan al de heiligen, die in geheel Achaje zijn. Deze roept hij toe: „Wij bidden u, van Christuswege, laat u met God verzoenen.” Hij beschouwt die gemeente als geloovigen en aanvankelijk geheiligden. Zij staan dus als zoodanig in verzoende betrekking tot God. Maar al is de verzoening dan ook door Christus tot stand gebracht; al zegt hij ook (vs. 18) „dat God ons met Zichzelven verzoend heeft door Jezus Christus”; al weet hij, dat ze in Christus voor God rechtvaardig zijn, hij weet ook, dat door dagelijksche zonden de gemeenschap met God telkens weer verstoord wordt. En evenals Jezus Zijn jongeren en ons leert om nog dagelijks te bidden: „Vergeef ons onze schulden,” zoo roept ook Paulus de gemeente en ons toe: „Laat u met God verzoenen.”

Nog gedurig wordt de vrede des harten, en de gemeenschap met God door ons weer gestoord. Telkens hebben we weer noodig de toepassing van de door Christus verworvene heilgoederen, de geloovige aanneming van de verzoening met God door Christus. Van dag tot dag moeten wij weer zoeken en begeeren in Christus gevonden te worden, niet hebbende onze rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar de rechtvaardigheid Gods, die in Christus is. En daarom weer telkens de prediking des geloofs, en het dagelijks zien op Hem, in Wien wij alleen rechtvaardig voor God zijn. Daarom

moet die bede Gods in onze prediking steeds weer herhaald worden, en moet het Amen des geloofs in ons eigen hart, en in het hart van allen, die dit Evangelie prediken en hooren, gedurig herhaald worden. Totdat eenmaal die bede niet meer van noode zal zijn, maar wij Gods aangezicht in gerechtigheid zullen aanschouwen, verzadigd met het goddelijk beeld bij het opwaken, in den morgen der eeuwigheid. Dan zal de verzoening volkomen zijn, en de eeuwige lofzang weerklinken: „Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen.”

AMEN.

Henoch een Eenling

Voorzang: Ps. 119:10.

Lezen: Gen. 5, of Hebr. 11:1-10.

Zingen: —Ps. 111:2.

Ps. 119:1, 2.

Ps. 77:8.

Ps. 143:10.

VOORAFSPRAAK

„Deze dingen zijn geschied ons tot voorbeelden.” Zoo schrijft Paulus in zijn Eersten Brief aan de Corinthiërs, hoofdstuk 10: 6, als hij wijst op de geschiedenis van Israël in de woestijn. Voorbeelden kunnen echter van tweeërlei aard zijn. Voorbeelden tot waarschuwing, zooals hij in vers 11 zegt: „opdat wij geen lust tot het kwade zouden hebben, gelijk zij lust gehad hebben.”

Maar ook voorbeelden van navolging, zooals ons in de beelden-galerij van Hebr. 11 gegeven worden, waar ons een lange rij van geloofshelden wordt voorgesteld, die hier als gasten en vreemdelingen geleefd hebben, en die in het geloof gestorven zijn, die, hoewel zij de beloften niet verkregen hebben, ze toch van verre gezien, geloofd en omhelsd hebben. Van dezen mag gezegd worden: „zie naar de vromen, en let op de oprechten, want het einde van dien man zal vrede zijn.”

In deze ure willen wij u wijzen op één dezer voorbeelden, uit die schoone en rijke beelden-galerij. Wel zullen wij niet kunnen verwachten dat wij in alles aan dat voorbeeld gelijk zullen worden, maar toch zijn voorbeeld, in zijn leven ons gegeven, kan en mag ons ten voorbeeld van navolging zijn. En moge ook zijn verscheiden van deze aarde zoo zijn, dat wij wel op andere wijze dit leven zullen moeten verlaten als hij, zoo zullen wij toch ook hier de genade en vrijmacht van God kunnen zien, en door het geloof gesterkt kunnen worden, om met lijdzaamheid te

loopen de loopbaan die ons voorgesteld is. Wetende dat er ook na dit leven, nog een andere levenssfeer is.

Eer wij nu verder op dat voorbeeld wijzen, vragen wij een zegen over dit samenzijn.

GEBED

Tekst—Gen. 5:24. „Hench dan wandelde met God. En hij was niet meer, want God nam hem weg.”

Genesis is het boek der oorsprongen. Dit boek is geheel eenig. In de eerste acht hoofdstukken geeft het ons de geschiedenis van 1,656 jaren. In hoofdstukken 1 en 2 wordt ons het antwoord gegeven op de vraag: „Vanwaar zijn alle dingen?” Op die vraag hebben geleerde en wetenschappelijke mannen het antwoord gezocht en getracht het te geven, maar zij hebben het niet kunnen vinden. Gen. 1:1 zegt het ons zoo diep eenvoudig, en toch zoo majestieus verheven: „In den beginne schiep God hemel en aarde.” Dat is de oplossing van het groote vraagstuk, dat door alle wijzen der wereld niet kan gevonden worden, buiten Gen. 1 om. Verder wordt die eerste gedachte, in de eerste twee hoofdstukken, ons nader ontwikkeld.

Hoofdstuk 3 geeft ons het ontstaan van de zonde in de menschenwereld, met hare gevolgen van alle ellende, vloek en dood. Daar vinden we dus den oorsprong van alle lijden, worsteling en strijd, van alle jammer en verwoesting op aarde.

In hoofdstuk 4 zien wij de ontwikkeling van de zonde in de menschenwereld; in Kain, die zijn broeder doodsloeg; en in Lamech, die de veelwijverij invoerde; maar ook de ontwikkeling van kunst en industrie in Lamechs geslacht.

Hoofdstuk 5 geeft ons de geslachtslijst van de zoogenaamde heilige linie van Adam tot Noach. Hier zien wij hoe God in Zijne lankmoedigheid de menschheid nog spaarde, maar ook in Zijne rechtvaardigheid het vonnis des doods als vloek der zonde uitvoerde in het telkens terugkeerende refrein: „En hij stierf.” Hier vinden wij de gegevens ons verstrekt voor de tijdrekenkunde van het ontstaan der wereld, en den duur der eerste wereld vóór den Zondvloed. In Henoch zien wij een verrassende afwisse-

ling, die getuigt van Gods Genade en Vrijmacht, daar hier het refrein: „En hij stierf” vervangen wordt door het: „En hij was niet meer, want God nam hem weg.” Hier zien wij, dat er nog een andere levenssfeer is dan deze aardsche.

Wij spreken thans tot u over Henoch als een eenling. Wij zien:

- I. Henoch als een eenling in zijn leven op aarde;
- II. Henoch als een eenling in zijn verscheiden van de aarde.

I. (a) Kort, zeer kort, en toch zeer rijk wordt ons de levensgeschiedenis van Henoch meegedeeld. Hier worden er slechts vier verzen aan zijn levensgeschiedenis gewijd. Nog tweemaal wordt de naam van Henoch genoemd in het Nieuwe Testament. Hij is de tweede, die ons genoemd wordt in de rij der geloofshelden, in Hebr. 11: 5. En Judas spreekt ons van hem in zijn brief, vss. 14, 15, dat hij geprofeteerd heeft van de komst des Heeren ten gerichte. Vatten wij dit alles samen dan blijkt ons Henoch werd geboren, gewon kinderen en was dus getrouwd. Hij leefde 365 jaren, en toen nam God hem weg. Het belangrijkste in zijn levensgeschiedenis was echter zijn verhouding tot God. „Hij wandelde met God.” Onze verhouding tot God is het hoogste, het belangrijkste van heel ons leven. Die verhouding kan zeer verschillend zijn. Er zijn goddeloozen, die los van God leven alsof er geen God was. Zij leven als zonder God in de wereld. Zij missen de gemeenschap met God. Hun leven is een totale mislukking. De naam van leven is het eigenlijk niet waardig. Hoe langer zij leven, zooveel meer wijken zij van God af, tot ze eindelijk wegzinken in de peillooze diepte van eeuwig verderf, en onherstelbare scheiding van de bron des levens, in den eeuwigen dood.

(b) Zoo was de omgeving waarin Henoch leefde. Het was een diep bedorven tijd. In hoofdstuk 6 wordt ons de toestand van de eerste wereld geschetst. Ten slotte berouwde het God dat Hij den mensch op aarde gemaakt had. „Alle vleesch had zijn weg bedorven.” „De aarde was vervuld met wrevel.” Te midden van zulk een diep gezonken

geslacht stond Henoch daar als een Profeet. Zeker is hij ook als een prediker opgetreden. Tegen de zonde van zulk een diep gezonken geslacht heeft hij zeker getuigd. Met het toekomstig oordeel heeft hij ongetwijfeld zijne prediking aangedrongen. Zeker, er zullen nog wel enkele Godvreezenden geleefd hebben, mannen uit de heilige linie, maar de massa keerde zich van God af. Merkwaardig is, dat ons slechts in hoofdstuk 4:26 vermeld wordt, dat men in de dagen van Enos den naam des Heeren begon aan te roepen, maar dat in heel deze geslachtslijst van niet één meer gezegd wordt dan dat hij geboren werd, kinderen gewon en stierf. Zoo leven en zoo sterven helaas! zoo velen. De groote hoofdzaak in het leven is de groote vraag: hoe staan wij in het leven in verhouding tot God. Van Henoch, en straks nog van Noach, lezen wij: „hij wandelde met God.” Dat is het ideaal van het menschelijk leven, wandelen met God. Want dat zegt zoo onuitsprekelijk veel.

(c) Wandelen met God. Het zegt toch, in zijn leven bestendig bij God zijn. Maar dan moet de breuke, die er door de zonde tusschen den mensch en God ontstaan is, weer geheeld zijn. Wij moeten dan weer met God verzoend zijn. We moeten dan in Zijne gemeenschap hersteld zijn, door wedergeboorte en geloof. Amos vraagt: „Zullen twee te zamen wandelen tenzij ze bijeengekomen zijn?” Dit mocht het voorrecht van Henoch zijn, al leefde hij ook eeuwen vóór de komst van Christus in 't vleesch. Hij mocht ook toen reeds door het geloof in de belofte van het zaad der vrouwe, God hebben weergevonden, en door dat geloof weer met God vereenigd zijn. In dat geloof oefende hij bestendige gemeenschap met God. Hij was en hij bleef bestendig dicht bij God. Hij kon zeggen, eeuwen vóór dat Asaf het uitsprak: „Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden door Uw raad en mij daarna opnemen in heerlijkheid.” Hij kon zeggen: „Word ik wakker, zoo ben ik nog bij U.”

(d) Het zegt met God één weg gaan. Gaan wij verschillende wegen, dan kunnen wij elkander eens ontmoeten, maar zullen wij samen wandelen, dan moeten wij denzelfden weg gaan. Dan moeten wij één doel voor oogen hebben. Gaan wij elk onzen eigen weg, dan kruisen onze we-

gen elkander. Wij kunnen dan elkander op een kruispunt ontmoeten. Wij staan dan misschien een oogenblik stil, groeten elkander, en spreken even met elkaar, maar dan gaat elk zijns weegs. Zoo gaat het ons zoo dikwijls met God. Zoo gebeurt het zoo menigmaal de besten van Gods kinderen. Ziet het maar aan een Elia, die ook ten slotte levend ten hemel voer. Maar toch van hem lezen wij niet, dat hij wandelde met God. En wij vinden althans eenmaal, dat men van hem dat niet zeggen kon. Op Karmel had hij een dapperen strijd-gestreden. Daar had hij zeker zijn God ontmoet. Maar als vlak daarop Izébel hem het doodvonnis liet aankondigen, zonk hij in. Hij vluchtte. Zoover wij zien kunnen, ging hij toen een eigen weg. Wij lezen ten minste niet dat hij God raadpleegde wat hij doen moest. In de woestijn werd hij gespijzigd door een Engel. Aan Horeb ontmoette hij God, maar toen was het niet een wandelen met God. Zelfs van een Abraham, den vader der geloovigen, kan niet gezegd worden, dat hij met God wandelde toen hij naar Egypte, en naar het land der Philistijnen toog, en Saraï voor zijn zuster uitgaf, al mocht hij vroeger en later zijn God ontmoeten. En een Jakob, die op zijn vlucht voor Ezau te Luz God ontmoeten mocht, die ook bij Laban een enkele maal met een verschijning Gods verwaardigd werd, die aan den Jabbok met God worstelde, wij zien tijden in zijn leven, dat men niet zeggen kon dat hij met God wandelde.

Met God wandelen, daar is bijzondere genade voor noodig. Daartoe is van noode, het afzien van eigen wegen en paden. Volkomene overgave en opoffering van eigen zin en wil. Ons door Gods hand laten leiden. Helaas! op zijn best, dan ontmoeten wij God soms eens. Maar met God wandelen is slechts het voorrecht van enkele hoog begenadigden. Zulk een hoog begenadigde was Henoeh.

(e) Met God wandelen zegt, vertrouwelijk met God omgaan. Men gaat wandelen met vrienden, niet met vijanden, of met iemand, dien wij meenen niet te kunnen vertrouwen. Ziet het aan David en Jonathan. Als David in levensgevaar was, gingen Jonathan en David te zamen wandelen. Op die wandeling spraken zij samen vertrouwelijk. Daar stortten zij het hart voor elkander uit. Daar sloten zij

een verbond met elkander. Hoe gaarne gaan onze jongelui eens samen wandelen als ze geheimen hebben, die ze met elkander willen bespreken, en dan op zulk een eenzame wandeling storten ze de geheimen des harten voor elkander uit. Op zulk een eenzame wandeling wordt menig verbond gesloten voor het leven.

Wie met God wandelt gaat ook vertrouwelijk met God om. Hij stort zijn gansche hart voor God uit. Hij klaagt Hem al zijn nooden, belijdt Hem al zijn zonden, maakt Hem al zijn wenschen bekend, vraagt Hem om leiding en leering. Zijns harten bede is het en wordt het meer en meer: „Leer mij, o God, Uw welbehagen doen, Uw goede Geest geleide mij in een effen land.” Maar ook wederkeerig maakt God hem in het verborgene wijsheid bekend. Immers, „de verborgenheden des Heeren zijn voor degenen die Hem vreezen, en Zijn verbond om hun dat bekend te maken.” Wie met God wandelt, kan tot zijne ziel zeggen:

„Merk op, mijn ziel, wat antwoord God u geeft,
Hij spreekt gewis tot elk die voor Hem leeft,
Zijn gunstgenoot van blijden troost en vree,
Mits hij niet weer op 't spoor der dwaasheid treë.”

Zoo wordt hier van Henoch getuigd: „Hij wandelde met God.” Zeker was hij éénling in die dagen. Maar ook door alle eeuwen heen, is het een zeldzaamheid als men menschen aantreft, van wie naar waarheid kan gezegd worden, dat zij wandelen met God. Dat was openbaring van Gods vrijmachtige genade. Henoch wandelde met God te midden van een zoo diep gezonken geslacht. Henoch was een mensch, uit zichzelf niet beter dan anderen. Hij was man en vader. Hij had een huisgezin als anderen. De omgeving en de omstandigheden waren verleidelijk, geschikt om van God en Zijne gemeenschap af te trekken, maar hij kan zeggen als Paulus later zeide: „Door de genade Gods ben ik dat ik ben.”

Inmiddels was hij ook voor zijne tijdgenooten een krachtige openbaring van Gods vrijmachtige genade. Hij scheen als een licht in de wereld van een krom en verdraaid geslacht. Als een voorbeeld van navolging staat hij daar voor ons, alle eeuwen door. In hem zien wij wat God van een mensch kan maken, ook te midden van de diepst gezon-

kene omgeving. De verhouding waarin ons leven tot God staat bepaalt de waarde van ons leven op aarde, maar bepaalt ook het ware levensgenot. Want nog altijd blijft het waar, het is voor den mensch goed om nabij God te wezen.

(f) Door zijn wandelen met God werd Henoch voorbereid voor zijn verscheiden van deze aarde. Van Lot lezen wij: „dat hij dag op dag zijn rechtvaardige ziele gekweld heeft, door het zien en hooren van de ongerechtige werken.” Zoo is het, al staat het ons juist niet beschreven, zeker ook Henoch gegaan. Zijn wandelen met God maakte hem hoe langer hoe meer ongeschikt voor het leven in deze wereld, onder een zoo diep gezonken geslacht. Zoo werd hij zeker meer en meer een vreemdeling op aarde. Werd hij meer en meer begeerig om van het lichaam uit te wonen, en bij den Heere in te wonen. Zoo werd het beeld Gods hoe langer hoe meer in hem hersteld. Hoewel hij nog leefde op aarde, was toch, naar Paulus' woord, zijn wandel in de hemelen, van waar ook Hij den Zaligmaker verwachtte, tot een Rechter van levenden en dooden. En mij dunkt, had hij het woord gekend van een dichter, die eeuwen na hem leefde, en die zijn hart uitstortte in deze woorden:

„Hoe dichter ik nader,
Aan 't huis van den Vader,
Hoe meerder ik hijg,
Naar de eeuwige woning,
Het feest van mijn kroning,
Het eind van den krijg,”

zoo zou zijne ziel daarop zeker het „amen” hebben uitgesproken.

Zoo werd hij door zijn wandelen met God voorbereid en bekwaam gemaakt, om bij den Heere in te wonen, en deel te hebben in de erve der heiligen in de zalen des eeuwigen lichts. God bereidde hem als een eenling in zijn leven op aarde, om ook te kunnen zijn:

II. Een eenling in zijn verscheiden van de aarde. Ik zeg opzettelijk: „zijn verscheiden van de aarde.”

(a) Van sterven toch is bij Henoch geen sprake. Terwijl toch, tot achttmaal toe, in ons teksthoofdstuk het som-

ber refrein: „En hij stierf” ons tegenklinkt, lezen wij van Henoch: „Zoo waren al de dagen van Henoch drie honderd vijf en zestig jaren. Henoch dan wandelde met God, en hij was niet meer, want God nam hem weg.” Ik weet wel, men heeft gevraagd, waar is hij dan gebleven? God nam hem weg, maar waar bleef hij? Wij meenen Hebr. 11: 5 geeft ons daarop vrij duidelijk het antwoord. Daar toch lezen wij: „Door het geloof is Henoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zien zou, en hij werd niet gevonden, daarom dat hem God weggenomen had. Want vóór zijne wegneming heeft hij getuigenis gehad, dat hij Gode behaagde.”

Henoch stierf dus niet. God nam hem weg. Waarheen nam God hem? Wel, waarheen anders dan tot Zich in den hemel? Henoch had gewandeld met God. Nu was die wandeling ten einde. Zou God hem nu verlaten hebben? Of zou nu aan Henoch vervuld zijn, wat Asaf verwachtte, toen hij zeide: „Gij hebt mijn rechterhand gevat, Gij zult mij leiden door Uw raad, en daarna zult Gij mij in heerlijkheid opnemen”? Wie kan aan dat laatste twijfelen? Niemand die de Schrift gelooft.

(b) Maar hoe dan? Daarop geeft de Schrift geen antwoord. Van Elia lezen wij: „Er was een vurige wagen, met vurige paarden, die tusschen hen beiden scheiding maakten. Alzoo voer Elia met een onweder ten hemel.” Zoo schijnt het hier niet geweest te zijn. Zoo iets wordt ons althans niet gemeld. Niemand heeft het gezien.

Ons dunkt echter de weg wordt ons gewezen door Paulus in 1 Cor. 15: 51, 52, als hij zegt: „Ziet, ik zeg u een verborgenheid; wij zullen wel niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden in een punt des tijds, in een oogenblik, met de laatste bazuin, want de bazuin zal slaan, en de dooden zullen onverderfelijk opgewekt worden, en wij zullen veranderd worden.” En in 1 Thess. 4: 17, waar het heet van de nog levende geloovigen, bij de wederkomst van Christus: „Daarna wij, die levend overgebleven zijn, zullen te zamen met hen opgenomen worden in de wolken, den Heere te gemoet in de lucht, en alzoo zullen wij altijd met den Heere wezen.”

Met dit een en ander voor ons, is er, dunkt ons, geen

twijfel aan, of door een geheel onmiddellijke en onweersaanbare kracht Gods, of door de medewerking van de Engelen, is Henoeh van de aarde opgenomen naar den hemel. Zoo is het sterfelijke bij hem tot onsterfelijkheid verheven. Het verderfelijke heeft het onverderfelijke aangedaan. En zoo is hij in één oogenblik bekwaam gemaakt om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht. Om nu voor eeuwig te zijn bij Hem, met Wien hij reeds wandelde toen hij nog op aarde was. Met lichaam en ziel is hij, zonder te sterven, opgenomen in den hemel.

(c) Hier blijkt Gods Almacht en Vrijmacht op schitterende wijze. Zijn Almacht wordt door geen natuurwetten, die Hij Zelf in de natuur gelegd heeft, beperkt. Als het Hem behaagt, stelt Hij ze ter zijde, en doet wat wij tegen-natuurlijk zouden noemen. Geen wet der zwaartekracht hindert Hem om Henoeh met lichaam en ziel op te nemen in den hemel. Zijn Almacht is in staat om in één oogenblik het sterfelijke onsterfelijk te maken, en het verderfelijke tot onverderfelijkheid te veranderen. Maar ook Zijne Vrijmacht schittert hier glansrijk. Terwijl duizenden om Henoeh heen in zonde en ongeloof voortleven, geeft Hij Henoeh genade om in die wereld van zonde en ongeloof te wandelen met God. En al sterven allen om Henoeh henen, en al gaan ook de mannen der heilige linie niet anders dan door dood en graf ten leven in, in Henoeh toont God, dat Hij ook wel langs een anderen weg kan leiden, zoo het Hem behaagt. Waarlijk:

„Des Heeren werken zijn zeer groot,
Wie ooit daarin zijn lust genoot,
Doorzoekt die ijd'rig en bestendig.
Zijn doen is enkel majesteit,
Aanbiddelijke heerlijkheid,
En Zijn gerechtigheid onendig.”

(d) Henoeh was een eenling, beide in zijn leven op aarde, en in zijn verscheiden van de aarde. Wij kunnen daarom niet hopen, dat wij in alles zijn voorbeeld kunnen volgen, en we dan in alles hem zullen gelijk worden. Toch was hij en blijft hij een heerlijk toonbeeld van Gods genade voor zijn tijdgenooten, maar ook voor ons. Ook deze geschiedenis behoort tot de Godsopenbaring, en is ook be-

schreven tot leering van ons. Ook hier zien wij wat de mensch is en wie God is. Uit zichzelf gaat de mensch van God af. Hij zoekt steeds zijn heil buiten God. De mensch zoekt zijn heil in zichzelf, in het schepsel. Hij wandelt op eigen wegen, in zonde, in grootheid, in eigen wijsheid en kracht. Zoo was het in de eerste wereld, zoo is het nog. Het humanisme beheerschte de eerste wereld, het beheerscht ook nu de groote massa. Zoo maakte de eerste wereld zich rijp voor den zondvloed. Zoo rijpt onze tijd voor den dag des gericht.

God echter zorgt voor een overblijfsel naar de verkiezing der genade. We zien dat overblijfsel in de heilige linie, ons hier in dit hoofdstuk geteekend. Maar ook onder dat overblijfsel deelt God Zijn genade zeer verschillend mede. Ook in die heilige linie steekt Henoch als een eenling uit. God is en blijft onze pottenbakker. Wij het leem in Zijne hand, waaruit Hij formeert vaten ter eere en ter oneere. „Hij doet met het heir des hemels en met de inwoners der aarde naar Zijn welbehagen.”

Toch blijft onze roeping ons heil te zoeken in de gemeenschap met Hem. Het leven in gemeenschap met God blijft het hoogste, maar ook het eenige, dat het schepsel gelukkig kan maken. Zoo die gemeenschap hier aanvangt, zal ze eens volkomen worden. En al zullen wij tot die volkomene gemeenschap wel niet komen als een Henoch, maar zullen wij wel door dood en graf heen ze moeten bereiken zoo buigen wij het hoofd, en wij zeggen den dichter na:

„Heilig zijn, o God, Uw wegen,” enz. (Ps. 77: 8)

TOEPASSING.

(a) En nu nog de persoonlijke vraag: hoe is de verhouding van ons hart en van ons leven tot God? Deze vraag heeft elk van ons voor zichzelf te beantwoorden. Ook hier zien wij weer, de godsdienst is een geheel persoonlijke zaak. Te midden van een over het geheel ongodsdienstige massa, leefde Henoch toch dicht bij God. Hij wandelde met God. Ook in onze dagen drijft de massa van de menschheid hoe langer hoe meer van God af. Toen ik nog in Nederland was, hoorde ik een onzer beroemdste mannen zeggen: „De stroom onzes tijds is van den Christus af.”

Het is er sedert dien tijd niet beter op geworden. Onze tijd begint hoe langer hoe meer te gelijken op den tijd vóór den zondvloed, dien Jezus zoo treffend ons teekent, als Hij zegt: „Gelijk het was in de dagen van Noach, zij aten, zij dronken, zij plantten en bouwden, zij namen ten huwelijk en werden ten huwelijk gegeven, alzoo zal het ook zijn in de dagen van den Zoon des menschen.” Leven voor de aarde, en het aardsche, jagen naar vleeschelijk genot, streven naar en strijden om aardsch bezit, zoo was het toen, zoo is het nu bij de groote menigte. Zoo is de wereld. En in de gemeente zelf, hoe aardschgezind, hoe wereldgelijkvormig zijn velen niet. Men heeft het zoo druk met zijn dagelijkschen arbeid. Men jaagt en streeft om in zijn tijdelijke behoeften te voorzien, of om vooruit te komen in de wereld, dat men nauwelijks tijd heeft voor bidden en danken, voor Bijbellesen en zingen bij den huiselijken godsdienst. Bij dag, en soms bij nacht, bedenkt men de dingen van het tijdelijk leven. Waar vindt men de Henoch's die met God wandelen, in onzen tijd?

Het wordt tijd dat we eens stilstaan op onzen weg, en onszelf eens voor de vraag stellen: „in wien zie ik mijn beeld, in een Henoch of in zijne tijdgenooten?” Heb ik God leeren zoeken of niet? Heb ik God weer teruggevonden in en door Christus? Is de gemeenschap tusschen God en mijne ziel weer hersteld; of leef ik nog in den staat der vervreemding van God voort? O, wie nog geen God voor zijn hart heeft, die haaste zich om zijns levens wille. Misschien staan wij aan den vooravond van de komst van Hem van Wien Henoch profeteerde: „Zie, de Heere is gekomen met Zijne vele duizenden heiligen, om gericht te houden over allen, en te straffen alle goddeloozen onder hen.” Wat zal dat gericht voor u zijn, zoo gij hier leeft als zonder God in de wereld? Hoort een ander woord des Heeren: „De goddelooze verlate zijnen weg, en de ongerechte man zijne gedachten, en hij bekeere zich tot den Heere, zoo zal Hij Zich zijner ontfermen, en tot onzen God, want Hij vergeeft menigvuldig.”

In Christus staat de troon der genade open. En zoo gij door Hem tot God gaat, dan wordt de gemeenschap tusschen u en God weer hersteld.

(b) Of misschien—wij hopen zoo—hebt gij God weer teruggevonden. Misschien is de gemeenschap tusschen God en uwe ziel weer hersteld. Is dit zoo, dankt er God voor. Immers, dat kwam niet omdat gij God weer zocht, maar omdat God u weer opzocht. Niet omdat gij eerst tot Hem kwaamt, maar omdat Hij tot u kwam. Van u kan dan ook gezegd worden: „Ik trok ze met menschenzelen, met touwen der liefde.” En gij wilt Johannes wel nazeggen: „Wij hebben Hem lief omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.” Weest dan dankbaar voor die onuitsprekelijke genade.

Maar is nu uw leven ook als dat van Henoch een wandelen met God? Onze tekst is geheel praktisch. Hij geldt geheel het leven. Wij, Gereformeerden, loopen wel eens gevaar te eenzijdig nadruk te leggen op de leer. En zeker, het woord van God bij den profeet: „Tot de wet en de getuigenis, zoo ze niet spreken naar dit woord, het zal zijn dat ze geen dageraad zullen hebben,” blijft onder den Nieuwen Dag ook met onverzwakte kracht gelden. Het zeggen van zekere richting: „Het Christendom is geen leer maar een leven,” of nog erger: „Het doet er niet toe wat men gelooft, als men maar wel leeft,” moet door ons met beslistheid verworpen, en met alle kracht bestreden worden. Neen, een leven losgemaakt van den wortel des geloofs, kan het ware Christelijk leven niet zijn. Maar omgekeerd, wij mogen ook evenmin met leerheiligheid als met werkheiligheid tevreden zijn. Wij mogen niet vergeten, dat de Heiland Zelf ons gezegd heeft: „Niet een iegelijk die tot Mij zegt, Heere! Heere! maar die daar doet den wil Mijns Vaders, die in de hemelen is, zal ingaan in 't Koninkrijk der hemelen.” En dat Jakobus ons toeroept: „Toon mij uw geloof uit uwe werken.”

Broeders en zusters, heel ons leven moet meer en meer worden een wandelen met God. In ons denken, in ons zwijgen en spreken, in ons doen en laten moet uitkomen, dat wij wandelen met God. Niet slechts in ons kerkgaan, maar ook in ons huiselijk leven. Niet maar als wij onder onze vrienden zijn, die ook den Heere vreezen, maar ook midden in de wereld, onder ongeloovigen en spotters moet het blijken, dat wij met God wandelen. Als wij op onzen akker of bij ons vee zijn, op de fabriek of in onzen winkel, overal en

altijd ons in de nabijheid van God weten en voelen. Ons hart moet naar Hem uitgaan, onze zuchten tot Hem opstijgen. Zoo moet het zijn, zoo meer en meer worden. In alles God raadplegen.

Dat zou heerlijke vruchten geven. Immers, in het wandelen met God geven wij Hem eere. Daarin smaken wij zelf vrede, licht, blijdschap en vertroosting. Dan zullen wij ons licht laten schijnen voor de menschen. Zoo zullen wij door ons leven predikers zijn voor anderen.

Wandelen met God geeft de voorsmaken, maar biedt ons ook de waarborgen van eeuwige zaligheid, want wie hier wandelen met God, zullen eenmaal, maar dan eeuwig, bij God zijn. De wegneming van Henoeh door God was het einde van, de kroon op, zijn wandelen met God.

AMEN.

Jozua de Hoogepriester Staande voor God

Zach. 3: 1-7.

Voorzang: Ps. 99:8.

Lezen: Zach. 3.

Zingen: Ps. 130:4.

Ps. 97:6, 7.

Ps. 31:5.

Ps. 93:4.

VOORAFSPRAAK.

„Weest heilig, want Ik, de Heere uw God, ben heilig.” Zoo roept de Heere Zijn oude volk Israël gedurig toe. En de Heiland roept Zijne jongeren toe: „Weest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is.” God is volmaakt heilig. Zuiver rein. Geen enkele smet der zonde kleefde ooit aan Hem. Daarom roepen ook de Serafs voor den troon: „Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen! De gansche aarde is Zijner heerlijkheid vol.” Maar nu wil Hij ook heiligheid bij Zijn volk.

Israël onder den Ouden Dag, maar ook de gemeente onder het Nieuwe Testament, is Zijn bondsvolk. Maar nu vraagt die bondsbetrekking, dat ook Zijn bondsvolk heilig zal zijn. Niet slechts in woorden wordt dit uitgesproken, maar heel de wetgeving aan Israël rust op dat beginsel. Israël moest een heilig volk zijn. Besnijdenis en huwelijks-wetten, reinigingsvoorschriften en spijswetten zijn de belichaming van dit woord: „Weest heilig, want Ik ben heilig.”

Voor al de priesters, die het volk vertegenwoordigden in hun toenadering tot God, moesten heilig zijn. „Ik wil geheiligt zijn in degenen, die tot Mij naderen,” had God gezegd. Voor de priesters was dan ook een heele reeks van wasschingen en bijzondere kleeding voorgeschreven. Niet anders dan na wassching mochten zij, in sneeuw wit linnen, naderen tot het altaar en tot God. Dat alles wees op de in-

nerlijke heiliging van hart, maar ook de uitwendige in 't leven.

Toch is het ook hier als doorgaans in de Schrift, Gods eisch en Gods belofte vallen saam. Wat God eischt van Zijn volk, dat belooft Hij ook zelf weer te zullen geven. Naast den eisch: „Weest heilig,” staat ook weer de belofte: „Ik ben de Heere, die u heilige.” Ook hier is het weer even als met al de heilgoederen der genade: „alle deze dingen zijn uit God.” En evenals de verzoening uit God is, zoo ook de heiligmaking. Al wat God van ons eischt, dat wil Hij zelf ons geven in en door Christus. Daarom leert ons Paulus, dat „Jezus Christus ons van God geworden is tot wijsheid, tot rechtvaardigheid, tot heiligmaking, en tot verlossing.” En „dat Hij Zichzelf voor ons heeft overgegeven, opdat Hij Zich een eigen volk zoude reinigen, ijverig in goede werken.”

Maar wat ons in het N. T. in duidelijke woorden gezegd wordt, dat werd onder den Ouden Dag ook reeds in beelden aan Israël, en ook nu nog aan ons, voorgesteld. Dat ook onze heiligmaking niet uit den mensch is, maar dat ook deze ons van God toekomt, zien wij thans als we ons oog slaan op Jozua den Hoogepriester, zooals Zacharia hem in een gezicht zag staande vóór God. Eer wij echter dat gezicht nader beschouwen, stellen ook wij ons voor God in den gebede.

GEBED.

Tekst—Zach. 3:1-7. „Daarna toonde Hij mij Jozua, den Hoogepriester, staande vóór het aangezicht van den Engel des Heeren, en de Satan stond aan zijne rechterhand, om hem te wederstaan.

„Doch de Heere zeide tot den Satan: De Heere schelde u, gij Satan, ja de Heere schelde u, die Jeruzalem verkiest: is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?

„Jozua nu was bekleed met vuile kleederen, als hij voor het aangezicht des Heeren stond.

„Toen antwoordde Hij, en sprak tot degenen, die vóór zijn aangezicht stonden, zeggende, Doet deze vuile kleederen van hem weg. Daarna sprak Hij tot hem: Zie, Ik heb uwe ongerechtigheid van u weggenomen, en Ik zal u wisselkleederen aandoen.

„Dies zeg ik: Laat ze een reinen hoed op zijn hoofd zetten. En zij zetten dien reinen hoed op zijn hoofd, en zij togen hem kleederen aan. En de Engel des Heeren stond daarbij.

„Toen betuigde de Engel des Heeren Jozua, zeggende:

„Zoo zegt de Heere der heirscharen: Indien gij in Mijne wegen zult wandelen, en indien gij Mijne wacht zult waarnemen, zoo zult gij ook Mijn huis richten, en ook Mijne voorhoven bewaren, en Ik zal u wandelingen geven onder degenen die hier staan.”

Zacharia was één van de drie profeten, die na de ballingschap leefden en profeteerden. Haggai en Zacharia brachten ongeveer gelijke boodschap. Hoofdzak was bij beide, dat zij bestraffing lieten hooren over Israëls zonde, en hun traagheid in het bouwen van den tweeden tempel. Dat ze vermaanden tot meerderen ijver in dien bouw. En het volk bemoedigten met de belofte van welslagen, zoo zij met ijver en getrouwheid het werk voortzetten. Intusschen wijzen beiden op de heerlijke toekomst, dat de Heer des tempels komen zal, en dat huis met heerlijkheid zal vervullen. Slechts twee maanden na Haggai trad Zacharia op. In hoofdzak brengen beide dezelfde boodschap.

In omvang en vorm verschillen beide zeer veel. Haggai vat heel zijn boodschap in slechts twee hoofdstukken saam. Hij spreekt in zeer eenvoudige taal, zonder beeldspraak. Zacharia echter heeft, naar onze indeeling, niet minder dan 14 hoofdstukken. Hij ontving gezichten en droomen. In verhevenheid van taal en beeldspraak nadert hij een Jesaja en Ezechiël. In stoute en verhevende beelden schetst hij Israëls toestand en toekomst. Ook in de u voorgelezene tekstwoorden wordt hem Israëls toestand en toekomst te aanschouwen gegeven. Hij ziet, waarschijnlijk in een droom of nachtgezicht, in Jozua den Hoogepriester, die als vertegenwoordiger des volks vóór God staat, hoe Satan hem en in hem Israël aanklaagt; hoe de Engel des Heeren hem verdedigt, en hem nieuwe genade toezegt. In dit beeld zien wij echter ook hoe de toestand van Gods volk door alle tijden heen is. Onrein in zichzelf, door Satan bestreden, door Gods Engel verdedigd, door Hem met tel-

kens nieuwe genade begiftigd. Wij spreken tot u over Jozua den Hoogepriester staande voor God, en wij trachten u te doen zien, hoe Jozua en al Gods volk, als zij vóór God staan:

- I. Door Satan worden tegengestaan;
- II. Door Gods Engel worden verdedigd;
- III. Door God telkens met nieuwe genade begiftigd.

I. (a) Het gezicht dat Zacharia hier zag, heeft veel overeenkomst met wat ons van Job en zijn toestand in Job 1: 6, 7, 8, en 2: 1-7 wordt vermeld. Ook daar kwam Satan voor God, om Job aan te klagen, en zoo mogelijk te verderven. Daar bij Job kwamen de kinderen Gods samen om zich voor Gods aangezicht te stellen, en Satan kwam in hun midden. Hier kwam wel niet geheel Israël persoonlijk voor God, maar in Jozua den Hoogepriester was geheel Israël vertegenwoordigd. De Hoogepriester was de plaatsbekleeder, de vertegenwoordiger van heel het volk. Hij droeg op zijne schouderen, en op zijn borst, in edelgesteenten, de namen der stammen Israëls, en vertegenwoordigde alzoo geheel Israël voor God. Zoo zag Zacharia dan Jozua, en in Jozua geheel Israël, staande voor God.

(b) Maar naast Jozua staat Satan. Satan, die naam beteekent „tegenstander,” en hij blijft altijd dien naam getrouw. Och, of wij altijd onzen naam, als Christen, zoo getrouw waren als Satan de zijne. Satan staat aan de rechterhand van Jozua, zooals in die dagen gewoonte was, dat de aanklager aan de rechterhand van den beschuldigde stond voor den rechter. Satan wil Jozua, en in hem geheel Israël, verdrijven van hun plaats voor God. Hij betwist ze hun plaats. Het is waar, Jozua is op zijn plaats. Hij is in zijn werk. Hij stelt Israël als het volk van Gods eigendom voor zijn God. Hij is misschien gereed om in het Heilige der heiligen in te gaan, om het offer der verzoening te brengen, om het reukwerk te ontsteken voor den Heere. Maar juist daar komt Satan. Vandaar wil hij Jozua verdrijven. O, als Jozua maar in Babel gebleven was, zoo hij maar voor Babels afgoden gebogen en gerookt had, dan was Satan niet aan zijn zijde gekomen, om hem te wederstaan, dan zou hij

hem veel meer aangemoedigd hebben. Maar Satan is en blijft tegenstander. Tegenstander is hij allereerst van God. Hij gunt God de eere niet, dat Hij gediend wordt. En dan tegenstander van Gods gemeente, van al Gods dienaars, maar vooral van de voorgangers, van de ambtsdragers, van de leidslieden des volks. Het eerst en het meest is Satan te vinden in de gemeente des Heeren, als zij samenkomt om Hem te dienen. Hij gunt God de eere niet, en ons de zaligheid niet, die dan daar aan God gebracht, en door ons genoten wordt.

(c) Maar of Satan dan ook eenigen grond heeft waar hij zijn tegenstand op bouwen kan? Ja, dat heeft hij. Jozua was bekleed met vuile kleederen, als hij voor het aangezicht des Heeren stond. God had de kleding van den Hoogepriester nauwkeurig voorgeschreven. Zie bijvoorbeeld Ex. 28. Niet anders dan in reine kleederen mocht hij voor God verschijnen. Maar daar stond Jozua voor Gods aangezicht in onreine kleederen. Die onreine kleederen waren het beeld van de onreinheid der zonden, beide van hem zelf persoonlijk, en van de zonden van heel het volk. Daar wees Satan zeker op. Daarop wees hij God, die hem zoo niet kon toelaten om tot Hem te naderen, daarop wees hij zeker Jozua zelf, opdat hij terug zou treden, en geen oordeel des doods over zich zou halen.

Wel is hier slechts sprake van de onreinheid van zijn kleederen. Niet van de onreinheid des harten. Maar voor eerst kent Satan misschien het hart niet. Maar het kleed is zichtbaar voor God en menschen en duivelen. Aan het kleed ziet men wie de mensch is. Het kleed is altijd meer of min de openbaring naar buiten van wat men van binnen is, en de mevrouw had het niet geheel mis, toen haar dienstbode haar vroeg: „Maar, mevrouw, als ik het hart er maar niet aan geef, mag ik dan dat mooie kleed niet dragen?” toen deze antwoordde: „Wat dunkt u, zoo gij een hol ziet, en daar steekt de staart van een vos uit, wat zou er dan in dat hol zijn?” Natuurlijk, een vos moet het antwoord zijn. Ook voor Satan waren de vuile kleederen van den hoogepriester, in verband met Mozes' wet, genoeg om Jozua zijn plaats voor God, en de bediening van zijn ambt, te betwisten.

En zoo is het steeds als wij voor God staan. In onszelf staan wij altijd voor God met vuile kleederen. Dan heeft Satan altijd grond genoeg om ons tegen te staan. Grond genoeg om ons die plaats voor God te betwisten. „Wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleeid.” Neen, zoo de Heere de ongerechtigheden wil gadeslaan, dan kan niemand voor God bestaan. Jozua in zijn vuile kleederen, is het beeld van geheel Israël. Maar ook van mij en van u, van ons allen. In ons eigen kleeid zijn wij met de geheele wereld verdoemelijk voor God.

II. Toch vindt Jozua een verdediger. Hij wordt verdedigd door den Engel des Heeren.

(a) Het gezelschap dat Zacharia zag was nog grooter. Jozua stond voor het aangezicht van den Engel des Heeren. De Engel des Heeren is hier de Engel van Gods aangezicht. De ongeschapen Engel. Ook wel de Engel des verbonds genaamd. Het is de Zoon van God Zelf. Engel beteekent bode of gezant. In het boek van Job, hoofdstuk 38: 23, is sprake van een Gezant, een Uitlegger, die gezonden is om den mensch zijn rechten plicht te leeren, die vers 24 zegt: „Verlos hem, dat hij in het verderf niet nederdale; ik heb de verzoening gevonden.” Elders heet Hij de Engel van Gods aangezicht. Hier in vers 2 heet Hij „de Heere.” Deze neemt het voor Jozua op.

(b) Hij zegt: „De Heere schelde u, gij Satan, ja, de Heere schelde u, die Jeruzalem verkiest.” Hoewel Hij Zelf de Zoon des Vaders is, eens wezens met den Vader, zoo verwijst Hij Satan naar den Vader, den Heere, Jehova, en spreekt over Satan het oordeel der vervloeking uit. De Heere, Jehova zelf, schelde, vervloekte, veroordeelde u. Hij die Jeruzalem verkiest. Satan wilde het oordeel der vervloeking over Jozua uitlokken; de Engel des verbonds spreekt het hier over Satan zelf uit. Hij bidt het als van den Vader af. Hij heeft Jeruzalem verkoren ter woning, om aldaar geëerd, Zijn heerlijkheid te toonen. Die verkiezing is en blijft onveranderlijk, ook door de ballingschap is zij zelfs niet vernietigd. Ook door de zonde en onreinheid van het volk en de priesterschap heeft ze niet opgehouden.

Jozua en Zerubbabel, en het wedergekeerde Israël zijn de bewijzen er van, dat de genadegiften en de roeping Gods onberouwelijk zijn. Neen, zoo min als vroomheid of heiligheid van den mensch de verkiezing konden veroorzaken, zoo min kunnen zonde en onheiligheid van den mensch de verkiezing te niete doen.

Neen, de Engel des Heeren ontkent niet, dat Jozua daar staat als een onreine. Hij verdedigt den Hoogepriester niet om wat hij in zichzelf is. Integendeel. Hij erkent, dat Jozua zelf een schuldige en onreine is. Wat hij ten voordeele van Jozua inbrengt, dat schrijft hij alleen toe aan de genade, die God hem bewezen heeft, en verder nog bewijzen zal.

Reeds heeft God aan Jozua groote genade bewezen. De Engel vraagt hier: „Is deze niet een vuurbrand uit het vuur gerukt?” Hier is natuurlijk beeldspraak. Er wordt hier gedacht aan een groot vuur. Verschillende boomen en stukken hout lagen er te branden. Ook Jozua lag er als een brandend hout. Ook hij dreigde door dien vuurgloed verteerd te worden, maar hij werd door een machtige hand uitgerukt. Uit den vuurgloed der verdrukking en der verleiding tot afgoderij en ongeloof, werd hij uitgerukt, door Gods Almacht en Genade. Hij werd met anderen teruggebracht tot Jeruzalem, de stad der verkiezing. Hij werkt mede om den tempel weer te herbouwen, om den waren godsdienst weer te herstellen, om het altaar weer te doen rooken, om den lofzang tot Gods eere weer te doen ruischen. Dat is bewijs van Gods verlossende genade. Zou God hem dan nu verder verstooten? Of is de hem reeds bewezene genade van aanvankelijke uitredding en verlossing niet een bewijs van Gods liefde? Niet een waarborg voor verdere en volkomene verlossing? God heeft een goed werk aan en in hem begonnen. Zou Hij het ook niet voleinden? Zoo is het steeds. Waar de verlossing begonnen is, daar is het zooals Paulus zegt: „Dat Hij, Die een goed werk begonnen heeft, het ook voleindigen zal tot op den dag van onzen Heere Jezus Christus.”

Zoo verdedigt de Engel Jozua tegenover Satan. Niet om hetgeen Jozua is of gedaan heeft, maar op grond van hetgeen God reeds aan hem gedaan heeft. Neen, de zaligheid

van Gods kinderen begon niet uit hen zelf, maar vindt haar oorsprong in Gods verkiezing, en vindt haar waarborg in de aanvankelijke verlossing aan hen bewezen. Hij die ze aanvankelijk trok uit deze tegenwoordige booze wereld, zal hen ook bewaren voor Zijn hemelsch Koninkrijk in heerlijkheid.

Satan zal niet ophouden hen tegen te staan. Maar de Engel des Heeren verdedigt hen. Hij legerd Zich rondom degenen die Hem vreezen, en rukt ze uit, en daarom kunnen zij zingen: „Dus zijn ze wèl bewaard.”

III. Jozua, maar ook al Gods kinderen, worden steeds met nieuwe genade begiftigd. Dat wordt hier beloofd.

(a) Het gezicht, dat Zacharia hier zag, wordt hier zeker niet in al zijn omvang beschreven. Ons laatste deel doet ons denken dat hij hier een geheel gezelschap van engelen zag. Immers, de profeet gaat voort en zegt: „Toen antwoordde Hij, en zeide tot degenen die voor Zijn aangezicht stonden.” Er stonden dus nog anderen voor het aangezicht des Engels. Zeker hemelsche geesten. Moeilijk is het te zeggen, in hoeverre de engelen medewerken tot onze zaligheid. Wel „zijn ze gediensdige geesten, die tot dienst uitgezonden worden om dergenen wille, die de zaligheid beerven zullen.” Maar waarin dat dienen nu bestaat is niet juist te bepalen. Hier zou men zeggen, dat ze tot onze heiligmaking medewerken. Maar wij bepalen niet. Vooral ook omdat wij hier met beeldspraak te doen hebben. Het eerste bevel, dat de Engel hun geeft is: „Doet deze vuile kleederen van hem weg.” Wat het werk der engelen ook zijn moge, Jozua, die hier stond, met vuile kleederen, moet daarvan ontdaan worden. Zijne kleederen wasschen en reinigen, of ze zelf uitdoen, dat vermag hij niet. Door een macht van buiten af moet het geschieden. Hiertoe geeft de Engel bevel.

(b) Maar ook tot Jozua zelf heeft de Engel een troostwoord. Tot hem sprak hij: „Zie, ik heb uwe ongerechtigheden van u weggenomen.” De ongerechtigheden zijn hier blijkbaar hetzelfde als zijn vuile kleederen. Die ongerechtigheden, de schuld der zonde, heeft de Engel reeds weggenomen. Voor God, en voor den Engel des verbonds, bestaan

ze niet meer. Of liever, rusten zij niet meer op hem. De Engel heeft ze weggenomen. Hij heeft ze op zich genomen. Zoo is Jozua rechtvaardig voor God. Die genade is reeds het deel van Jozua. Maar hij heeft nog meer noodig. Hij mocht daar niet naakt blijven staan. Hij belooft daarom: „Ik zal u wisselkleederen aandoen.” Jozua had niet slechts rechtvaardigmaking, maar ook heiligmaking noodig. Hij moest „bekleed worden met de kleeding der gerechtigheid, de mantel des heils moest hem worden omgedaan.” Ook dit kon Jozua, kan de mensch van zichzelf, niet. De Engel belooft Hij zal het doen. Gerechtvaardigd moge Jozua zijn, gelijk elkeen zoodra hij gelooft, en door dat geloof één is geworden met Christus, zooals onze Catechismus zegt: „Christus ingelijfd.” En Paulus het noemt: „Ééne plante met Hem geworden, in de gelijkmaking Zijns doods,” en al-zoo, gelijk hij elders zegt: „Gerechtvaardigd zijnde door het geloof,” en zoo vrede bij God hebben. Jozua, en elk gerechtvaardigde, moet ook geheiligd worden. Hij moet steeds ontvangen „genade voor genade.”

Wisselkleederen waren schoone, prachtige overkleederen. Die zal de Engel des verbonds hem aandoen. Zij zijn het beeld van de volmaakte gerechtigheid en heiligheid van Christus, die ook zijn deel worden door inwendige vernieuwing des Geestes, en dagelijksche geloofsgemeenschap met Christus, waardoor het beeld Gods weer in hen hersteld wordt, en zij, „de heerlijkheid Gods als in een spiegel aanschouwende, naar datzelfde beeld veranderd worden, van heerlijkheid tot heerlijkheid, als van des Heeren Geest.” Zoo worden zij niet slechts als des Konings dochter, geheel verheerlijkt inwendig, maar ook die inwendige vernieuwing openbaart zich meer of min in hun uitwendig leven, zoodat we van hen zingen mogen, dat zij: „door 't Goddelijk oog belonkt, weer met hun schoonheid pralen.” Wel komt dit in dit leven niet tot volkomenheid, maar toch zullen Jozua, en al Gods kinderen, eens door den Zoon aan den Vader worden voorgesteld als een reine maagd, die geen vlek of rim-pel heeft of iets dergelijks, als zij „Gods aangezicht in gerechtigheid zullen aanschouwen, verzadigd met het Goddelijk beeld.”

(c) Om het beeld geheel vol te maken, voegt de Engel

des Heeren er aan toe: „Dies zeg ik: laat ze een reinen hoed op zijn hoofd zetten.” Tot de kleederen van den Hoogepriester behoorde ook een hoofddeksel, een hoed of tulband, versierd met een gouden plaat, waarop gegraveerd waren de woorden, in Hebreeuwsche letters, die vertaald luiden: „DE HEILIGHEID DES HEEREN.” Ook zulk een hoed moest op het hoofd van den Hoogepriester gezet worden. Zoo zag Zacharia den Hoogepriester geheel veranderd in zijn gewaad voor zich staan. Want op het bevel van den Engel geschiedde het aanstonds. Het bevel des Engels werd aanstonds uitgevoerd. „Hij stond er bij.” Zijn woord was machtwoord. De vuile kleederen werden van Jozua weggenomen. Wisselkleederen werden hem aangedaan. De reine hoed op zijn hoofd gezet. In het volle Hoogepriesterlijk gewaad stond Jozua weer voor het aangezicht van dien Ziener des Ouden Verbonds. Nu is er geen grond meer voor eenige aanklacht van Satan tegen hem. Nu kan de Hoogepriester weer ingaan in het binnenste heiligdom. Maar niet door of om wat hij was in zichzelf, maar alleen door de genade van God, die hem geschonken was, op grond van de voorbede van den Engel des Heeren, dien wij kennen als den grooten Hoogepriester, die nu gezeten is aan de rechterhand Gods, en daar voor ons bidt.

(d) Nog één woord heeft Hij voor Jozua. Of eigenlijk zijn het nog twee woorden. Hij stelt Jozua nog een eisch en een belofte. „Zoo zegt de Heere der heirscharen: Indien gij in Mijne wegen zult wandelen, en indien gij Mijne wacht zult waarnemen, zoo zult gij ook Mijn huis richten, en ook Mijne voorhoven bewaren, en Ik zal u wandelingen geven onder degenen die hier staan.”

Wie zoo rijk beweldadigd is als Jozua, die als een vuurbrand uit het vuur gerukt is; wie, hoewel in zichzelf schuldig en onrein voor God staande, door de genade van God vergeving van ongerechtigheden verkreeg, maar ook bij aanvang van zijne onreinheid verlost werd, en nu met reine kleederen bekleed werd, die heeft nu een heilige roeping, die heeft heerlijke verplichtingen. Maar in den weg van getrouwheid dan wachten hem ook nog grooter eere, en nog verhevenere toekomst. In Gods wegen heeft hij te wandelen, de wacht heeft hij waar te nemen in Gods

huis. Maar dan zal hij ook dat huis richten. Een trouw dienstknecht moet hij zijn. Maar dan zal hij ook niet slechts dienstknecht zijn, maar in den Naam zijns Heeren zal hij ook richtend optreden. Hij zal de voorhoven van Gods huis bewaren. Hij zal dan ook straks niet meer onder de zondaren en onreinen op aarde toeven, maar hij zal wandelen, onder heiligen en onder de geesten der volmaakt rechtvaardigen, die ook verlost zijn als hij.

Dan zal ook zijne heiligmaking volkomen zijn. De laatste smet der zonde is dan voor eeuwig weggedaan. Dan zal ook hij, en alle verlost en met hem, wandelen in de lange witte kleederen, die de rechtvaardigmaking der heiligen zijn. Voorwaar, al was het ook in beelden, onder den Ouden Dag had men ook hetzelfde heerlijk Evangelie als wij in de dagen des Nieuwen Verbonds. Eénzelfde staat van zonde en ellende werd ook toen verkondigd. Eénzelfde Evangelie der verlossing ook toen gepredikt. Eénzelfde uitzicht op eeuwige en volkomene zaligheid werd ook toen geopend. Daarom blijven ook wij met de geloovigen van ouds zingen:

„k Zal in Uw goedheid mij verblijden,” enz.

Psalm 31:5.

TOEPASSING.

En nu onzen tekst nog eens ingezien, en de vraag beantwoord, wat dit gezicht ons, elk voor onszelf, leeren moet. En dan antwoorden wij:

(a) In Jozua zien wij wat de mensch, ook zelfs de uitnemendste, de hoogstgeplaatste in de gemeente is, als hij voor God staat. Altijd staat hij daar in vuile kleederen, schuldig en onrein voor God. De Hoge priester was een midelaar tusschen God en Israël. Maar toch was hij in zichzelf onrein. Ook hij had een beter en volmaakter Midelaar noodig. Daarom ook moest hij op den grooten Verzoendag eerst een zoenoffer brengen voor zichzelf en voor zijn huis.

Wij willen altijd zoo gaarne als reinen voor God komen. En 't is waar, onze roeping is het, om „onszelf te reinigen van alle besmetting des vleesches en des geestes.” Maar voor God staan wij altijd met onreine kleederen. Voor God mogen wij nooit staan als de Farizeër. Als de tolle-

naar moeten wij altijd weer als schuldig en onrein zondaar ons voelen. Onze eigene kleeding is nooit meer als vijge-boombladeren, altijd zijn en blijven zij een deksel dat te smal en een bed dat te kort is, dan dat wij er ons mee zuden kunnen dekken, of er ons op kunnen uitstrekken voor het driewerf heilig oog van God.

(b) Wij moeten nooit vergeten dat Satan ons gedurig ter zijde staat, om ons te beschuldigen als wij voor God staan. Hij tracht ons altijd te doen zien op onze vuile kleederen, om ons tot ongeloof te wekken. Wij hooren dikwijls beter naar de stem van Satan, die ons aanklaagt, dan naar het woord van den Engel, die ons verdedigt en ons genade en wegneming van ongerechtigheid predikt. Dat is een belediging van den Engel, dat is miskennis van Gods genade. Laat ons liever doen als Luther, toen Satan hem zeide: „Luther, gij zijt een groot zondaar, en gij zult verdoemd worden.” Toen antwoordde Luther: „Wacht even, geen twee dingen tegelijk; gij zegt, ik ben een groot zondaar, en gij zult verdoemd worden. Het eerste is waar. Ik ben een groot zondaar. Maar gij voegt er bij, Gij zult verdoemd worden, dat is niet waar, want Christus is mijne gerechtigheid, en er is geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.” Bidden wij dan, eer wij ons voor God stellen, dat de Heere ons van Satan verlosse. Dat Hij Satan schelde, en als hij komt, dat wij hem dan afwijzen, zooals Jezus deed, met hem te zeggen: „Er staat geschreven.” Wij zullen hem maar met slechts één wapen, het zwaard des Geestes, dat is, Gods Woord, kunnen bestrijden. Voor dat wapen, maar ook alleen daarvoor, moet hij wijken.

(c) Wij moeten nooit vergeten dat zoowel onze heiligmaking als onze rechtvaardigmaking in Christus is. Wij zoeken doorgaans te veel onze heiligmaking in eigen kracht te bewerken. Al dat pogen zal steeds vruchteloos blijken. In eigen kracht zullen wij niet ééne zonde dooden. Christus is ons evenzeer gegeven tot heiligmaking als tot wijsheid en tot rechtvaardigheid en tot verlossing. Onze vuile kleederen kunnen wij niet wasschen of uitdoen, zij moeten van ons weggenomen worden. De kleederen des heils moeten ons aangedaan worden. Gelijk wij gerechtvaardigd worden door Zijn bloed, moeten wij ook geheilgd worden

door Zijn Geest. Niet onze goede werken moeten ons dekken voor God, maar de heiligheid, en de gerechtigheid van den Engel des Heeren, van Christus Jezus.

Maar ook die heiligheid van Hem moet zich toonen in ons. Ze moet uit Hem, het Hoofd, vloeien in ons. Dezelfde Geest, die in Hem is, moet ook wonen en werken in ons, opdat gelijk Hij ons vertegenwoordigt in den hemel, wij Hem vertegenwoordigen op aarde bij de menschen.

(d) Wij hebben toch een roeping op aarde. Trage lijdelijkheid mag bij ons niet gevonden worden. De toeneming in de genade wordt aan Jozua beloofd in een wandelen in de wegen Gods, in het waarnemen van de wacht des Heeren. Evenals God tot Abraham zeide: „Ik ben God, de Almachtige, wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht,” zoo wil God het ook bij Jozua, en bij al Zijn volk. En juist omdat God het is, die in ons werkt, beide het willen en werken naar Zijn welbehagen, roept Paulus de gemeente toe: „Werkt uwszelfs zaligheid met vreezen en beven.” En zooals een Kerkvader gezegd heeft: „In den weg van Gods geboden ontmoeten ons Zijne beloften.” En deze zijn zoo groot en heerlijk. Zij loopen uit voor al Zijn trouwe dienaren op de wandeling onder hen die voor Gods aangezicht staan.

(e) En eindelijk, de volkomenheid van het werk van den Engel Gods, van den Middelaar Gods en der menschen, Christus Jezus, treedt ook hier in het licht. Hij is niet slechts de Verzoener onzer zonden, maar Hij is ook de Voorbidder voor de zijnen. Zoo zag Zacharia Hem hier vooral. Hij bepleit de zaak van Jozua. Hij bidt dat de Heere Satan schelden mag. Nog is en blijft Hij de Voorpraak van al de zijnen, zoowel als Hij is de Verzoening onzer zonden. Nog leeft Hij om voor ons te bidden. Zoecken wij dan alles in Hem. Begeeren wij van en in en door Hem alles, zoowel onze heiliging als onze verzoening. Begeeren wij niet minder Zijne voorbede als Zijn offer.

Hebt gij dat reeds gedaan? Zoo niet, doet het nog heden, opdat Satan u niet wegvoere. Zoo ja, doe het voortdurend en telkens bij vernieuwing. Kom tot Hem ook in uwe vuile kleederen, en vraag van Hem voortdurende heiliging, vernieuwing en getrouwheid, totdat Hij ook u wandeling geve onder hen, die voor Zijn aangezicht staan.

AMEN.

Gods Antwoord op Sions Klachte

Jesaja 49: 14-16.

Voorzang: Ps. 68:8.
Lezen: Jesaja 49.
Zingen: Ps. 48:1.
Ps. 77:5, 6.
Ps. 132:9.
Ps. 126:3.

VOORAFSPRAAK

De eigenaardigheid, de rijkdom en de Goddelijkheid der Heilige Schrift komt vooral uit in de Profetie. Zij neemt dan ook een groot deel der Godsopenbaring in. Zij is zoo rijk en zoo veelomvattend, dat zij ons heel de toekomst van de Kerk en van de wereld-geschiedenis doet zien. Reeds in de eerste profetie—Gen. 3: 15—ligt in beginsel en kiem, de geheele geschiedenis van Kerk en wereld besloten, die verder in breederen vorm en meer uitgebreidheid ons wordt ontwikkeld. Konden wij de profetie maar goed lezen en verstaan, dan zouden vele raadsels voor ons opgelost worden. Wij zouden kalmer en geruster de toekomst tegengaan. Wij zouden, onder moeite en strijd, onder het zien van een donkere toekomst, onze hoofden opheffen, wetende dat onze verlossing nabij is. We zouden meer geduldig en vertrouwend wachten op de wederkomst van Hem, die, reeds toen Hij nog op aarde was, zeide: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op aarde.” En die de verzekering ons gaf: „De poorten der hel zullen Mijn gemeente niet overweldigen.”

De profetie is toch niet anders dan een gedeeltelijke afdruk van het boek van het eeuwig raadsbesluit van Hem, „die alle dingen werkt naar den raad van Zijnen wil.” In dat eeuwig raadsplan Gods, dat Hij Zelf van eeuwigheid vaststelde, en met stipte nauwkeurigheid uitvoert in den tijd, is alles tot in de kleinste bijzonderheden opgenomen, wat beide in de wereld en in de Kerk, maar ook zelfs in ons persoonlijk leven zal geschieden.

Wij kunnen echter de profetie dikwijls niet goed lezen

en verstaan. Dat ligt in tweeërlei. Vooreerst de profetie is geschreven in dikwijls verhevene, maar soms donkere beelden. Zij heeft een verreikend vergezicht of perspectief, dat een aanvankelijke, een voortgaande, en een eindelijke of volkomene vervulling heeft. En hier tegenover is ons oog dikwijls te zeer beneveld, dan dat wij dat kunnen zien. De profetie ligt vaak voor ons gelijk de teekening van een groot, reusachtig gebouw ligt voor het oog van hem, die van teekenen weinig of geen verstand heeft. Voor den kenner is alles duidelijk en klaar, maar voor den op dat gebied onkundige, is het geheel onverklaarbaar. Hij begrijpt er weinig of niets van. Zoo is het bij ons dikwijls met de profetie.

Gelukkig is in de laatste jaren de profetie meer het onderwerp van studie en ernstig onderzoek geworden. En al wagen wij het niet om een verklaring van de geheele profetie te geven, het is toch goed om ook aan den avond des tijds te trachten een enkele lichtstraal op het veelszins donkere pad onzes leven te doen vallen. Hier vooral hebben wij behoefte om te vragen om Goddelijk licht. Doen wij dat in den gebede.

GEBED.

Tekst—Jes. 49:14-16. „Doch Sion zegt: de Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten.

„Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten.

„Zie, Ik heb u in beide Mijne handpalmen gegraveerd, uwe muren zijn steeds voor Mij.”

In de profetie van den grooten profeet Jesaja vinden we in hoofdzaak twee groote deelen. Het eerste deel bevat 39 hoofdstukken. Hier groepeert zich alles om de geschiedenis in de dagen van den profeet zelf. Het tweede gedeelte, van hoofdstuk 40—66, bevat meer bepaalde profetie van de toekomst. In verband met den aanvang van dat gedeelte, heeft men dit het „troostboek” van Jesaja genoemd. En waarlijk dit deel is vol van vertroosting voor het volk des Heeren, voor de gemeente Gods, tot aan de voleinding der eeuwen. De profetie toch strekt zich hier uit over de

grenzen des tijds heen, om zich te verliezen in den oceaan der eeuwigheid.

Ook ons teksthoofdstuk is vol van vertroosting. Het spreekt ons van de toebrenging der heidenen, en van de herstelling van Israëel. Beurtelings spreekt hier de knecht des Heeren en Jehova Zelf, van het heil dat te wachten staat voor de stammen Israëls, die weer opgericht en wedergebracht zullen worden, en de heidenen voor wie de knecht des Heeren een licht zal zijn. Van alle zijden zullen de heidenen worden toegebracht. Hemel en aarde worden opgewekt tot juichen en verheuging, omdat God Zijn volk vertroost en Zich over Zijne ellendigen ontfermen zal.

Sion echter, in plaats van te juichen en zich te verheugen, breekt uit in een bittere klachte. Op die klachte geeft God echter een vertroostend antwoord. Wij beluisteren in deze ure Sions klachte en Gods vertroostend antwoord. Onze tekst bestaat, elk kan het zien, uit twee deelen: (1) Sions klachte, en (2) Gods vertroostend antwoord. Wij zullen zien:

- I. Wat beide inhouden;
- II. Waarop beide van toepassing zijn.

I. (1) „Doch Sion zegt.” Sion wordt hier dus sprekend ingevoerd. Het zeggen van Sion is een tegenstelling met het voorgaande vers. Daar is hemel en aarde gewekt om te juichen en zich te verheugen. In volkomen tegenstelling hiermee heft Sion een klachte aan. Wie, of wat, is Sion?

(a) Sion was in den letterlijken zin een berg. Niet slechts waren er bergen rondom Jeruzalem, zooals Ps. 125 ons zegt, maar ook Jeruzalem zelf was op bergen gebouwd. Een van deze was Sion. Sion was de tempelberg. Daar op Sion woonde God Zelf, in zichtbaren en zinnebeeldigen zin. Daar, in het Heilige der heiligen, daar was de woonstede Gods. Daarvan had God gezegd: „hier zal Ik wonen tot in eeuwigheid.” Maar ook daar kwam Israëel samen, om zijn God te ontmoeten. Daar zond men zijne gebeden op tot God, daar bracht men zijn offers. Daar vroeg men God om raad. Daar antwoordde God Zijn volk. Sion was de

plaats door God verkoren, om daar te wonen onder Zijn volk. Sion was dus de woonstede Gods. Het was de plaats der gemeenschap van God en Zijn Bondvolk. Maar daarom wordt ook overdrachtelijk de gemeente van Israël zelf Sion genoemd. Maar ook daarom blijft Sion beeld van de gemeente des Nieuwen Verbonds. Maar is Sion ook de zinnebeeldige naam van den hemel, de eeuwige woonstede van God en Zijne gemeente, waar de gemeenschap van God en de gemeente volkomen, en de dienst der gemeente aan God volmaakt zal zijn. Hier is Sion het verkoren volk van God, de gemeente des Heeren.

(b) Dat Sion heft hier een bittere klachte aan. „De Heere,” zoo zegt het, „heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten.” Dat is een zeer bittere klachte. Sion was op zichzelf niets dan een harde, kale rotsheuvel. Het heeft zijn beteekenis en zijn waarde alleen daarin, dat God het verkoren heeft tot Zijne woonplaats. In hoogte en omvang moest Sion zeer verre onderdoen bij Bazan, en bij zeer vele bergen. Het eenige dat Sion zoo verheven maakte, was Gods vrijmachtige verkiezing, en de openbaring Zijner heerlijkheid op Sion.

Maar zoo was het ook met Sion als gemeente Gods. Ook Israël had zijn grootheid en voortreffelijkheid alleen te danken niet aan eigen grootheid, deugd of vroomheid. Het was een klein, en een hardnekkig volk. Zijn eere en grootheid dankt het alleen aan de verkiezende liefde van Jehova, die onder hen wilde wonen, die het Zijn verbond, zijne inzettingen en rechten gaf. Daarom kon er gezegd worden: „Hij maakt Jakob Zijne woorden bekend, Israël Zijne inzettingen en Zijne rechten, alzoo heeft Hij geene volken gedaan, en Zijne rechten die kennen zij niet. Halleluja.”

(c) Maar nu klaagt dat Sion: „De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten.” Dat was het grootste verlies dat Sion overkomen kon. Geen goud of zilver, geen trotsche paleizen, geen machtige vorsten, geen prachtige tempel zelfs, maakte Sion gelukkig, zoo de Heere des tempels, zoo Jehova zelf er niet woonde. Van zijn God verlaten, door zijn God vergeten, dan is Sion van geen waarde meer. Wat was Sion voordat David het innam, en

de Ark er heenvoerde? Wat was het in de dagen der ballingschap? Wat is het na de verstrooiing der Joden? Niets met al. Door de heidenen vertreden. Vroeger juichte Israël over de heerlijkheid en de sterkte van Jeruzalem en Sion. Toen was het een vreugde der gansche aarde. Zie den lofzang op Jeruzalem in Ps. 48, want toen kon Israël zingen: „Want deze God is onze God, eeuwiglijk en altoos, Hij zal ons geleiden ter dood toe.” Maar als God Sion verlaat en vergeet, dan heeft Sion geen waarde of beteekenis meer.

Maar ook het geestelijk Sion, de gemeente des Heeren, als God deze verlaat en vergeet, dan hangen de harpen aan de wilgen. Dan zit ook dat Sion in duisternis. Dan verkijnt het leven, dan heerscht de dood. Sions heil ligt alleen in de nabijheid, in de gemeenschap met zijnen God. Dat maakt den hemel tot de plaats van eeuwige en volkomene gelukzaligheid, dat Jehova daar is, met Zijn licht, Zijn leven en gelukzaligheid. Dat maakt de hel tot de plaats van eeuwige rampzaligheid, tot de buitenste duisternis, dat God daar Zijn gunst, Zijn gemeenschap, Zijn licht en Zijn troost onttrekt. Voorwaar, geen bitterder klachte kan van Sion gehoord worden dan deze: „De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten.”

2) Op die klacht laat God een vertroostend antwoord hooren. Het is een drieledig antwoord. In een voorbeeld uit de menschenwereld, en in een tweetal beelden uit het leven der natuur spreekt God Zijn onveranderlijke liefde en trouwe voor Sion uit.

(a) „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars buiks? Of schoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten,” zoo antwoordt Jehova. Hij ontleent een voorbeeld aan de liefde van een moeder. Deze is Hem het beeld van Zijne liefde tot Sion. 't Is het schoonste beeld van de teederste liefde dat op aarde gevonden wordt. Een moeder heeft een kind, een zoon, een zuigeling. Hij is nog zwak en teer. Hij heeft behoefte aan de moederlijke zorg. Zou nu een moeder zulk een zuigeling vergeten? Zou ze zijn schreien niet hooren? Zou ze aan zijn behoeften niet denken? Zou ze hem niet voeden en kleeden? Hem niet

wasschen en koesteren? Maar neen, dat zou onmogelijk, dat zou onnatuurlijk zijn. Zelfs in de dierenwereld wordt iets van die moederliefde gevonden. Zie dat bijvoorbeeld bij een klokken en hare kiekens, waarbij Jezus ook Zijne liefde tot Jeruzalem vergelijkt. Ik herinner mij nog in mijn jeugd een voorval. Ik zag in 't land een moedervogel met een jong vogeltje. Ik wou het jonge vogeltje vangen. Hard liep het weg, vloog over een sloot, kroop in een molsgat. Ik kwam straks terug. Daar liep de moedervogel alleen, zij zocht, zij schreeuwde om haar jong. En toen dacht ik aan dezen tekst.

Maar de Heere maakt het nog sterker. „Ofschoon deze vergate, zoo zal ik toch u niet vergeten,” zoo voegt Hij er aan toe. De mogelijkheid bestaat, dat een moeder zoo diep zonk, dat zij ter wille van eigen eer, of welke zondige lust ook, haar zuigeling vergat, maar al mocht dat gebeuren in de menschenwereld, dan zal nog Jehova, de Onveranderlijke, Zijn Sion niet vergeten. Hij blijft onveranderlijk in Zijn liefde en trouwe tot Sion. Hoe heerlijk klinkt dit antwoord des Heeren.

(b) Maar daar blijft het niet bij. De Heere voegt er nog een tweetal beelden aan toe. Het eerste beeld luidt aldus: „Zie, Ik heb u in beide Mijne handpalmen gegraveerd.” Dit beeld is ontleend aan een gebruik in dien tijd in het Oosten. Als men iemand of iets in blijvende gedachtenis wilde houden, dan liet men den naam of het beeld inprikken, of inbranden op den arm of in de hand, en dan met een zekere verf overstreken. Dat was onuitwischbaar. Dat bleef er in zoolang men leefde. Hief men dan arm of hand op, dan had men het voor oogen. Dan dacht men aan dat voorwerp. Zoo getuigt God nu van Zijn Sion. Het is niet slechts in ééne, maar in beide Zijne handpalmen gegraveerd. Welke hand Hij ook opheft, altijd staat de naam, het beeld van Zijn Sion Hem voor oogen. En waar Hij de Eeuwige is, daar blijft het eeuwig voor Hem. Vergeten van Sion is bij God dus eeuwig onmogelijk. En al mogen dan bergen wijken en heuvelen wankelen, dan zal het verbond met Zijn Sion niet wankelen. Noch wijken. Welk een heerlijk beeld van Gods onwankelbare liefde en trouwe.

(c) Nog een ander beeld voegt God er aan toe. „En

uwe muren zijn steeds voor Mij.” Zoo heet het verder. Jeruzalem was een ommuurde stad. Daarin lag Sion. En of nu die muren daar nog stonden in onverzwakte kracht voor de menschen, of dat ze voor 's menschen oog afgebroken, en tot puinhopen waren geworden, voor Gods oog waren zij onverzwakt blijven staan. De muren Gods waren Zijn eeuwig raadsbesluit, Zijn eeuwige liefde, Zijn onveranderlijke trouw. Deze konden door geen menschelijke macht verbroken worden. Die muren zijn steeds voor God. Hij ziet ze. Hij bewaart ze. Geen macht op aarde, of uit den afgrond zal of kan ze ooit verbreken, of daar ook zelfs maar een bres in schieten. Achter die muren van Zijn eeuwige ontfermingen is Zijn Sion voor eeuwig veilig. Daarom kan Hij dan ook zeggen: „Alle instrument dat tegen u bereid wordt, zal niet gelukken, en alle tong, die in het gericht tegen u opstaat, zult gij verdoemen. Dit is de erve der knechten des Heeren, en hunne gerechtigheid is uit Mij, spreekt de Heere.”

Voorwaar, de klachte van Sion is een bange, is een ontzettende klachte. Zij is niet vrij te pleiten van ongeloof en van daaruit voortvloeiende murmureering tegen God. Maar toch getuigt zij ook van hare diepgevoelde behoefte aan God en aan Zijne gemeenschap. Zij komt op uit de bange worsteling der ziele, die de raadselen des levens niet kan oplossen. Die de donkere wegen, waarlangs God haar leidt, niet kan overeenbrengen met Zijn wijsheid en liefde.

Maar het antwoord van God getuigt van een eeuwige liefde, van Zijne onkreukbare trouw, voor Zijn, in zichzelf arm en behoeftig, volk. Hoe meer wij beide beluisteren, zooveel meer worden wij gestemd om met den dichter uit te roepen:

„Niet ons, o Heer, niet ons; Uw naam alleen,
Zij, om Uw trouw en goedertierenheên,
All' eer en roem gegeven.”

II. Maar waarop zijn beide van toepassing? Is dit alles van toepassing, en alleen van toepassing, op de dagen van Jesaja, toen hij ze uitsprak, of hebben ze een uitgebreidere en meer algemeene strekking?

Als we het verband inzien, dan blijkt ons, dat de profeet

hier spreekt van een toekomst die in de verte zich uitstrekt, en dan komt het ons voor, dat ook onze tekst niet bepaald op een zekere punt of tijdstip zich richt, maar dat hij een breedere en meer algemeene strekking heeft. En dan, dunkt ons, dat ze wel allereerst van toepassing zal geweest zijn op het volk dat toen leefde.

(a) In welk tijdperk van zijn leven Jesaja dit woord gesproken of geschreven heeft, kunnen wij niet bepalen. Maar hij profeteerde in de dagen van Uzzia, Jotham, Achaz, en Hiskia, en ook toen reeds waren er donkere dagen voor het Sion Gods. Vooral onder den goddeloozen Achaz, die de tempeldeuren op Sion sluiten liet. Het altaar des Heeren verplaatsen liet. Een ander altaar daar liet plaatsen. Zilver en goud liet afsnijden uit den tempel des Heeren en het zond aan den koning van Assyrië. En zelfs onder den vromen koning Hiskia werd Jeruzalem belegerd door de Assyriërs, en waren er donkere en bange dagen voor Sion. O, mij dunkt, ook toen reeds zullen er wel dagen geweest zijn, dat Sion zich door God verlaten gevoelde, en in plaats van zich te verheugen en blijde te zijn, in bittere klachten uitbrak, en behoefte gevoelde aan een troostwoord des Heeren, zooals Jesaja hier uitsprak.

(b) Maar zonder twijfel is dit een en ander van toepassing geweest in de dagen der ballingschap. Toen was Jeruzalem ingenomen. De tempel was verbrand. De woning des Heeren was verwoest. Toen scheen het alsof de Heere Sion had verlaten en vergeten. Toen brak Sion uit in bittere klachten. Lees slechts Ps. 137, en het is u of ge daar de echo hoort weerklinken, op de klachte die Jesaja hier als uit den mond van Sion opvangt. Daar dacht men met smart aan Sion, daar voelde men zich als verlaten en vergeten door den Heere, en hing de harpen aan de wilgen. Maar ook voor hen bleef dit troostwoord geschreven: „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten.” Ook daar bleef Sion in beide Gods handpalmen gegraveerd. En al waren toen in letterlijken zin de muren van Sion tot puinhoopen geworden, de muren van Gods raadsbesluit, van Zijne liefde en trouw, ze bleven voor Hem bestaan. Dit hield het Sion Gods in stand. Toen was dit een en ander zeker

van toepassing. En wat Jesaja hier profeteerde het is, althans voor een gedeelte, toen reeds in vervulling gegaan.

O, in de ballingschap in Babel, scheen het alsof Sion in elk opzicht, in letterlijken zin, als tempelberg, maar ook in geestelijken zin, als gemeente des levenden Gods, als woonstede Gods in den Geest, door God verlaten en vergeten was. Geen menschelijk oog kon in Sion de woonstede Gods meer aanschouwen. Daar was geen troon van David meer, die Gods majesteit vertegenwoordigde. Daar was geen Ark des Verbonds meer. Daar geen Hoogepriester meer, die de kinderen des verbonds voor God droeg, die als middelaar met Urim en Thummin tot God naderde, om Hem te raadplegen. Neen, het kan ons niet verwonderen, zoo daar, in het land der ballingschap, luide de klachte weerklinkt: „De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten.” Maar ook daar staat voor het volk, dat naar zijn God vraagt, het woord van vertroosting door Jesaja, in Gods naam verkondigd. Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten? Al mocht dat ook gebeuren, zoo zal Ik u niet vergeten. O, dit tweede gedeelte van Jesaja's profetie was vooral een troostboek voor de ballingen in Babel. En in dit troostboek neemt onze tekst een voorname plaats in.

(c) Dit woord des Heeren door Jesaja gesproken, is profetie. Het maakt deel uit van zijn profetie die zich uitstrekt tot het einde der eeuwen, die zich oplost in den oceaan der eeuwigheid. En daarom meenen wij dat het ook toepasselijk is op Israël in de verstrooiing. Met meer recht dan ooit mag het verstrooide Israël de klacht op de lippen nemen: „De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten.” En het klaagt zóó. De orthodoxe Joden gevoelen nog meer of minder den band waarmee ze aan God verbonden zijn. Zij erkennen nog Jehova, den God van Abraham, Izak en Jakob, als hun God. In Jeruzalem heeft men nog een muur de klaagmuur geheeten. Daar komen de Joden nog gedurig hun bittere klachte uitstorten voor hun God. Daar smeeken ze telkens weer om wederaanname en herstelling. Daar klinkt nog gedurig de klachte door Jesaja reeds beluisterd. „De Heere heeft mij verlaten, en de Heere heeft mij vergeten.” Paulus heeft reeds gevraagd: „Heeft dan God Zijn volk verstooten?” Maar hij ant-

woordt: „Dat zij verre, God heeft Zijn volk niet verstooten dat Hij te voren gekend heeft.” Met zijn eigen voorbeeld bewijst hij dat. Hij noemt ze nog „beminden om der vaderen wil.” En zegt in datzelfde verband: „De genadegiften en de roeping Gods zijn onberouwelijk.”

Ook voor Israël in de verstrooiing geldt nog het troostvol antwoord Gods op Sions klachte door Jesaja in onzen tekst gegeven. Ons dunkt, ook onze tekst, in verband tot zoovele andere beloften Gods, leert ons en mag den Jood leeren, dat er nog een toekomst is voor dat oude volk des verbonds, dat nu klagend omzwerft. Ook dat volk roept God nog door Jesaja toe: „Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over den zoon haars schoots? Ofschoon deze vergate, zoo zal Ik toch u niet vergeten.” Zijn oude volk staat nog in Zijne beide handpalmen gegraveerd. Hunne muren staan nog steeds voor Hem.

Hoe, wanneer, op welke wijze dat openbaar zal worden, wagen wij niet te bepalen. Maar laten wij dit woord gelooven, en laten wij, ook door onze zendelingen onder de Joden, den Jood zeggen, dat een van hun eigen profeten dit geprofeteerd heeft. En laten wij gedurig bidden, dat God ook dit Zijn Woord gedenke en vervullen moge.

(d) Maar dit woord mag dan ook van toepassing maakt op het geestelijk Sion des Nieuwen Verbonds, de gemeente Gods van onze dagen. Ook over dit Sion zijn er soms gekomen donkere dagen, waarin ook het volk van God zucht en klaagt: „De Heere heeft ons verlaten en vergeten.” Dagen van druk en vervolging. Dagen van geestelijke dorheid en doodigheid. Dagen waarin de prediking weinig vrucht geeft, waarin van de werking en vertroosting des Geestes weinig gezien wordt. O, dan zijn er soms ware Sionieten, die soms moedeloos neerzitten en in de eenzaamheid hun klachte over de verlating Gods uitstorten. Een klagend Christendom is ook thans niet ongewoon. Maar ook voor de gemeente des Heeren blijft dit troostwoord Gods nog altijd bestaan. Klachte, billijke klachte, mag er gedurig zijn, over onze verlating van God. God wekt ons op om ons te verheugen en te verblijden, en troost ons telkens weer met Zijn onveranderlijke liefde en trouw. Dit woord Gods mag de gemeente troost en sterkte geven.

(e) En eindelijk, dit woord heeft ook rijke beteekenis voor den enkelen Christen. Ook bij den waren Christen komen er, in verband met eigen zonden en afwijkingen van den Heere, soms tijden van donkerheid en geestelijke verlating voor. Het gebeurt niet zelden dat ook zijne zonden een scheiding maken tusschen hem en zijnen God, dat zijne ongerechtigheden het aangezicht van zijn God verbergen. 't Was Job niet alleen, die zeide: „Ga ik voorwaarts, ik zie Hem niet, en keer ik achterwaarts, ik merk Hem niet.” Het kan voor den Christen soms zijn alsof de hemel gesloten is, dat er geen gebed door kan. Dat hij voor zijn gevoel zijn God kwijt is. Dan rijst ook uit zijn ziele soms de bittere klacht op: „De Heere heeft mij verlaten, de Heere heeft mij vergeten.” Maar ook dan blijft voor hem—mits hij in waarheid Christen is—het troostwoord des Heeren van kracht, dat in onzen tekst is neergelegd. Neen, de Heere vergeet Zijn Sion niet.

Hij vergeet Zijne verkorenen niet. Zijne liefde is van eeuwigheid en tot in eeuwigheid. Zij grondt zich niet in Sion, niet in oud Israël, niet in de gemeente van den Nieuwen Dag, niet in den enkelen Christen, maar enkel en alleen in eeuwig, vrijmachtig welbehagen, en dat verandert niet. Altijd blijft het: „Ik, de Heere, worde niet veranderd, daarom zijt gij, o kinderen Jakobs, niet verteed.” En daarom blijven wij zingen: „Want Sion is van God begerd,” enz. Ps. 132: 9. Heffen wij dan ook dat lied des vertrouwens aan.

TOEPASSING.

(a) Die klachte past de gemeente des Heeren, zij past den waren Christen niet. God heeft Zich een volk geformeerd om Zijnen lof te vertellen. Haar roept Hij toe: „Juicht en verheugt u.” Komen er donkere dagen, dan past verootmoediging over onze verlating van God. Maar ook dan geldt een ander woord van dezen zelfden profeet: „Is iemand in duisternis gezeten, dat hij geen licht heeft, dat hij vertrouwde op den naam des Heeren, en steunde op zijnen God.” De donkerheid en duisternis komt altijd van ons omdat wij God verlaten. Het licht komt van den Heere, die een eeuwig licht is. Kind van God, in de wegen der

zonde en der wereldsgezindheid, daar is het altijd duisternis. Bij God is het altijd licht. Hebt gij uw God verlaten, keer weder tot Hem en Hij zal tot u wederkeeren. Hij ontrok u wellicht het licht van Zijn aangezicht, opdat gij zoudt weten dat het kwaad en bitter is, dat gij den Heere uwen God verlaat, en dat Zijne vreeze niet bij u is.

(b) Maar wellicht zijn er anderen, die dit hooren of lezen, die nog nooit klaagden of zuchtten over de verlaten van God, omdat zij nog nooit het vriendelijk licht van Gods aangezicht zagen, nog nooit Zijne nabijheid en gemeenschap smaakten. Zij leefden steeds als zonder God. Zij zijn den blinde gelijk, die nooit het licht gezien heeft, en daarom nooit over duisternis klaagt. Zijn er zoo, dan roepen wij hun toe: „Ontwaakt gij die slaapt. Sta op uit de dooden, en Christus zal over u lichten.”

Mijne geliefden, wij hebben God, Zijne gemeenschap, Zijn licht, Zijne nabijheid noodig zullen wij niet wegzinken in de eeuwige duisternis. Zoekt dan den Heere terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nabij is. Zoo gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden. Maar zoo gij Hem blijft verlaten, Hij zal u gewisselijk verstooten.

(c) De vastigheid der gemeente en van den enkelen Christen ligt eenig en alleen in de vrijwillige liefde en de onwankelbare trouw van God. Neen, niet onze getrouwheid en standvastigheid waarborgt onze zaligheid. Hing onze zaligheid daaraan, dan was het verloren, niet één van ons werd dan behouden. God lof, zij heeft haar grond in Zijn eeuwige liefde, in Zijne onveranderlijke trouw. Maar daarin is ze dan ook volkomen zeker. Met de sterkste uitdrukkingen en de stoutste beelden, spreekt God zelf hier die zekerheid uit.

Och, dat wij zoo dikwijls de zekerheid van onze zaligheid zoeken in onze trouw, in ons vasthouden en aankleven aan God, dat doet zoo dikwijls ons twifelen en vreezen. Dat moet ons wel stemmen tot schuldbelijdenis, en tot ootmoedig wandelen met God, maar nooit mogen wij Gods trouw afmeten naar onze getrouwheid of ontrouwheid, maar ons oog moet meer gericht worden op Gods Woord en beloften, die in Christus ja en amen zijn. Die beloften moeten meer geloovig worden aangenomen. Maar daartoe

moet ook de bede der discipelen meer de onze worden: „Heere, vermeerder ons geloof!” Niet ons ongeloof en ons twijfelen geeft ons vrede en kracht tot getrouwheid onzerzijds, maar juist het vertrouwen op Gods waarheid en trouw zal ook ons sterken in den strijd tegen zonde en ongeloof. Dat zal ons doen zeggen:

„Ja, Amen, trouwe Vader, ja,
Wij maken staat op Uw genâ.
Ons hart, O God die alles ziet,
Veroordeelt ons in 't nad'ren niet.
Het zegt, daar G' op ons bidden let,
Geloovig Amen op 't gebed.”

Dat zal ons vrede en Gode eere geven. Dat zal ons verheffen uit het moeras van twijfelingen, en ons doen juichen in den God onzes heils.

AMEN.

De Hoogste Godsopenbaring

nov 5 1933

1 Joh. 4: 9

Voorzang: Ps. 89:3.
Lezen: 1 Joh. 4.
Zingen: Ps. 135:3.
Ps. 113:3, 4.
Ps. 27:3.
Ps. 89:1.

VOORAFSPRAAK

Verscheidenheid en toch eenheid is het kenmerk van al Gods werken. Dat zien wij beide op natuurlijk en geestelijk gebied. Ziet het op natuurlijk gebied in Gods groote en onmetelijke schepping. Ziet eens welk een verscheidenheid tusschen hemel, aarde, zee en afgrond. En toch is dat alles één groot geheel. Alles is het werk van dien éenen grooten Schepper. Alles past bij en in elkander. Alles is op elkander aangelegd. Alles op één doel berekend, de verheerlijking van Zijnen Naam. Zoodat een wijze zeggen kan: „De Heere heeft alles gewrocht om Zijns zelfs wil, zelfs ook den goddelooze tot den dag des kwaads.” En wederom, welk een verscheidenheid in het rijk der natuur. Ziet het in delfstoffen-, planten-, dieren-, menschen-, en geestenrijk. Welk een oneindige verscheidenheid, en toch weer welk een eenheid schittert u overal tegen. Geen twee bladeren zijn volkomen gelijk, en toch weer een gelijkheid in aard en wezen, waaruit gij ze allen herkent als bladeren van dezelfde boomsoort. Onder al de millioenen van menschen vindt ge geen twee, die in lichaamsbouw, in kleur en vorm volkomen gelijk zijn, en toch weer allen gelijk, dat ze bestaan uit stof en geest, dat ze allen zondaren zijn, dat ze allen—zij het dan ook een geheel verschillende—bestemming hebben voor de eeuwigheid.

Zoo ook is het op geestelijk gebied. „Verscheidenheid van gaven, maar één Geest, die alles in allen werkt,” zegt Paulus, als hij spreekt van de gaven des Geestes in de gemeente. Welk een verschil in de leidingen Gods, in de toebrenging tot Christus, in den weg der bekeering, in de lei-

dingen Gods door het leven. En toch worden al Gods kinderen geleid door éénen Geest. Toch zijn ze allen leden van het lichaam van Christus, maar juist daarom de verscheidenheid, om het lichaam van Christus te volmaken. God heft de karakters niet op, maar heiligt ze, en vormt ze tot Zijn dienst. Dat zien wij ook zelfs bij de Bijbelschrijvers. Lees b.v. maar de schriften van Paulus, Petrus en Johannes. Welk een verscheidenheid, en toch weer welk een eenheid. Men heeft Paulus wel eens den Apostel des geloofs, Petrus den Apostel der hope, en Johannes den Apostel der liefde genoemd. Toch niet zóó dat elk van deze drie maar één van deze drie Christendeugden beschreef en beoefende. Neen, alle drie waren zij Apostelen des geloofs, der hope en der liefde. Maar elk van hen bracht, in verband tot zijn eigen aanleg, karakter en levenservaring één van deze drie het meest naar den voorgrond.

Johannes was de discipel dien Jezus liefhad. In verband daarmee schrijft hij het meest, het schoonst en het diepst over de liefde. Hij, en hij alleen schreef ons dat onpeilbare en nooit te doorgronden woord ter neer: „GOD IS LIEFDE.” Hij wijst ons op de hoogste Godsopenbaring ons in de zending van Zijn Zoon in de wereld gegeven. Wij zullen in deze ure daarover tot u spreken. Maar vooraf bidden wij den God der liefde, of Hij Zich ook in deze ure aan ons in Zijne liefde wil openbaren.

GEBED.

Tekst—1 Joh. 4:9. „Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.”

Twee kenmerken van de geboorte uit God geeft ons Johannes in ons teksthoofdstuk. Eén kenmerk uit de leer, en één uit het leven. Het kenmerk uit de leer is de belijdenis, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is. Het is Johannes maar niet hetzelfde wat iemand gelooft, zoo hij maar wél leeft. Neen, al leeft iemand nog zoo onberispelijk en vroom, zoo hij niet gelooft en belijdt, dat Jezus Christus in het vleesch gekomen is, dan is hij niet uit God, maar uit den geest van den antichrist. Aan de andere zijde, al was

iemand de rechtzinnigheid in persoon, al was zijn belijdenis nog zoo zuiver, maar het leven der liefde ontbrak, dan heeft hij God niet gekend. Wie uit God geboren is, die heeft lief. Uit God geboren zijn, en niet liefhebben, hoe zou het mogelijk zijn? „God is liefde,” en wie nu uit God geboren is, kan niet anders of ook hij moet liefhebben. Het beeld des Vaders moet hij toonen. Hij toont het ook. Deze twee kenmerken zijn volgens Johannes onmisbaar, maar ook onbedriegelijk. Ook voor ons moeten ze dat zijn. En dan schrijft Johannes het groote woord neer, dat nog nooit iemand voor hem geschreven had. „GOD IS LIEFDE.” Dat woord is zoo groot van omvang, zoo rijk van inhoud, zoo diep van beteekenis, dat elke nadere verklaring bepaald onmogelijk is. En toch zoo diep is de Apostel er van overtuigd, dat hij het voor het eerst in vers 8 uitspreekt, maar het in vers 16 nog eens weer herhaalt.

In onzen tekst spreekt hij ons van de *openbaring van Gods liefde jegens ons*. Wij noemen dat de *hoogste Godsopenbaring*. Wij trachten u te doen zien:

- I. Wat die hoogste Godsopenbaring ons toont;
- II. Waarin ze zich toont;
- III. Aan wie ze zich toont;
- IV. Waartoe ze zich toont.

I. „Hierin is de liefde Gods geopenbaard.” Hier is dus sprake van openbaring. Openbaren is iets, dat verborgen, dat bedekt was, aan 't licht brengen. Het is ontdekken, zichtbaar maken, dat het gezien, dat het waargenomen kan worden. Nu was God van eeuwigheid. Maar Hij was als besloten in Zichzelf. Buiten God was er niets. In de stille eeuwigheid was er geen enkel voorwerp waaraan God Zich openbaren kon. Maar God wilde Zichzelf openbaren. Om dat te kunnen was er schepping noodig. Er moesten voorwerpen zijn, waardoor en waaraan Hij Zich openbaren kon. En nu is er een zeer verschillende openbaring van God. Er is een openbaring Gods in werken en in woorden. Een openbaring in natuur en in genade.

(a) Er is een openbaring Gods in de natuur, in schepping en voorzienigheid. Ps. 19 spreekt daarvan als hij

zegt: „De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspanseel verkondigt Zijner handenwerk,” enz. Paulus zegt: „dat de onzienlijke dingen Gods, uit de schepselen verstaan en doorzien worden, beide Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid.” Zoo openbaart God Zich in Zijn werken, in schepping, voorzienigheid en geschiedenis. Aan en uit het werk leert men den werkmeester kennen. In die werken Gods zien wij Gods Almacht, Wijsheid en Goedheid. In de geschiedenis openbaarde God Zich als rechtvaardig, maar ook weer genadig, barmhartig en lankmoedig.

(b) Een hooger en rijker openbaring gaf God in het Woord. De werken zijn wel stille, zwijgende getuigen van den werkmeester, maar het Woord geeft een hoorbaar getuigenis. Het Woord is de openbaring der gedachte. Het Woord doet ons als 't ware lezen in het hart van Hem die spreekt. Zoo openbaarde God Zichzelven in het gesproken Woord. Bij de schepping was Zijn Woord een bevel—een machtwoord. Door Zijn Woord maakte God Zijn wil bekend, gaf Hij beloften en bedreigingen. Het Woord doet ons als 't ware lezen in het hart van God. Dat Woord doet ons God kennen in Zijn heiligheid, gerechtigheid, genade, ontferming en trouw.

(c) De hoogste openbaring gaf God echter in Zijn Zoon. Wij noemen dat de hoogste openbaring omdat zij ons het hoogste toont wat er te toonen is. Immers, wat toont zij, openbaart zij ons? Johannes zegt ons, zij toont ons de liefde Gods. „Hierin is de liefde Gods geopenbaard.” Zij brengt ons de openbaring van de liefde Gods. Maar wie zegt mij wat die liefde Gods is? Maar neen, nog nooit is het aan een menschentong of menschenpen gelukt, om ons te zeggen wat liefde is. Luther heeft gezegd: „Wie ons toonen wil wat liefde is, moet ons God Zelf doen zien, en wederom, wie ons God wil doen zien, moet een beeld van enkel liefde ons malen. Want God is liefde.” Neen, God heeft niet slechts liefde, Hij toont maar niet liefde, maar Hij IS LIEFDE. Zijn geheele bestaan, Zijn eigen wezen is liefde. Alle liefde op aarde, alle vader-, moeder- en kindreliefde, al te samen, is maar een druppel uit den vollen oceaen van Gods eeuwige liefde. Of, wilt ge een ander beeld, is maar een vonkje uit den eeuwigen gloed van de

liefde Gods. Komt mij te hulp vaders, moeders, kinderen. Komt mij te hulp jeugdige echtgenooten, waar het vuur der eerste liefde nog brandt op 't echaltaar. Komt mij te hulp jongeling en jongedochter, bij wien het vuur der liefde gloeit in de borst. Komt mij te hulp om mij te zeggen wat liefde is. Maar neen, doet het niet, gij zoudt u aan het heilige vergrijpen. Gij zoudt majesteitschennis plegen. Gij zijt er te zwak, uw taal is er te arm, de liefde in u is er te zwak voor, is te onheilig, dan dat gij zoudt kunnen zeggen wat liefde is. Van de liefde is ons slechts vergund te zeggen hoe ze zich toont, waarin ze zich openbaart. Zelfs de Apostel Paulus, in zijn lofzang op de liefde, 1 Cor. 13, zegt ons slechts hoe ze zich toont, wat ze doet, en wat ze niet doet. Maar te zeggen wat zij is, dat doet zelfs Paulus niet. Liefde zij wordt gevoeld in een innerlijke geneigdheid, die naar het voorwerp der liefde zich uitstrekt. Zij verlangt naar gemeenschap met de, of met den geliefde. Liefde brengt offers. Ware liefde geeft niet slechts van het onze, maar dringt ons om onszelf te geven aan hem of haar, dien wij liefhebben.

(d) Maar, zoo vraagt ge wellicht, of dat dan ook van de liefde Gods kan gezegd worden? En dan antwoorden wij, zoo we onze liefde van al het zondige, van al het onvolmaakte en gebrekkige ontdoen, dan ja. De liefde, zooals ze in ons zich toont, is in God zuiver heilig, volmaakt, onveranderlijk en eeuwig. De hoogste Godsopenbaring toont ons God Zelf in Zijn eeuwige, volmaakte, altijd durende liefde. Zij doet ons zien wie en wat God Zelf is. Bij en in God is ze oorspronkelijk. Bij ons is ze afgeleid uit Hem, de Eeuwige Bron. Want, „wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.” Die liefde was in God Zelf van eeuwigheid. Maar Hij heeft ze geopenbaard. Hij heeft ze ten toon gesteld.

II. Hij heeft ze geopenbaard in het zenden van Zijn Zoon. Zijn eeniggeboren Zoon heeft Hij gezonden in de wereld.

(a) In het zenden van dien Zoon heeft God getoond, dat Hij onze gemeenschap begeerde. Die Zoon was van eeuwigheid bij Hem. Hij was in den schoot des Vaders.

Hij was het eeuwige voorwerp Zijner liefde. Deze wereld was van God afgefallen. Zij was door de zonde van God gescheiden. Zij lag onder vloek en toorn. Zij ging een eeuwige scheiding van God tegemoet. Maar God wilde die gemeenschap hersteld zien. Die wereld keerde tot God niet terug. Integendeel, zij maakte de scheiding steeds grooter. Maar nu zond God dien eeniggeboren Zoon in de wereld, opdat door Hem de gemeenschap weer hersteld zou worden. Dat was liefde van God. Liefde tot vijanden. Liefde tot hen, die Hem haatten. Zonder de zending van Zijn Zoon, was heel deze wereld weggezonden in eeuwige scheiding van God. Maar God wilde de gemeenschap met ons, omdat Hij liefde is.

(b) Daartoe gaf Hij Zijn Zoon tot een offer. Neen, dat is nog geen liefde waar men geeft, maar waar men geen gemeenschap begeert. Wij geven soms wel eens van het onze, maar het is van onzen overvloed, en wat wij geven kost ons geen opoffering. Wij houden onszelf. En wat ons het liefste en dierbaarste is, houden we voor onszelf. Dat toont geen liefde. God deed het anders. Hij gaf het hoogste, het dierbaarste, Zijn Zoon, Zijn Eeniggeborene. Hij gaf veel. Mij dunkt wij mogen zeggen: Hij gaf alles. Al wat Hij had, Zijn Zoon, en in en met den Zoon Zichzelf. Zichzelf met al Zijn volheid, met Zijn liefde, met Zijn algenoegzaamheid, en Paulus zegt: „Indien God Zijn eigen Zoon niet gespaard heeft, maar Hem voor ons allen overgegeven heeft, hoe zal Hij ons niet met Hem alle dingen schenken?” Dat was een Goddelijk offer. Neen, meent niet, dat het geen offer voor God was. Zeker was het dat, maar het was een offer der liefde. Het was welbehagen Gods opgekomen uit de eeuwige liefde Gods.

(c) Wij kunnen gemakkelijk liefhebben, die ons liefhebben. Maar in ons was geen liefde. Hij had ons lief toen wij er nog niet waren. Toen wij nog niet liefhebben konden. Maar meer dan dat. Die liefde bleef toen wij in de wereld kwamen. Toen wij zondaren waren. Onze haat, onze vijandschap, onze zonden, konden die liefde niet vernietigen. Het is gemakkelijk lief te hebben, als het ons voordeel en genot geeft, maar als wij voor onze liefde betaald worden met spot en smaad en schande, dan verkoelt

doorgaans onze liefde. En nu wist God, de openbaring Zijner liefde zou betaald worden met spot, met smaad, verachting, hoon en schande, eindelijk met den kruisdood van Hem, in Wien de Vader Zijn welbehagen had. Dien Hij van eeuwigheid liefhad met een volkomene, eeuwige, Goddelijke liefde. En toch zond Hij Hem. Voorzeker dat is de hoogste, de heerlijkste Godsopenbaring.

(d) God zond Zijn Zoon in de wereld om Zijn liefde te openbaren. En Hij deed het in Zijn persoon, in Zijn leer en in Zijn leven. Niemand heeft ooit God gezien: „maar de eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem ons verklaard.” Hijzelf zegt dan ook: „Die mij gezien heeft, die heeft den Vader gezien.” En zien we Hem nu in Zijn leer en leven, dan zien wij in Hem het beeld van volmaakte liefde. Hij had den Vader lief, en daarom deed Hij altijd wat den Vader welbehagelijk was. Zijne spijsje was het te doen den wil des Vaders. Hij was den Vader gehoorzaam tot den dood, ja, tot den dood des kruises.

Hij had de naasten lief, want Hij ging het land door goeddoende en genezende. Hij spijzigde de hungerigen. Hij genas de kranken, wierp de duivelen uit. Hij zegende de kinderen. Hij bad zelfs voor Zijne vijanden aan het kruis. Vermoeiden en belasten roept Hij om tot Hem te komen, en belooft ze rust te zullen geven. Op het feest riep Hij, die dorst heeft, die kome tot Mij en drinke. Zijne jongeren wascht Hij de voeten en geeft Hij een voorbeeld in dienende liefde. Altijd en overal zien we in Hem het beeld van reine, zuivere liefde. Waarlijk, Hij heeft in alles ons getoond: „GOD IS LIEFDE.”

III. Aan wie toont zich die liefde? Johannes zegt: Hierin is de liefde Gods *jegens ons* geopenbaard.

(a) Jegens ons, menschen. Liefde Gods, niet tot Engelen. De kwade engelen zijn niet de voorwerpen van de liefde Gods. Zij zijn door God overgegeven. Zijn reddeloos verloren. Voor hen schijnt er geen genade te zijn bij God. Maar aan menschenkinderen is de liefde Gods geopenbaard. De goede engelen zijn dienstknechten Gods. Zij deelen in de gunst van God. „Zij zien altijd Gods aan-

gezicht." En toch, terwijl zij dienstknechten zijn en blijven, worden menschen verheven tot zonen en dochteren. Liefde Gods, jegens ons menschen, is en wordt ons geopenbaard in Hem van Wien gezegd wordt: „Hij neemt de engelen niet aan, maar Hij neemt het zaad Abrahams aan.”

(b) Toch niet aan alle menschen. Niet alle menschen hebben die hoogste Godsopenbaring. Millioenen menschen leven er nog, die nog nooit den naam van Jezus hoorden. Zij leven in de duisternis voort. Er wordt verhaald van een heiden, die tolk was van een zendeling. Toen zij samen den Bijbel vertaalden, kwamen zij ook aan het woord, dat onzen tekst voorafgaat: „God is liefde.” De zendeling las het. De tolk weigerde eerst het neer te schrijven. „Dat kan niet,” riep hij uit. Zoo weinig had hij nog van God en Zijn openbaring begrepen. En zijn stamgenooten waren zeker niet wijzer of beter. Maar ons, die onder het Evangelie leven, is die openbaring geschonken. Jegens ons is die liefde Gods geopenbaard. Ons is ze van kinds af geleerd. Ons wordt ze telkens opnieuw weer verkondigd.

(c) Maar eindelijk ons, voorzoover wij gelooven. Voorzoover wij wedergeboren zijn. Ons, aan wie God door Zijnen Geest gaf verlichte oogen des verstands, of zooals Paulus zegt: „Aan wie het God behaagd heeft Zijnen Zoon in ons te openbaren.” Dan is het niet slechts *aan* of *jegens* ons. Dan is het openbaring van die liefde *in* ons, liefde Gods tot ons persoonlijk. Dan zien wij die liefde Gods, waarmede Hij ons eerst heeft liefgehad. En leerden wij daarom en daardoor Hem weder liefhebben, dan leeren wij God kennen, en uit liefde Hem dienen. Dat is het hoogste waartoe een mensch in dit leven komen kan. 't Is waar, hier blijft het kennen en liefhebben van God onvolmaakt en gebrekkig. Hier blijft het een zien als door een spiegel, in een duistere rede, maar eens, als wij God zien van aangezicht tot aangezicht, dan zullen wij kennen, gelijk ook wij gekend zijn, maar daarom ook, in onze mate, liefhebben gelijk ook wij geliefd zijn. Voorzeker die hoogste Godsopenbaring is uitnemend schoon. Zij voert tot de hoogste kennis, tot eeuwige en volkomene zaligheid.

IV. (a) Waartoe is die Godsopenbaring ons geschonken? Wij zouden ook hier kunnen zeggen, tot prijs der heerlijkheid Zijner genade. Dat is altijd het hoogste, het einddoel. Daarop moet en zal altijd alles uitloopen. Maar er is ook nog een tweede doel, en dat is de zaligheid van den mensch. Of beter gezegd, de verheerlijking Gods is de ééne zijde van het groote doel Gods, dat Hij beoogde in de openbaring van Zichzelven door de zending van Zijn Eeniggeboren Zoon in de wereld. Van de andere, van onze menschelijke zijde bezien, dan was het: „opdat wij zouden leven door Hem.” Hierop wijst ons Johannes hier. Dat is het groote, het heerlijke doel Gods voor ons. Hij wil Zich verheerlijken in onze zaligheid. Die zaligheid drukt Johannes hier uit in dat ééne woordje „*leven*.” „Dat wij zouden leven door Hem.” Ons leven, dat was het einddoel dat God Zich voorstelde in de zending Zijns Zoons in de wereld, ter openbaring Zijner liefde.

(b) „Dat wij zouden leven.” Maar wat is leven? Wij spreken van verschillend leven. Het groeiend leven der plantenwereld. Het gevoelend leven in de dierenwereld. Het redelijk leven in de menschenwereld. Het geestelijk leven in de engelenwereld, en in de ware geloovigen, in de kinderen Gods, die uit den dood zijn overgegaan in het leven. Het leven nu, in al die verschillende graden en trappen, is een steeds hooger en meer uitnemender vorm van leven, maar zóó, dat elke hoogere vorm van leven in zich sluit, het leven in zijn lageren vorm. Al dat leven is echter een gegeven leven. Het oorspronkelijke, het ware, het eeuwige leven is in God Zelf. God heet dan ook *het leven* zoowel als *de liefde*. Hij leeft. Het volmaakte, het eeuwige leven is in en is uit Hem. Toen God den mensch schiep, blies God in zijne neusgaten den adem des levens, alzoo werd de mensch tot een levende ziele. En als de schepping tot stand kwam, zweefde de Geest Gods broedend, levenwekkend, over de wateren, en wekte in de schepselen, elk naar zijnen aard, het leven. Al dat leven nu kon verloren worden, omdat het geen oorspronkelijk, maar een gegeven leven was.. En als het God, de bron des levens, behaagde, en Hij den levensgeest terugtrok, dan verzonk dat schepsel in den dood. En zoo is geschied met den mensch. God had hem gemaakt tot een

levende ziele. Hij had hem den boom des levens gegeven tot een teeken en waarborg van het leven, maar had gedreigd, zoo hij van den boom der kennis at, dan zou Hij den dood sterven. De mensch at er van. Hij verloor het geestelijk leven en zonk weg in den geestelijken dood. En nu zegt Paulus van de heidenen, dat: „zij dood waren door de misdaden en de zonden.” Maar ook van de geloovigen zegt hij dat: „God ons heeft liefgehad, ook toen wij dood waren.” Zoo ligt dan de menschenwereld verzonken in den geestelijken dood. Een groot doodenveld is die menschenwereld in zichzelf. Maar nu heeft God Zijn Zoon gezonden in de wereld opdat wij zouden leven door Hem.

(c) Hij zond Zijnen Zoon, als Zaligmaker, als Levenwekker. Hij kwam om op te zoeken en zalig te maken dat verloren was. Niet slechts kwam Hij om onze schuld te verzoenen, maar ook om ons levend te maken. Hij toonde het op aarde in de opwekking van dooden, maar veel-meer in het zenden van den levenwekkenden Geest in de gemeente. Hierin werd de liefde Gods geopenbaard: „Opdat wij zouden leven.” Maar wat is dan nu toch leven? Het is niet slechts bestaan. Het is niet maar beweging of ontwikkeling. Het is gemeenschap met God, de levensbron. Het is blijdschap, het is zaligheid. Maar vraagt gij dan toch nog: „wat is het leven zelf?” Wij kunnen het evenmin zeggen als wij zeggen konden wat liefde is, omdat God zelf zoowel het leven als de liefde is. Leven en liefde zij vallen in één. Een dichter zong er van:

„Leven is liefde, en liefde is leven,
Zooveel is ieder van 't leven gegeven,
Zooveel als liefde zijn ad'ren doorstroomt.”

Opdat wij, doodschuldigen, wij, die in den dood lagen, weer zouden leven, weer zouden liefhebben, weer zouden zalig zijn. Van den dood verlost, uit den dood ontheven, weer leven, eeuwig leven zouden, met God, bij God, in God. Leven om den dood niet meer te zien tot in eeuwigheid.

(d) „Leven door Hem.” Hij, de verdienende, maar ook de bewerkende oorzaak van ons leven. Hij verwierf ons leven door Zijn gehoorzaamheid en door Zijn opstanding. Hij hergaf ons een Goddelijk recht op het leven.

Maar uit kracht van onze eenheid met Hem, deelt Hij ook dat leven ons mede. Hij is opgestaan. Hij leeft nu eeuwig, en nu daalt een stroom van Goddelijk leven uit Hem in al de Zijnen. „Wie in Hem gelooft heeft het eeuwige leven.” En wederom: „Wie in Hem gelooft zal den dood niet zien in der eeuwigheid.” Die Godsopenbaring is dus gegeven tot eeuwige zaligheid van schuldige zondaren.

Ondoorgrondelijk die liefde Gods. Zij is ons geopenbaard. Wij kunnen ze nu naspeuren, bewonderen en aanbidden, maar eeuwig zal het blijven: „Wij zien het maar doorgronden 't niet.” Staren wij er echter op, prediken of hooren wij de prediking van die liefde Gods, dan blijft het op zijn best bij een bekennen van de liefde Gods, die de kennis te boven gaat. Maar aanbeddend buigen we ons neer en zingen den dichter na:

„Och mocht ik in die heilige gebouwen,” enz.

Psalm 27: 3.

TOEPASSING.

Beschouwt die liefde Gods en bidt, dat gij ze leert kennen, gelooven, waardeeren en genieten. Dat is eigenlijk alles wat we u ter toepassing hebben te zeggen.

(a) Die liefde Gods is ons geopenbaard, zegt Johannes. En Mozes heeft reeds gezegd: „De geopenbaarde dingen zijn voor ons en onze kinderen.” We moeten dus er iets mee doen. Dat ze ons geopenbaard is, is een onschatbare zegen. De heidenen missen dien zegen. Maar wij, wat doen wij er mee? Helaas! hoevelen zijn er die er niets mee doen. 't Is waar, wij kunnen ze niet doorgronden, niet begrijpen, maar tot op zekere hoogte kunnen wij ze kennen. Ziet eens wat ons van die liefde Gods in de Schrift geleerd wordt. Ziet in het leven van Jezus op aarde hoe Hij daarin Gods liefde heeft geopenbaard. Hoort Zijn leer. Ziet Zijn leven, dood en opstanding, en bidt van God: „dat Hij u geve verlichte oogen des verstands, opdat gij met al de heiligen moogt bekennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat gij moogt vervuld worden tot al de volheid Gods.” De kennis Gods is zeker de hoogste wetenschap. Zij wordt

alleen verkregen door de inwendige verlichting, in den weg van het onderzoek der Schrift, en het gedurig zien op Jezus.

(b) Geloof die hoogste Godsopenbaring, dat God liefde is. Wij gelooven dikwijls deze openbaring van God niet. Wij kunnen ze menigmaal niet rijmen met eigen levenservaring en met de geschiedenis der wereld en der menschheid. En dan zijn wij soms geneigd om den leekendichter na te zeggen:

„Mysterie het leven, mysterie het lot,
De schepping zij predikt geen liefderijk God.”

De openbaring van Gods liefde is echter geen voorwerp van ons begrip, maar van ons geloof. God zelf is liefde, maar het blijft waar: „God is groot en wij begrijpen het niet.” Zien wij echter hoe God Zich in Christus geopenbaard heeft, dan is ons geloof in de liefde Gods volkomen gerechtvaardigd. Die liefde Gods niet te gelooven is een snoode zonde. Het is Godsmiskening. Het is gehoor geven aan Satans inblazingen, die reeds in 't Paradijs de liefde Gods miskende en bestreed. Daartegenover, wie waarlijk gelooft dat God liefde is, die geeft Hem eere. Die laat God God blijven, en geniet zelf de blijdschap des geloofs. Het geloof in Gods liefde geeft ons vrijmoedigheid in onze toenadering tot God. Geeft ons geduld in de verdrukkingen. Sterkt ons in den strijd des levens.

(c) Maar dan moeten wij ook die openbaring van Gods liefde waardeeren. De heidenen, die geen God, die liefde is, kennen, brengen soms de zwaarste en gruwelijkste offers om de goden te verzoenen. De God der Heilige Schrift gaf Zelf het offer voor onze schuld. De mensch van nature, zoo hij eenig gevoel van schuld heeft, wil altijd zelf de verzoening tot stand brengen. Onze God was in Zichzelf de wereld met Zich verzoenende. Hij laat het Woord der verzoening ons prediken. Laat ons zelf van Zijnentwege bidden: „Laat u met God verzoenen.” Dat moet gewaardeerd worden. Dat offer, die verzoening geloovig aangenomen worden. Hebt gij dat leeren doen? Zoo neen, doe het heden nog. Zoo ja, dank God voor die onuitsprekelijke genade. Ach, hoe weinig wordt die genade Gods gewaardeerd. Hoe weinig dank klimt er doorgaans op uit het

midden der gemeente, uit uw hart en uit het mijne, dat deze hoogste Godsopenbaring ons geschonken is. Vol bewondering en aanbidding moesten wij gedurig uitroepen:

„Wie is gelijk aan onzen Heer?
Aan God, Die tot Zijn eeuwig eer,
Zijn troon gevest heeft in den hemel,
Die daar Hij 't wereldrond gebiedt,
Van Zijnen hoogen zetel ziet,
Op 't laag en nietig aardsch gewemel.”

(d) Was dat meer de taal van ons hart, dan zouden wij meer die liefde ervaren in ons leven. Liefde is liefde's wetsteen, zoo luidt een oud Hollandsch spreekwoord. Dat kan van de liefde Gods niet gezegd worden. Zij rust in God zelf. Zij is Zijn natuur, Zijn wezen. Zij behoeft niet gewekt, zij kan niet gewet of geslepen worden door iets buiten Hem, door iets in ons. Van onze liefde is dit volkomen waar. Uit ons zelf hebben wij geen liefde. Al-lerminst liefde tot God. Onze liefde moet gewekt, moet gewet worden door en aan de liefde Gods. Hoe beter wij nu de liefde Gods leeren kennen, hoe vaster wij ze gelooven, hoe hooger wij ze waardeeren, zooveel meer zullen wij ze ervaren in ons hart en in ons leven. Zooveel meer zullen wij God liefhebben en uit liefde Hem dienen. Zoo zullen wij meer met den dichter leeren uitroepen: „Die God is ons een God van volkomen zaligheid.” En kunnen betuigen: „Ik zal u hartelijk liefhebben, Heere mijn sterkte.” Dan wordt het leven des geloofs meer een leven der liefde. Dan worden wij waarlijk vrij, en zeggen met den Kerkvader Augustinus: „Heb lief, en doe dan wat gij wilt.” Liefde Gods tot ons maakt ons zalig, doordat zij ons doet „liefhebben Hem, die ons eerst heeft liefgehad.” God der liefde, U zij dank dat gij Uw liefde jegens ons geopenbaard hebt in het zenden van Uw Zoon in de wereld. Openbaar Uw liefde ook in ons, opdat wij mogen leven door Hem.

AMEN.

---

mel of mit gel

Abrahams Roeping in Betrekking tot zijne Kinderen en zijn Huis

---

Gen. 18: 19.

Voorzang: Ps. 25:6.
Lezen: Gen. 18:19.
Zingen: Ps. 127:3.
Ps. 34:6, 7.
Ps. 81:12.
Ps. 105:5.

VOORAFSPRAAK.

Wie een schat of schatten heeft, die bewaart ze. Hij draagt er zorg voor. Hij stelt er prijs op. De schat beheerscht zelfs het hart en trekt het tot zich. Jezus Zelf heeft gezegd: „Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.”

Nu kan men bezitter zijn van verschillende schatten. Er zijn stoffelijke en geestelijke schatten. Er zijn vergankelijke en onvergankelijke schatten. De grootste schat die een mensch kan bezitten is God Zelf, met al Zijn volheid van zaligheid en algenoegzaamheid. Daarom zegt de dichter dan ook: „Welgelukzalig is het volk welks God de Heere is.” De grootste en rijkste belofte die God ooit gaf is dan ook: „Ik zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn.” En zoo wij die belofte in nog eenigszins anderen vorm nemen, zooals God ze aan Abraham gaf: „Ik ben uw God en de God van uw zaad,” dan sluit die belofte alles in, wat God geven kan, en wat de mensch ontvangen kan. Want—met eerbied zij het gezegd—meer kan God niet geven dan Zichzelf. Want met Zichzelf geeft God ook alles wat Hij heeft. Die belofte aan Abraham gegeven sluit dan ook alles in voor tijd en eeuwigheid, voor hemzelf en voor zijn zaad.

Naast dien schat, die de hoogste is, zijn de grootste schatten onze kinderen. Zij zijn ons vleesch en ons bloed. Zij zijn de voortzetting van ons eigen bestaan. Zij hebben een bestemming voor de eeuwigheid. Zij hebben een ziel en een lichaam. Zij bestaan uit stof en geest. Zij hebben een

hoofd en een hart. Zij hebben groote zorg noodig. En als alles voorbij gaat, zelfs hemel en aarde, dan blijven onze kinderen, om eeuwig te zijn tot prijs der heerlijkheid Gods, of eeuwige toonbeelden van Gods gerechtigheid. Zij zijn door God ons gegeven als een leengoed dat God ons gaf, om ze op Gods tijd van ons weder te ontvangen.

Geen wonder dan ook, dat de Schrift vol is van vermaningen aan de ouders hoe ze die schatten bewaren, verzorgen, en kweeken moeten. Wij willen in deze ure letten op een van de voorschriften die God weleer aan Abraham gaf, maar die Hij ook in hem aan allen, die als Abraham bondelingen Gods zijn, gegeven heeft. Opdat wij ook in dezen onze roeping beter mogen verstaan en trouwer behartigen.

GEBED.

Tekst—Gen. 18:19. „Want Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem, bevelen zoude, en zij den weg des Heeren houden, om te doen gerechtigheid en gerichte, opdat de Heere over Abraham brenge, hetgeen Hij over hem gesproken heeft.”

Met Abraham was een nieuwe periode in de heilsbedeeling aangebroken. De eerste wereld vóór den zondvloed had getoond, hoe diep bedorven de menschheid geworden was door de zonde. Alle vleesch had zijn weg bedorven. De aarde was vervuld met wrevel. God gaf die eerste wereld een profeet in Henoeh, die het toekomstig Godsgericht aankondigde. Later in Noach, een prediker der gerechtigheid. Maar de massa bekeerde zich niet. In zingenot en weelde leefde de menschheid voort. Noach predikte niet alleen door woorden, maar op Gods bevel bouwde hij ook de ark, tot behoud van zichzelf en de zijnen. Maar men ging eten en drinken, planten, bouwen, trouwen, leefde als zonder God. Totdat de zondvloed kwam en ze allen verdoemde, behalve Noach en de zijnen.

Nu uit Noach een nieuw menschengeslacht. Spoedig echter bleek dat de wateren van den zondvloed het menschelijk hart niet hadden gereinigd. In trotschen overmoed begon men Babels torenbouw, die door de spraakverwarring verstoord werd. Van nu aan kwam de verdeeling der volken. Langzaam verviel men tot afgoderij. Wel was de kennis en

dienst van God nog niet geheel verloren, zooals blijkt in een Melchizedek, die koning van Salem en priester des Allerhoogsten Gods was. En die gelijktijdig met Abraham leefde. Maar toch werd in het viertal eeuwen, dat tusschen den zondvloed en Abrams roeping verlopen was, de af-goderij zoo algemeen, dat Abram zelfs met zijn vader Terah andere goden diende. Nu echter begon de scheiding. In Abraham sonderde God Zich een eigen volk af. Hij liet nu de andere volken los. En in vrijmachtig welbehagen riep Hij Abram, sonderde hem af, om in hem en in zijn zaad Zijn kennis en dienst te bewaren. Dat volk te doen zijn drager der heilsbelofte van het zaad der vrouwe, in hetwelk alle volken der aarde gezegend zouden worden. Met Abraham begon de afscheiding. Met hem de verbonds-bedeeling. God koos in Abraham zich een enkele uit, aan wien Hij Zijn beloften gaf, met wien en met wiens zaad God Zijn verbond oprichtte. Abraham stond nu in geheel eigenaardige betrekking tot God. God zegt hem toe: „Ik zal u tot een God zijn en uw zaad na u.” Hij is een vriend Gods genaamd geweest, zoo zegt Jakobus in zijn brief (2:23). Vader der geloovigen wordt hij genoemd. Dit geeft geheel eigenaardige voorrechten, maar brengt ook bijzondere verplichtingen met zich. Straks zingt dat zaad van Abraham: „Hij maakt Jakob Zijne woorden bekend, Israël Zijne inzettingen en Zijne rechten, alzoo heeft Hij geene volken gedaan, en Zijn rechten kennen zij niet. Halleluja.”

In onzen tekst spreekt God in algemeene trekken de roeping van Abraham uit, die hij als bondgenoot Gods jegens zijne kinderen en huisgenooten te vervullen heeft. Wijl Abraham echter de vader der geloovigen was, zoo mogen wij die ook van toepassing maken op allen die krachtens Gods verbond en belofte, ook bondgenooten Gods genoemd mogen worden. Wij spreken in deze ure tot u over *Abrahams roeping in betrekking tot zijne kinderen en tot zijn huisgezin*. Wij zien dus:

- I. Waarin die roeping zich grondt;
- II. Wat die roeping inhoudt;
- III. Wat in den weg dier roeping verkregen wordt.

I. (a) De beschrijving van Abrams' geschiedenis vangt aan met Gen. 12. Volgens de berekening van wat Mozes ons in het voorgaande vermeld heeft, was het nu ruim 2,000 jaren na de schepping der wereld, ongeveer 400 jaren na den zondvloed. Abram werd door God geroepen om uit zijn land en maagschap te gaan, naar een land dat God hem wijzen zou. Hij gehoorzaamde. Hij kwam in het land Kanaän. Daar werd hij met verscheidene openbaringen van God verwaardigd. Aan en door Abram wilde God Zijne zelfopenbaring tot meerdere volmaking brengen. Vooral wat ons in Gen. 15 en 17 wordt meegedeeld is zeer belangrijk. Hier in dit hoofdstuk wordt ons een nieuwe verschijning aan Abraham beschreven. De Heere Zelf, en twee engelen verschenen aan Abraham, in de gedaante van drie mannen. Abraham had ze op een maaltijd onthaald. Hij deed ze uitgeleide. Abraham is gereed om naar zijn tent terug te keeren. De engelen vervolgen hunnen weg. De Heere Zelf en Abraham blijven staan. De Heere houdt een soort alleenspraak. Hij spreekt als tot Zichzelf: „Zoude Ik voor Abraham verbergen wat Ik doe? Dewijl Abraham gewisselijk tot een groot en machtig volk zal worden, en alle volken der aarde in hem gezegend zullen worden?” De grond voor de taak van Abraham ligt dus in Abrahams betrekking tot God. Die betrekking omschrijft God nader in onzen tekst.

(b) „Want”—zoo zegt de Heere—„Ik heb hem gekend.” Ook hier ligt dus de diepe grond weer in God Zelf. Zij ligt in het kennen Gods. En dat is een eeuwig kennen. God is de Eeuwige en Onveranderlijke. Onze kennis is een voortgaande. Wij verkrijgen onze kennis door ontwikkeling, door onderwijs en ervaring. God niet alzo. Gods kennis vermeerdert niet. Hij kent van eeuwigheid, krachtens Zijn besluit. Hij kent ook niet slechts uit voorwetenschap, omdat Hij vooraf zag wie wij zouden zijn, wat wij onder zekere omstandigheden zouden doen. Neen, Zijn kennen vloeit uit Zijn eeuwigen Raad, waarin Hij beschikt heeft omtrent ons leven en lot, over de taak die wij te vervullen hebben, over toestanden, omstandigheden, levensroeping en levenslot. En daarom is die kennis zoo ontwij-

felbaar zeker. Het is zooals wij den dichter nazingen: „Eer iets van mij begon te leven, was alles in Uw boek beschreven.”

Wij meenen dan ook, dat wij hier het kennen moeten opvatten in den zin van *in liefde kennen*. Wij vatten het hier op in den zin waarin Paulus het gebruikt, Rom. 8: 29: „Die Hij tevoren gekend heeft, die heeft Hij ook tevoren verordineerd den beelde Zijns Zoons gelijkvoring te zijn.” Zooals wij van den Christus lezen: „dat Hij *voorgekend* is voor de grondlegging der wereld.” En zooals het in omgekeerden zin gezegd wordt van het vonnis over degenen die verloren zullen gaan, dat het luiden zal: „Gaaf weg van mij, alle gij werkers der ongerechtigheid, want *Ik heb u nooit gekend*.”

(c) Nu heeft God Abram gekend, hem verordend en bestemd tot zijn taak, tot zijn roeping, om te zijn een medearbeider Gods. Zijne plaats in betrekking tot God en Zijn Koninkrijk stond bij God van eeuwigheid vast. Met Hem zou zijn zaad en zijn gezin in betrekking staan. Met Hem zijn zaad en zijn gezin in Gods verbond opgenomen worden. Hij en zijn zaad een zegen voor alle volken der aarde. Niemand vatte het op alsof God Abram kende, omdat God zag dat Abram in en uit zichzelf geschikt zou zijn. Immers ook hier hebben wij een *opdat*, geen *omdat*. Neen, het kennen Gods gaat vóór. Abrams taak en werk is geen voorwaarde voor het kennen, maar is de vrucht van het kennen Gods in liefde. Uit dat kennen Gods vloeit de taak die God hem oplegt, het werk dat God van hem vraagt. Alles grondt zich op, vloeit uit het vrijmachtig welbehagen, waardoor God Abraham van eeuwigheid kende, hem in den tijd riep, uitleidde, Zijn verbond gaf aan hem en aan zijn zaad. Tot zoo verhevene bestemming, tot zulk een heerlijke taak, werd Abraham door God geroepen, krachtens de betrekking waarin hij tot God stond, die haar diepsten grond vond in het van eeuwigheid door God in liefde gekend zijn. Alles rust in God, vloeit uit God voor Abraham en voor allen die in waarheid kinderen Abrahams zijn.

II. Maar wat hield die taak of roeping in?

(a) Die taak of roeping had betrekking op zijn kinderen en zijn huis. Abraham stond tot God in een betrekking der liefde. Hij was gekende door God. Een geroepene door dien God. Maar nu ook een bondgenoot van God. Hieruit vloeide van zelf voort dat hij, als God en met God, werkzaam moest zijn om anderen te brengen tot de kennis van God en gemeenschap met God. Die roeping moest hij eerst vervullen in eigen omgeving. Zijne kinderen en zijn huis na hem. Toen was de kring der gemeente nog klein. Zij was toen beperkt tot Abrahams huisgezin. God had aan Abraham Zijn verbond gegeven, maar in en met hem ook aan zijn zaad. Maar ook zelfs aan de ingeborenen en de gekochten met geld. Ten teeken daarvan had God geboden dat al wat mannelijk was besneden moest worden. Zoo was Abraham met zijn gezin afgezonderd van de volken rondom hem.

(b) In dien kring moest Abraham als hoofd en koning optreden. God handhaaft hier het ouderlijk gezag. Maar ook het gezag van het hoofd des gezins. Abraham moest ze *bevelen*. Niet slechts raden, vermanen, waarschuwen, maar *bevelen*. God had van Zijn gezag iets op Zijn bondgenoot gelegd. Dat gezag wordt nu zoo vaak miskend door ouders en kinderen beide. Door over anderen gestelden en ondergeschikten wederkeerig. Ouders zijn zich dikwijls hun gezag niet bewust. Hoe dikwijls hoort men, als ouders hun kind iets zeggen, dat ze er aan toevoegen: „Wil je?” Dat is miskennen van hun goddelijk recht en roeping. Hoe velen zeggen, als de kinderen groot geworden zijn, al zijn ze ook nog in het ouderlijk huis: „Ik kan er niets meer aan doen. Zij moeten het nu zelf maar weten.” Hoe weinig wordt op het godsdienstig gedrag van dienstbaren vaak gelet. Zoo wil God het niet. Abraham moet daar staan als Gods bondgenoot, met goddelijk gezag bekleed, als hoofd van zijn gezin, om in Gods naam bevel te geven aan zijne kinderen en aan zijn huis.

(c) Hij moet ze bevelen om den weg des Heeren te houden. De weg des Heeren houden. Maar dan moet Abraham twee dingen doen. Dan moet hij eerst hun den weg des Heeren leeren. Zijne kinderen kennen van nature

den weg des Heeren niet. En zijn heidensche dienstbaren hebben de kennis van God en Zijn wegen verloren. Nu moet Abraham als hun leermeester optreden. Leeraars en schoolmeesters had men toen nog niet. Abraham moest het zelf doen. Hij moest, wat onze vaders noemden, „huis-catechisatie” houden. De zaak van het onderwijs is de taak van den vader. Kan hij het zelf niet voldoende geven, dan kan hij hulp zoeken bij leeraars en onderwijzers, maar de vader blijft de verantwoordelijke persoon. Door God is het hem opgelegd.

Dat moet in hoofdzaak godsdienst-onderwijs zijn. Zij moeten den weg des Heeren houden. Geen eigen wegen gaan, maar in de wegen des Heeren gaan. Die weg des Heeren is, kort gezegd, de weg van geloof en gehoorzaamheid. Maar dan moet hij ook allereerst zelf in dien weg van geloofsgehoorzaamheid gaan. Hij moet door woord en voorbeeld hen op dien weg leiden. En hun dan bevelen om dien weg te houden. Ook dan als hij er niet meer is. Niet slechts bij zijn leven, maar ook „na hem.”

(d) Zij moeten daartoe doen gerechtigheid en gerichte. God is een God der gerechtigheid, maar ook een God des gerichts. Dat is Gods weg. Dien weg gaat God Zelf. Hij wil, ook Zijne bondgenooten zullen dien weg gaan. Zij moeten in woord en daad, in hart en leven, toonen bondgenooten Gods te zijn, zelf gerechtigheid oefenen, maar ook gerichte oefenen over goddeloozen en boozen: „Om in de stad des Heeren niet te voên, die 't kwade doen.”

Dit was Abrahams roeping door God Zelf hem voorgeschreven, maar die roeping ging dan ook van Abraham over op zijn kinderen en op zijn huis. Dat geldt ook van alle bondelingen tot aan de voleinding der eeuwen. Voorzeker, bondgenoot Gods te zijn, is een hooge eer, is een onwaardeerbaar voorrecht, maar voert ook heilige verplichtingen met zich. Aan Zijn bondgenooten heeft God Zichzelf gegeven, maar nu wil Hij ook Zichzelf in hen herkennen. Nu wil Hij Zijn beeld in hen zien. Nu behooren zij als ware bondgenooten ook met Hem mede te werken. Opdat Zijne heerlijkheid geopenbaard worde. Opdat Zijn Naam bekend en verheerlijkt worde op aarde.

(e) De groote taak van den huisvader in den kring des

verbonds is, dat de huisvader zijn kinderen en heel zijn gezin voorgaat, onderwijst, regeert in de vreeze des Heeren. In het huisgezin ligt de grondslag voor Kerk en Staat en Maatschappij. Hier geeft God zelf de grondwet voor het huisgezin van al Zijn bondgenooten. Elk huisgezin moet zijn een kleine tempel Gods. Daar moet de vader zijn een profeet, die de wegen des Heeren leert; een priester, die zichzelf en zijn huisgezin den Heere wijdt; een koning, die de rechten Gods handhaaft. Dit vraagt God van Zijn bondgenoot Abraham. Dat vraagt Hij van alle huisvaders, die Hij bracht onder den band des verbonds. Neen, de vader die slechts zorgt voor de stoffelijke en tijdelijke belangen van zijn huisgezin, en de godsdienstige en geestelijke opvoeding verwaarloost, heeft zijn taak niet ten halve verstaan en behartigd. Neen, de man en vader die lid is van allerlei vereenigingen en clubs, die werkt en geeft voor allerlei Zending en liefdadigheids-inrichtingen, maar die zijn profetische, priesterlijke en koninklijke roeping in zijn eigen huisgezin niet handhaaft, die kan zich in den dag des gericht's niet voor God en zijn kinderen verantwoorden. Hij schiet jammerlijk te kort in dat wat zijn roeping was, waartoe God hem riep. Hij werkt mede tot verval van Kerk en Maatschappij. Hij kweekt misschien den geest van ongelooft en revolutie in hen, die het naast bij hem zijn, die hem het meest dierbaar zijn. In het huisgezin van al Gods bondgenooten moet niet slechts een muurtekst hangen met het schoone opschrift: „Aangaande ik en mijn huis, wij zullen den Heere dienen.” Maar het geheele leven en streven, al het doen en laten, moet daarop gericht zijn, dat dit schoone woord van Jozua werkelijkheid worde. Immers, dat alleen beantwoordt aan den eisch dien God hier aan Abraham stelt.

O, wij leven in een tijd van verwarring, van opstand en revolutie. De diepe grond van deze jammerlijke toestanden ligt in de verwaarloozing van deze roeping, die God aan Abraham voorschreef. De herstelling van de goede orde kan alleen verwacht worden in den weg van de wederkeering tot God en Zijn Woord. In de hervorming van het huisgezin naar de voorschriften, die God Zelf aan Abraham

gaf. Christen-ouders, keert terug naar de grondwet voor het huisgezin, in onzen tekst voorgeschreven!

III. In dien weg mag heil verwacht worden. Immers, God Zelf verbindt hieraan de vervulling Zijner belofte. „Opdat de Heere over Abraham brenge hetgeen Hij over hem gesproken heeft.”

(a) Abraham was verheven tot bondgenoot van God. Maar zooals ons Doopsformulier terecht opmerkt: „In alle verbonden zijn twee deelen begrepen.” Reeds vóór het geven van het verbond, had God tot Abraham gesproken: „Ik ben God, de Almachtige, wandel voor Mijn aangezicht, en wees oprecht” (Gen. 17: 1). Maar ook had God den eisch gesteld: „Gij nu zult Mijn verbond houden” (vs. 9). Maar ook had Hij gedreigd dat „wie Zijn verbond niet zou houden, diezelve ziel zou uit hare volken uitgeroeid worden” (vs. 14). Zoo had God de vervulling van de beloften des verbonds vastgemaakt aan het houden van Zijn verbond door Abraham en zijn zaad. Zoo ook in onzen tekst. God eischt van Zijn bondvolk oprechtheid, trouw en waarheid. Het is waar, in eigen kracht kan en zal noch Abraham, noch zijn zaad dat kunnen doen. Maar God is de Almachtige, de Algenoegzame, die ook later Zijn bondvolk heeft toegeroeopen: „Doet uwen mond wijd open, en Ik zal hem vervullen.” Wat onze berijmers aldus vertolken:

„Opent uwen mond,
Eischt van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouwverbond.
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zoo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.”

God behandelt Zijn menschenkinderen als redelijke wezens, niet als stokken en blokken. Hij biedt in Zijn verbond al de heilgoederen Zijner genade aan de bondelingen aan. Maar Hij wil wij zullen ze gewillig aanvaarden, ze geloovig aannemen en omhelzen, en dan wil Hij in dien weg al Zijn beloften vervullen.

(b) Dan wil Hij over Abraham brengen al wat Hij over Abraham gesproken heeft. En wat heeft God over Abraham gesproken? Veel en velerlei. Geestelijke en stoffe-

lijke zegeningen. Lees slechts het voorgaande van het twaalfde hoofdstuk af. Bij zijn roeping reeds heeft God gezegd: „Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uwen naam groot maken, en wees een zegen. En Ik zal zegenen die u zegenen, en vervloeken die u vervloeken, en in u zullen alle geslachten der aarde gezegend worden.” Reeds daarin ligt in beginsel alles besloten. Alle lichame-lijk en geestelijk, alle tijdelijk en eeuwig heil is daarin begrepen. Later nog breeder en duidelijker omschreven in Gen. 17, als God zegt: „Ik zal Mijn verbond oprichten tus-schen Mij en tusschen u en tusschen uw zaad na u, in hunne geslachten, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God en uwen zede na u.” Hoofdbelofte is hier natuur-lijk: „Ik zal u tot een God zijn, en uwen zede na u.” Maar dan daarnaast ook, Abrahams naam groot maken. Hij een vader van vele volken. Een zaad dat ontelbaar zal zijn. Het land Kanaän tot een erfenis, en in Abraham alle geslachten der aarde gezegend worden. Veel, zeer veel heeft God dus over Abraham gesproken. Beloften die zich uit-strekken over al de volken der aarde heen, die haär volko-mene vervulling eerst zullen erlangen in de eindeloze eeu-wigheid. In deze beloften is de Christus begrepen, die den zegen Abrahams brengen zal aan alle geslachten der aarde. Beloften die, naar Jezus' eigen verklaring, het eeuwige leven en de opstanding der dooden insluiten, wijl God niet een God der dooden, maar der levenden is.

(c) Dat was het groote doel Gods met de verkiezing, de roeping en afzondering van Abraham. De oprichting van Zijn verbond met hem. Maar daartoe droeg God ook aan Abraham de gewichtige maar ook heerlijke taak op, dat „hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, dat zij den weg des Heeren houden zullen.” Neen, verkiezing, afzondering, opname in het verbond maakt niet zorgeloos en werkeloos. Dat juist spoort aan tot ernstige werkzaamheid voor zichzelf en voor anderen. Alleen in den weg van geloofsgehoorzaamheid wordt de verbondszegen genoten. Maar wie dan ook de verbondszegen geniet, die moet werkzaam zijn om ook voor anderen ten zegen te zijn. Abra-ham werd gezegend om op zijn beurt weer een zegen te zijn. God openbaarde Zich aan Abraham, opdat hij die openba-

ring weer aan anderen zou overdragen. Zóó, en alleen in dien weg, wordt het verbond voortgezet en bevestigd van kind tot kind, van geslacht tot geslacht. De verbondszegeu is onuitsprekelijk groot, maar de verbondsroeping is juist daaraan geëvenredigd. Naarmate wij grooter voorrechten genieten, naar die mate worden ook onze verplichtingen grooter jegens God, jegens onszelf en de naasten.

(d) Zóó, in dien weg, komt God tot Zijn eere. Zoo zal het Koninkrijk Gods komen. Zoo worden, onder Gods zegeu, de arbeiders in het Rijk Gods en de burgers voor den hemel, in het huisgezin gekweekt. God bracht ons en onze kinderen ook, gelijk Abraham, onder den band des verbonds. Ook van ons vraagt Hij, dat wij onze kinderen en ons huis na ons bevelen zullen, dat zij den weg des Heeren houden zullen. Onze kinderen hebben een hooge bestemming, maar ook een heilige roeping. Dit moeten zij weten. Van jongsaf moet hun dat geleerd worden. Al wat God van ons vraagt is, dat wij hun de wegen des Heeren leeren. Niemand zegge dat kan ik niet. God vraagt het van ons, en voelt ge u tot die gewichtige taak onbekwaam, dan roepen we u in naam van God toe, en zeg gij het uwen kinderen weer: „Opent uwen mond,” enz. (Ps. 81:12). Roepen wij onszelf en elkander zingend dat troostwoord toe.

TOEPASSING.

Men heeft deze eeuw genoemd de eeuw van het kind. En men doet veel, zeer veel, voor het kind. Men bouwt scholen, die aan alle eischen voor gezondheid, ontwikkeling, wetenschap in schier alle vakken, voldoen. Men heeft gemeend wat men uitgaf voor scholen en onderwijs, dat zou men besparen aan gevangenissen. Men is bitter teleurgesteld. Men moest zoowel telkens nieuwe gevangenissen als nieuwe scholen bouwen. En nog loopen er misdadigers in vrijheid rond, omdat er in de gevangenissen geen plaatsen open zijn. Men meende door ontwikkeling, beschaving en wetenschap het zoover te brengen, dat er geen oorlog meer komen zou. En de geschiedenis heeft getoond, dat er een wereldoorlog uitgebroken is die in uitgebreidheid en wreedheid misschien al de oorlogen van vroeger eeuwen evenaarde, indien hij ze niet overtrof. Dat verwondere ons niet. Bij alle vooruit-

gang in kennis en wetenschap heeft men de groote les, die God aan Abraham gaf in onzen tekst, vergeten of verwaarloosd. De kinderen en ondergeschikten heeft men niet onderwezen in de kennis van God en Zijn Woord. Het gezag en de roeping van de ouders, van den vader met name, heeft men miskend. De meeste vaders hebben het nooit aanvaard of verstaan. De meeste kinderen hebben het nooit gekend. Staten en Gouvernemenen hebben het uit de handen der ouders weggenomen, of zichzelf aangematigd. En zij hebben de kinderen nimmer gezegd, dat zij den weg des Heeren houden moeten. Daar ligt de diepste oorzaak van onze jammerlijke toestanden.

Ouders, vaders vooral, laat u uw grootste schatten niet ontrooven. God heeft u uwe kinderen gegeven. Hij zal ze van uwe hand teruggeischen. Wat zult ge Hem antwoorden als Hij u vragen zal, wat hebt gij gedaan met Mijne kinderen, die Ik u gegeven heb, om ze voor Mij te kweken? Van welke Ik u gezegd had, dat gij ze bevelen zoudt, dat zij den weg des Heeren houden zouden? Wat zult gij zeggen als uw kinderen u straks vloeken zullen, omdat gij ze de wegen des Heeren niet geleerd hebt? Hoe zult ge het maken als ge ontwaken zult met uwe kinderen, die gij den Moloch der wereld en des ongeloofs geofferd hebt? Wat ik u bidden mag, om de eer van God, om uw eigen zaligheid, om uwer kinderen heil, waakt op, verstaat uw roeping, aanvaardt ze. Beveelt uwe kinderen en uw huis na u, dat zij den weg des Heeren houden. Leert hun dien weg. Vertrouwt ze aan geen andere leeraars of onderwijzers dan aan dezulken, die ze de wegen des Heeren leeren. En gij zelf, geeft hun een voorbeeld in uw leven, door zelf in alles den weg des Heeren te houden.

God gaf ook ons Zijn verbond, gelijk Hij het Abraham gaf. Maar in ons en met ons gaf God dat verbond ook aan ons zaad. God heeft ook ons toegezegd: „Ik zal u tot een God zijn, en uw zaad na u.” Zeg dat uwe kinderen, dat zij des Heeren zijn. Zeg hun, dat zij niet zichzelf toebehooren. Dat zij niet kiezen mogen voor wereld en zonde, omdat God Zijn naam en zegel reeds op hen gezet heeft in den doop. Maar geef dan nu ook uzelf en uwe kinderen, voor eeuwig den Heere. Maar zeg dan ook uwe kinderen

en uw huis, dat de verbondszegen alleen in den weg van geloofsgehoorzaamheid verkregen wordt. Een Ismaël en een Ezau, en zoovele vleeschelijke kinderen Abrahams, bewijzen dat geen vleeschelijke afstamming van Abraham, dat geen besnijdenis, die met handen geschiedt, den verbondszegen waarborgt, zoo het geloof en de werken Abrahams ontbreken. En daarom vergeten wij en onze kinderen nooit, dat ons hart en ons leven het Amen des geloofs moet uitspreken, beide op de eischen en beloften des verbonds. Geve God ons daartoe Zijne genade. En ons hart zegge: „Heere, doe wat Gij gesproken hebt. Gij de mijne, ik de Uwe voor eeuwig.”

En eindelijk, waar God den verbondszegen ons geeft, daar moeten wij ten zegen zijn. Abraham had de belofte ontvangen: „Ik zal u zegenen. En wees een zegen. En in u zullen alle geslachten der aarde gezegend worden.” De bondelingen Gods moeten ten zegen zijn voor anderen. Neen, de bondeling Gods mag maar niet voor zichzelf leven. Hij moet leven allereerst voor zijn Bondsgod, gelijk deze leeft voor hem. Maar dan ook moet hij een zegen zijn voor zijne kinderen en zijn huis. Door zijn bondgenootschap met den God des ganschen aardbodems heeft hij een betekenissen voor de gansche aarde. De belofte aan Abraham gegeven: „In u, en in uwen zaden, zullen gezegend worden alle geslachten der aarde,” is nog op verre na niet volkomen vervuld. Wij en onze kinderen, wij moeten medewerken om hare vervulling tot volkomenheid te brengen. Medewerken door onszelf en de onzen, door Jezus Christus, te geven aan Hem die in en door Christus onze God wil zijn. En dan door gebed, door gave, door woord en daad den Christus te verkondigen als den eenigen en volkomenen Middelaar Gods en der menschen, als den eenigen naam onder den hemel den menschen gegeven door welken wij kunnen zalig worden.

AMEN.

De Discipelen van Jezus het Licht der Wereld

Matth. 5: 14a.

X

Voorzang: Ps. 36:3.
Lezen: Matth. 5:1-16.
Zingen: Ps. 27:1.
Ps. 134.
Ps. 97:7.
Ps. 99:8.

Er zijn standen in de wereld. De oude heidensche volken hadden verschillende kasten. Men kon van de ééne kaste niet overgaan in de andere. Daar en toen maakten de menschen scheiding tusschen menschen en menschen. De oude heidenen hadden er geen kennis van dat God uit eenen bloede het gansche geslacht der menschen gemaakt heeft, en dat wij, krachtens schepping, allen broeders zijn. De heidenen hadden geen kennis van, geen oog voor, de éénheid van het menschelijk geslacht. Zij misten de Godsopenbaring door het Woord. Zodoende kenden zij noch God noch den mensch.

De Socialisten van onze dagen, die de Godsopenbaring niet verstaan, of ze meestal geheel verwerpen, willen de algeheele eenheid, de volstrekste gelijkheid van alle menschen, en hebben geen oog voor de groote verscheidenheid in Gods schepping, met name in de menschenwereld. Het schoone beeld, dat de Schrift ons op meer dan eene plaats geeft, God onze Pottenbakker, wij het leem in Zijne hand, waaruit Hij uit éénen klomp zeer verschillende vaten maakt; dat andere beeld, één lichaam met vele en zeer verschillende leden, werd door oude heidenen en door de Socialisten onzer dagen niet gekend of verstaan.

Dat is de heerlijkheid en wijsheid van al Gods werken, de éénheid in de verscheidenheid, en de verscheidenheid in de éénheid. Het is zeer noodig in onze dagen hierop nadruk te leggen. Wij herhalen daarom ook, in deze kleine reeks van preeken, deze gedachte nog eens opzettelijk.

God formeert in de groote menschenwereld armen en rijken, overheden en onderdanen, zwakken en sterken, man-

nen en vrouwen, wijzen en dwazen. Die alle vormt Hij tot één geheel. Voor elk van hen heeft Hij een plaats, een taak, een roeping. Nu moet elkeen zijn plaats, zijn roeping verstaan, en dienovereenkomstig leven, werken, arbeiden. De hoogste stand, de heerlijkste roeping, de schoonste taak is die van den Christen, van den discipel van Jezus. Wij willen die taak, die roeping, in deze ure, althans van een enkele zijde, zien, zooals Jezus die Zelf aan Zijne discipelen aanwijst. Vooraf vragen wij den Vader der lichten om Zijne genade en Zijn licht.

GEBED.

Tekst—Matth. 5:14a. „Gij zijt het licht der wereld.”

De zoogenaamde Bergrede ligt hier voor ons. Wij zouden ze, in zekeren zin, Jezus' intreedrede kunnen noemen. Rijk in leering, vermaning, vertroosting, maar ook in waarschuwing is zij. Zij bevat drie hoofdstukken—Matth. 5, 6, en 7.—Zij vangt aan met de zaligsprekingen. Tot negenmaal roept Hij Zijne discipelen toe: „Zalig zijn,” enz. Dat is hemelsche muziek op deze zondige, en in menig opzicht rampzalige aarde. Zoo zijn er dan op deze aarde, met al haar jammer en ellende, toch nog weer gelukkigen, weer menschen die zalig heeten mogen. Immers, Hij zegt niet, zalig zullen ze worden, maar zalig *zijn* ze. En als we dan hooren wie ze zijn, die Hij zalig spreekt, dan klopt ons hart van blijde bewondering, en roepen wij in heilige verrukking uit: „Genade is uitgestort op uwe lippen.”

Wel is waar, hier is de zaligheid nog niet volkomen. Wij voelen dat als wij vernemen, dat Hij telkens weer als de reden, waarom zij zalig zijn, wijst op wat in de toekomst hun deel zal zijn. Het is ook hier zooals Paulus later zegt: „Wij zijn in hope zalig geworden.”

Zelfs worden die gelukkigen, die zaligen, in de laatste twee uitspraken zalig gesproken, omdat zij vervolgd, gesmaad worden om der gerechtigheid wil. Liegende wordt alle kwaad van hen gesproken, om Zijnentwil. Maar daarin gelijken zij de Profeten, die vóór hen geweest zijn. Verblijden en verheugen mogen zij zich, want „hun loon is groot in de hemelen.”

Intusschen wijst Hij Zijne discipelen aan, wat zij nu reeds zijn. Hij doet dat in een tweetal beelden. Het eerste beeld is, Zijne discipelen zijn „het zout der aarde.” Zij zijn dus het bederfwerende, het verduurzamende bestanddeel op aarde. Zonder Zijne discipelen zou de aarde wegzinken in eeuwig verderf en ondergang.

Het tweede beeld is: „Gij zijt het licht der wereld.” Over dat woord van Jezus spreken wij thans tot u, en beschouwen het:

- I. Als de hoogste lofspraak;
- II. Als een zekere waarheid;
- III. Als een rijke profetie;
- IV. Als een ernstige prediking.

I. (a) „Gij zijt het licht der wereld,” zoo sprak Jezus tot Zijne discipelen. Maar dat geldt dan toch ook zeker Zijne discipelen door alle eeuwen heen tot de voleinding der wereld toe. Dat geldt de gemeente als geheel en elk discipel in het bijzonder. Evenals aan Jezus zelf, zoo worden ook aan Zijne discipelen vele namen en eere-titelen gegeven in de Schrift, omdat hun betrekking tot God, en tot de broederen, en tot de wereld zoo veelzijdig is, dat er niet één naam is, die in een enkel woord kan uitdrukken wie en wat zij zijn. Nu eens heeten zij dienstknechten, in betrekking tot hun werk dat ze te doen hebben. „Een dienstknecht is niet meer dan zijn Heer.” Dan vrienden, of ook broeders, om de nauwe betrekking waarin zij tot Christus staan: „Ik heet u niet meer dienstknechten, maar Ik heb u vrienden genoemd.” „Ga heen en zeg Mijne broeders: Ik vare op tot Mijnen Vader en uwen Vader.” Dan heeten zij „krijgsknechten,” om den strijd dien zij te strijden hebben: „Een goed krijgsknecht van Jezus Christus.” En: „Strijdt den goeden strijd des geloofs.” Dan weer worden zij genoemd, om de hooge eer hun bewezen: „Een koninklijk priesterdom.” „De heiligen der hooge plaatsen.” Of, met het oog op de nauwe betrekking waarin ze tot God staan, „kinderen Gods”: „Zoovelen Hem aangenomen hebben, die heeft Hij macht gegeven kinderen Gods genaamd te worden.” „Gij zijt allen kinderen Gods door het geloof in

Jezus Christus.” „Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.” Maar hier worden ze genaamd: „*Het licht der wereld.*” Dat is de eeretitel waarmee God zelf genoemd wordt. „Wij weten, dat God een licht is en gansch geen duisternis is in Hem.” En Jezus noemt Zichzelf met dien eeretitel. Meer dan eenmaal zegt Hij: „*Ik ben het licht der wereld.*” En Johannes zegt van Hem: „dit is het waarachtige licht hetwelk verlicht een iegelijk mensch, komende in de wereld.” Dien eeretitel, dien Hij Zichzelf toeëigent, draagt Hij hier op Zijne discipelen over. Met dezelfde woorden waarmee Hij van Zichzelf getuigt: „Ik ben het licht der wereld,” zegt Hij hier van Zijne discipelen: „Gij zijt het licht der wereld.” Voorzeker dat is de hoogste lofspraak over hen.

(b) Licht, wat is licht? Vraag het den geleerde, den natuurkundige, en hij geeft u misschien een breede omschrijving, een diepzinnig betoog, maar ten slotte heeft hij u wellicht wel eenige openbaringen en werkingen van het licht gegeven, maar wat eigenlijk het licht is, heeft hij u niet kunnen zeggen. God Zelf is het licht, gelijk Hij het leven en de liefde is, en wat Luther van God en de liefde zegt, dat kunnen wij met evenveel recht van God en het licht zeggen. God is licht, enkel licht, niet slechts een licht naast andere lichten, maar *het licht*. Alle licht is er uit en door God. Het licht der natuur. Bij de schepping was er duisternis op den afgrond, en toen sprak God: „Er zij licht,” en het licht was er. Maar ook het licht der kennis en der rede, dat God in den mensch gaf toen God hem schiep naar Zijn beeld. Maar ook het licht des Geestes, dat Hij geeft in de herschepping, als Hij geeft „verlichting der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus.” Alle licht in de wereld is uit en door God. God is de volmaakt heilige, en omdat Hij de Heilige is, is Hij ook de Liefde, het Licht en het Leven. En nu kunnen wij verder zeggen: Licht is voorwaarde voor leven. Neem een schoone bloem vol geur en leven, maar plaats hem in een donkeren kelder, en hij verflenst. Hij sterft. Licht openbaart wat goed en kwaad is. Licht is voorwaarde voor rein en zuiver genot. Daarom wordt ons de heerlijkheid en zaligheid des hemels beschreven als het

Rijk des lichts, een stad die de zon of de maan niet behoeft, wijl de heerlijkheid Gods ze verlicht, en het Lam de kaars is. Daar zal geen nacht zijn. Terwijl de rampzaligheid „de buitenste duisternis” heet.

(c) Nu getuigt Jezus hier van Zijne discipelen: „Gij zijt het licht der wereld.” Let er wel op, het is hier een verklaring van wat de discipelen zijn. Het is niet slechts een vermaning wat ze zijn moeten, neen, maar een bepaalde verklaring van wat de discipelen, elk voor zichzelf, zijn, maar ook wat de gemeente als geheel is. Wat Jezus hier zegt tot Zijne discipelen, dat geldt ook nu nog voor ons. Immers, de discipelen van de eerste en van de twintigste eeuw mogen in vorm en graad verschillen, in wezen en roeping, in hun verhouding tot God, tot Christus, tot elkan- der en de wereld zijn ze één, zijn ze dezelfde. Zij vinden hun beeld in den zeven-armigen kandelaar in den tempel des Ouden Verbonds, waaraan wij herinnerd worden in de verschijning van den verheerlijkten Menschenzoon aan Johannes op Patmos, waar Johannes den Zoon des Menschen zag wandelen tusschen zeven gouden kandelaren, welke beeld waren van de zeven gemeenten. De gouden kandelaar had zeven armen, al die armen waren zelve lichten en samen vereenigd, waren zij het licht. Zóó elk discipel op zichzelf een klein lichtje en samen vereenigd, de gemeente, het licht der wereld. Jezus had gezegd, zoo- lang Ik bij u ben, ben Ik het licht der wereld. Toen Hij echter heenging liet Hij Zijn discipelen, liet Hij Zijn ge- meente achter, om Zijn werk voort te zetten, Zijn beeld te toonen in de wereld. En nu geldt dit van Zijn discipelen, van Zijn gemeente. Zij is openbaring Gods in de wereld. Zij is het licht der wereld. Dat maakt de gemeente en de wereld tot een tegenstelling. De gemeente, de discipel van Jezus, is er maar niet voor zichzelf. Wel allereerst zijn ze er om God te verheerlijken, maar dan ook om de wereld te verlichten. Het licht is er maar niet voor zichzelf, maar ten dienste, ten nutte van anderen. Nu houdt de aarde het mid- den tusschen hemel en hel. In den hemel is het enkel licht, in de hel enkel duisternis. Hier op aarde licht en schaduw. In de hel geen enkele lichtstraal, omdat daar geen discipelen van Jezus zijn, omdat daar geen gemeente van Christus is.

De discipelen van Jezus, Zijne gemeente hier op aarde, be-
waart de wereld nog voor geheelen ondergang, doet ze nog
een geschikte woonplaats zijn, omdat er nog licht is in de
wereld, omdat er nog de gemeente van Christus is. Licht
openbaart zich van zelf. Licht kan zichzelf niet verbergen.
De discipel, de gemeente, openbaart zich als van zelf in de
wereld. Zij zijn het licht der wereld. Hooger lofspraak
kan den Christen, kan de gemeente, niet gegeven worden.

II. Maar is die eer niet te groot? Is dat niet te veel ge-
zegd? Neen, het is zoo, de mond der waarheid sprak het.
Jezus Zelf zegt het. En dan moet het waarheid zijn. Was
dit niet waar, dan was Jezus niet meer te vertrouwen. Dan
kon van Hem niet gezegd worden, dat er geen bedrog in
Zijnen mond gevonden is.

(a) Ook dit woord is een zekere waarheid. Oorspron-
kelijk schiep God den mensch een licht. God schiep den
mensch naar Zijn beeld, in ware kennis, gerechtigheid en
heiligheid. Zoo had hij in zich het licht der kennis. Door-
dat hij volkomen rechtvaardig en heilig was, straalde ook
de glans dier gerechtigheid en heiligheid van hem af. Hij
was verlicht van binnen, maar ook de glans van heiligheid
straalde van hem af naar buiten. De beelddrager Gods was
een lichtdrager Gods op aarde.

(b) Door de zonde echter werd hij niet slechts verduis-
terd in 't verstand, maar werd enkel duisternis. Zoo roept
Paulus de geloovigen te Efeze toe: „Eertijds waart gij duis-
ternis.” Het licht der ware kennis was verloren. Niets dan
duisternis bleef den mensch over. Alle ware verlichting
ging in den mensch verloren. Het licht der kennis van God.
Het licht van wat goed en kwaad is. Het licht van wat ge-
lukkig en ongelukkig maakt, verloor de mensch. Zie het in
de heidenwereld welk een duisternis, welk een tasten naar
den wand als een blinde, bij den heiden, maar ook bij den
natuurlijken mensch. Maar door Gods genade gaf God in
de duistere wereld weer licht door Zijn zelfopenbaring. In
Zijn Woord, door verschijningen, aanspraken en openbarin-
gen onder den Ouden Dag. In ceremoniën en schaduwen.
In offeranden en feesten. Tot Hij eindelijk in Zijnen Zoon,
door Zijn persoon, in Zijn prediking, in Zijne zelfovergave

in den dood, maar ook in opstanding en hemelvaart, maar vooral door de uitstorting des Heiligen Geestes, en Zijne werking op aarde in de menschenwereld weer goddelijk licht verspreidt, maar ook innerlijk verlicht, vernieuwt, herschept. Zijn licht geeft in hoofd en hart, en door waarachtige vernieuwing maakt tot nieuwe schepselen in Christus Jezus.

(c) Wel is waar, in zichzelf zijn ook de discipelen van Jezus geen lichtbollen. Op geestelijk gebied gaat het ook als op het natuurlijke. Bij de schepping was alles duister, tot God het woord sprak: „Er zij licht,” en toen was er licht. God liet het licht uit Zichzelf uitstralen in de donkere wereld. Maar op den vierden scheppingsdag formeerde God zon, maan en sterren als dragers van het oorspronkelijke licht. En ook de samenstelling van die lichtdragende lichamen is zoo wonder, dat de zon haar licht weer meedeelt aan de maan, en deze alzo ook de aarde verlicht. Christus is de Zon der gerechtigheid. Maar Hij bestraalt met Zijn licht Zijne gemeente en Zijne discipelen, en zoo weerkaatsen zij weer het licht, dat van Hem op hen afstraalt, en zoo verlichten zij de wereld weer. En gelijk nu de aarde in den nacht geheel donker zou zijn zonder maan en sterren, zoo zou de wereld enkel duisternis zijn, zoo daar geen discipelen van Jezus, geen gemeente van Hem op aarde waren. Het oorspronkelijke licht is God Zelf. Jezus Christus, de Zon der gerechtigheid, het licht der wereld. Maar nu Hij Zelf gezeten is aan Gods rechterhand, bestraalt Hij de Zijnen, dat zij weer licht, goddelijk licht, verspreiden kunnen, en het ook doen in de wereld.

(d) Hoe zij dan het licht der wereld zijn? Allereerst doordat zij den kandelaar des Woords overal in de wereld uitdragen. De geschiedenis getuigt hoe duister de wereld was in de dagen van Jezus en de Apostelen. Jezus zeide tot de Joden, nu is het uwe ure en de macht der duisternis. Door de duisternis des ongeloofs verblind sloeg men Hem, het licht der wereld, aan het kruis, om het, zoo mogelijk, te dooven. Want volgens Jezus' eigen woord hadden ze de duisternis liever dan het licht, omdat hunne werken boos waren. Lees, om te zien hoe duister de wereld was, de

Handelingen der Apostelen. En gij ziet hoe de boden des lichts ontvangen werden bij Joden en heidenen beide. Lees de ontzettende teekening die Paulus geeft van de heidenen en Joden in zijn brief aan de Romeinen, (1: 18—3: 20). Die duistere mensenwereld, daarin hebben zij het licht op den kandelaar des Woords geplaatst, en alom hebben zij dat licht doen schijnen. Maar waar de Geest Gods ook in hunne harten geschenen had, om hun te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods, in het aangezicht van Jezus Christus, daar werden zij ook zelf weer lichten, schijnende in de wereld, in een krom en verdraaid geslacht. En door die heilsboden is de wereld verlicht, overal waar zij gekomen zijn, en de heilsboodschap des Evangelies aangenomen en geloofd is. Maar nog is op verre na niet heel de wereld door het licht des Evangelies bestraald. Nog moeten de boodschappers overal heengezonden worden. Want nog zijn de duistere plaatsen vol woningen des gewelds. En zelfs midden in de zoogenaamde Christenwereld, waar elk gedoopte een licht behoorde te zijn, zinkt menig land en volk, schier weer in heidensche duisternis terug. En helaas! zoovelen die door het licht des Evangelies omschenen zijn, wandelen zelf in de duisternis, omdat ze zelf niet innerlijk verlicht zijn door vernieuwende genade des Heiligen Geestes. Want om waarlijk lichten te zijn, moeten wij eerst zelf verlicht zijn door de genade der wedergeboorte, waardoor wij zelf lichten worden in de wereld.

De ware discipelen van Jezus, de gemeente van Christus, zij zijn het licht der wereld. Zij dragen het licht van het Woord overal uit in de wereld. Door dat Woord verspreiden zij het licht der kennis op elk gebied. Kennis van den Schepper en Zijne schepping. Kennis van God en van den mensch. Kennis van wat goed en wat kwaad is. Licht over het verleden en de toekomst, omtrent hemel en hel. Licht over de diepte der ellende, waarin de mensch gezonken is, maar ook licht over den weg der verlossing, en der herstelling in de gunst en gemeenschap met God. Maar ook door hun geloof en liefde, door hun openbaring naar buiten van het nieuwe levensbeginsel dat in hen is, zijn ze het licht der wereld. Zoo toonen zij wat genade vermag. Hoe het

geloof de wereld overwint. Zoo zijn zij, in meer of minder mate, wat Jezus van Johannes den Dooper zeide: „brandende en lichtende kaarsen.” Door de levensgemeenschap met Hem, die het licht der wereld is, worden ook zij in hunne mate lichten, schijnende in de wereld. Het is een zekere waarheid, de discipelen van Jezus zijn het licht der wereld.

III. Maar dat is dan ook een rijke profetie. De discipel van Jezus „het licht der wereld,” dat profeteert:

(a) De wereld zal den discipel van Jezus, zal de gemeente, niet begrijpen. Johannes heeft reeds gezegd: „Het licht schijnt in de duisternis, en de duisternis heeft het niet begrepen.” De duisternis kan het licht niet begrijpen. Daarom heeft Johannes wederom gezegd: „Daarom kent ons de wereld niet, omdat ze Hem niet kent.” En Jezus Zelf heeft gezegd: „Indien iemand niet wederom geboren is, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien.” De wereld kan niet begrijpen hoe de Christen zooveel kan verloochenen, en toch blijmoedig en opgeruimd kan leven. Zij kan niet begrijpen hoe de Christen zooveel kan doen, zooveel kan offeren voor de belangen van het Koninkrijk Gods. Zij kan niet begrijpen hoe de ware Christen zooveel kan offeren voor Christelijk onderwijs, hoe Christenen zooveel kunnen doen voor liefdadigheids-gestichten. Hoe Christenen voor hun geloofsovertuiging hun leven ten offer kunnen brengen. Zij heeft den Christus niet begrepen. Daarom hechtte ze Hem aan het kruis. Zij heeft een Petrus en Paulus niet begrepen. Zij heeft een Luther en Calvijn, zij heeft de martelaren niet begrepen, daarom heeft zij ze vervolgd, en sommigen van hen gedood. De wereld begrijpt de ware Christenen niet en zij zal ze nooit begrijpen.

(b) Maar daarom zal ze ook de discipelen van Jezus blijven bestrijden en haten. Duisternis en licht zijn tegenstellingen. Nooit kunnen zij samenwerken. Zij moeten elkander bestrijden krachtens hun aard en natuur. De Overste der wereld is de vorst der duisternis. Hij haat het licht met een volkomenen haat. Hij weet het licht breekt zijn rijk af. Hij voert daarom zijn onderdanen aan ten strijde tegen de kinderen des lights. Daarom bond hij den

strijd aan tegen Jezus, omdat Hij het licht der wereld was. Daarom voor Hem niets anders dan een kruis. Maar daarom heeft ook Jezus Zijne discipelen gezegd: „Indien zij Mij vervolgd hebben, zij zullen ook u vervolgen.” Zoo is het geschied tot nu toe, zoo zal het blijven, totdat Satan met al zijn onderdanen geworpen zijn in den poel des vuurs, en voor eeuwig machteloos zullen zijn. Tot zoolang zal de strijd duren. En het beste dat de wereld heeft voor den discipel van Jezus, is hetzelfde wat ze aan Jezus Zelf gaf—een kruis.

(c) Maar dan is ook dit woord de profetie van een eindelijke zegepraal. Neen, de strijd zal niet eeuwig duren. De overwinning zal in 't einde niet zijn aan de duisternis, maar aan het licht. Het licht is uit God. Reeds bij de schepping sprak Hij: „er zij licht,” en licht was er. Hij zond Zijn Zoon in de wereld om het rijk des lichts te stichten. En Hij heeft het gedaan. En nu blijft het wel een worsteling tusschen licht en duisternis de eeuwen door. Maar uit de duisternis van kruis en dood en graf, heeft Hij het leven en de onverderfelijkheid aan het licht gebracht door het Evangelie, en nu roept Hij Zijne discipelen toe: „Ik ben dood geweest, en ben weer levend geworden, en zie, Ik leef tot in eeuwigheid, en Ik heb de sleutels der hel en des doods.” En wederom: „Die Mij volgt zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.” En nog eens: „Ik leef en gij zult leven.” De duisternis gaat voorbij. Het licht blijft eeuwig, omdat God licht is. Nu nog worsteling en strijd tusschen licht en duisternis. Nu is het nog dikwijls alsof de duisternis zal zegepralen. Nu schijnt het nog menigmaal nacht, donkere nacht te zijn, maar het eeuwige licht is gewaarborgd door Gods wesen en door Zijne belofte. En daarom mogen zij die aanvankelijk het licht der wereld zijn, te midden van den strijd van overwinning zingen, want: „Gods vriendelijk aangezicht heeft vroolijkheid en licht,” enz. (Ps. 97: 7).

Komt zingen wij dat overwinningslied.

TOEPASSING.

IV. Eindelijk noemden we onzen tekst een ernstige prediking. Zien we wat dit tekstwoord ons predikt.

(a) Allereerst predikt het ons: Onderzoek uzelf en of ge een licht zijt. Dat geldt onszelf als personen, en de gemeente waartoe wij behooren. Beide, persoonlijk en gemeentelijk, moeten wij een licht zijn. Wie discipel van Jezus is, niet slechts in naam, maar in waarheid, die is in meer of minder mate een licht. Wie heel geen licht is, die is geen discipel van Jezus. Immers, het is hier geen vermaning: „gij moet een licht zijn.” Maar het is een stellige uitspraak. Jezus zegt: „Gij *zijt* het licht der wereld.” Wat zijn wij voor de wereld? Wat doen wij voor de wereld? Kan de wereld aan ons zien dat wij van de wereld niet zijn? Kan ze het aan ons hooren in ons woord? Kan ze het aan ons zien in ons leven? Een licht kan niet verborgen blijven. Het kan zichzelf niet bedekken. Een licht dat niet schijnt is geen licht. Onderzoeken en beproeven wij daarom, of wij in meer of minder mate een licht zijn. Wij zeggen: „in meer of mindere mate.” Niet alle lichten zijn even groot, maar wie in het geheel geen licht is, is geen discipel van Jezus. En de gemeente, die in het geheel geen licht is voor de wereld, is geen gemeente van Hem. Hij wandelt tusschen de gouden kandelaren, dat is de gemeenten. Dit onderzoek is hoogst ernstig. Immers, een van beide is waar, wij zijn lichten of wij behooren tot de duistere wereld, die straks in eeuwige duisternis wegzinkt. Bidden wij daarom bij dat zelfonderzoek om het licht des Heiligen Geestes, opdat we ons niet bedriegen.

(b) De Christen, de gemeente, moet de wereld van licht voorzien. Gaat de wereld, beide de heidenwereld en de ongeloovige wereld om ons henen in duisternis verloren, dan zijn wij daar verantwoordelijk voor, zoo wij ons licht niet in haar hebben laten schijnen. Daarom predikt ook dit tekstwoord ons: „Doet zendingswerk, beide in de heidenwereld en in eigen omgeving.” Maar dan moeten wij mannen zenden, die zelf, zoover wij oordeelen kunnen, lichten kunnen zijn. Mannen die den Bijbel kennen en liefhebben. Mannen die zelf door de werking des Heiligen Geestes tot lichten zijn geworden. En dan dezen arbeid, en de arbeiders door gebed en gaven steunen. Jezus zegt Zelf in vers 16: „Laat uw licht alzo schijnen voor de menschen, dat zij uwe goede werken mogen zien en uwen Va-

der, die in de hemelen is, verheerlijken.” De discipel des Heeren, de gemeente van Christus, geniet een hooge eere, maar heeft ook een hooge roeping. Beide moeten behartigd. Voor die eere moet gedankt. Die roeping moet verstaan, en naar vermogen in beoefening gebracht worden. Het geldt de eere Gods, het heil der menschheid, maar ook onze eigene zaligheid. Hoe beter wij ook in dezen aan onze roeping beantwoorden, zooveel meer zullen wij vrede vinden voor ons eigen hart, en zullen wij uit onze goede werken, als vrucht des geloofs, verzekerd worden van de oprechtheid van ons geloof.

(c) En eindelijk wordt ons door dit woord gepredikt: zullen wij het licht der wereld zijn, dan moeten wij in waarheid discipelen van Jezus zijn. En voortdurend met Hem in gemeenschap leven. Wij zijn de zon niet, die het licht in zichzelf heeft. Op zijn best zijn wij de maan gelijk, die, zooals natuurkundigen ons zeggen, in zichzelf een donkere bol is, en die het licht van de zon ontvangt, maar het dan voor de aarde weerkaatst. Zoo moeten wij ons licht ontvangen van de zon der gerechtigheid, zoo wij de wereld zullen verlichten. De zon schijnt altijd. Voor de aarde is de zon niet altijd zichtbaar. De dampen, die van de aarde opstijgen, maken wolken, en maken de zon dikwijls onzichtbaar voor ons. Zoo is het ook met ons en de Zon der gerechtigheid. Zonde en wereldzin staan zoo dikwijls tusschen ons en Hem, die het licht der wereld is, en dan kunnen wij geen licht geven aan de wereld. Dan zitten wij zelf in duisterheid. Dan heeft de wereld ook geen voordeel van ons.

Of willen wij een ander beeld. De maan is het licht voor den nacht. Maar ze schijnt niet altijd. Zij heeft haar afwisselende standen. Wij spreken van lichte en duistere maan. Dat hangt af van den stand waarin de maan staat tot de zon. Zoo is het met den discipel, met de gemeente. Of wij, en hoeveel licht wij verspreiden zullen, hangt af van onzen stand tot Jezus. Zonder en buiten Jezus zijn wij geen licht. Staen wij niet in den rechten stand tot Jezus, dan geven wij maar weinig licht. De wereld is zoo donker, omdat de discipelen van Jezus, omdat de gemeente, niet in den rechten stand tot haar Heer en Koning staat. Wij kla-

gen dikwijls over de donkere tijden in de wereld. Over de goddeloosheden, die in de wereld plaats grijpen. Wijt dat niet aan de wereld. Wijt het aan onszelf, aan de gemeente. De wereld heeft geen licht. Zij is enkel duisternis. Het licht moet haar toekomen door u en door mij. Door de ware discipelen van Jezus.

Mist gij nog de persoonlijke gemeenschap met Christus, zoek ze allereerst voor u zelf. Zoek ze in de middelen der genade. Zoek ze in gebed en overgave des harten aan den Heere. Onttrek u aan de wereld, aan de werken en de plaatsen der duisternis. Vraag vooral veel de waarachtige verlichting door den Geest Gods.

Zijt gij door genade een licht geworden, laat uw licht schijnen. Wandelt als kinderen des lichts. Het aangezicht bestendig gekeerd naar Hem, die het licht der wereld is. Wees u uw eer en uw roeping bewust. *Gij zijt het licht der wereld.* Vergeet dat niet. Toon dat overal. Bevestig dit woord van uw Heer en Koning. Wees het licht der wereld, omdat uw Heiland u dat gemaakt heeft.

AMEN.

De Gemeente Gezegend in Christus

Efeze 1: 3, 4

Voorzang: Ps. 68:2.

Lezen: Efeze 1.

Zingen: Ps. 33:6.
Ps. 106:2, 3.
Ps. 89:8.
Ps. 33:11.

VOORAFSPRAAK.

Wie het ware Christelijk leven niet bij ervaring kent, meent doorgaans dat het Christelijk leven somber, droefgeestig en naar is. Van zooveel genietingen moet men zich onthouden. Tot zelfverloochening en kruisdragen wordt men geroepen. Dat zijn eischen die afschrikken. Ja, voor oude menschen, voor zieken en stervenden moge het Christendom iets goeds hebben. Maar voor de jeugd, in den bloei des levens, als er zooveel te genieten valt, voor den man en de vrouw in de kracht des levens, die het zoo druk hebben in de wereld, is het Christelijk leven in veler oog somber, droevig, niet geschikt om het leven te genieten.

Geen wonder dat velen zoo denken en spreken. Maar men beoordeelt iets dat men niet kent. Wij, die Christenen heeten, de gemeente zooals zij leeft en zich openbaart in de wereld, dragen dikwijls er veel toe bij, dat de wereld alzoo oordeelt. Er is doorgaans zoo weinig blijmoedig, opgewekt geestelijk leven. De schaduwzijden van het Christelijk leven worden doorgaans meer openbaar dan de lichtzijden. Wij zien dikwijls meer op wat we zijn in onszelf, en dat stemt somber, dan dat wij zien op wat we zijn en wat we hebben in Christus. En alleen in Hem zijn wij rijk en kunnen wij blijde zijn. Er wordt dikwijls geklaagd, dat vele menschen leven boven hun stand. De Christenen leven op geestelijk gebied doorgaans beneden hun stand. Het is te weinig een leven des geloofs, en daarom dikwijls een klagend leven.

Dat is een zeer treurig verschijnsel. Dat rooft God de eere, die Hem toekomt. Het rooft ons het genot daar wij

recht op hebben. Het onthoudt aan de wereld het licht dat de Christenen geroepen zijn in de wereld te doen schijnen. Het is daarom hoogst noodig, dat de gemeente, dat elk waar Christen, gedurig gewezen worde op den rijkdom van de gemeente, op de zegeningen waarmede de gemeente gezegend is in Christus. Wij willen daarop wijzen in deze ure. Vooraf vragen wij dat we ook nu gezegend mogen worden.

GEBED.

Tekst—Ef. 1:3, 4. „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen, in den hemel, in Christus.

„Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, voor de grondlegging der wereld, opdat wij zouden heilig en onberispelijk zijn voor Hem in de liefde.”

De brieven van Paulus aan de Romeinen en aan die te Efeze beslaan zeker hoogstbelangrijke plaatsen in de Schrift. De plaatsen waarheen zij gezonden werden waren alreeds belangrijk. Rome was de hoofdstad der toen bekende wereld—door de Romeinen eenvoudig „Urbs”, dat is de stad—geheeten. En Efeze was de hoofdstad van Voorburgermeesterlijk Azië. Te Rome zetelde de Keizer. En Efeze heette de kerkbewaarder van de groote godin Diana, en van het beeld dat uit den hemel gevallen was. Toch was er in beide steden reeds in Paulus’ dagen een gemeente van Christus. Aan beide die gemeenten schreef Paulus een brief. Aan de gemeente te Rome schrijft hij aan broeders die hem van aangezicht onbekend zijn. Aan die van Efeze schrijft hij tot bekende broeders en zusters, onder welke hij drie jaren lang verkeerde, in- en uitging. Zeer verschillend zijn dan ook de vorm en wijze van rede- en neering. In den brief aan de Romeinen begint hij van gronds op, ontwikkelt hij de leer der ellende, verlossing en dankbaarheid. In den Efezer brief schrijft hij aan hen die der melk ontwassen zijn, en die met vaste spijs moeten gevoed worden. In den brief aan de Romeinen staat meer de enkele mensch; aan die van Efeze de gemeente meer als geheel voor hem. Bij de Romeinen gaat hij van den mensch, bij de Efeziërs gaat hij van God uit.

Na een korte, krachtige aanspraak, waarin hij zichzelf als een Apostel van Jezus Christus aandient, en de gemeente naar haar levensroeping als heiligen, en naar haar levensbeginsel als geloovigen aanspreekt, bidt hij haar genade en vrede van God onzen Vader, en den Heere Jezus Christus toe. En dan ontlast hij zijn van lof en dank vervuld gemoed, in een lofzang aan God voor de zegeningen waarmede Hij de gemeente gezegend heeft in Christus. Wij spreken in deze ure dan tot u over de gemeente gezegend in Christus. En wij letten op:

- I. De *rijke bron* waaruit die zegeningen ons toekomen;
- II. De *eigenaardige wijze* waarop die zegeningen de onze worden;
- III. Het *verheven karakter* waardoor die zegeningen gekenmerkt worden;
- IV. De *heerlijke strekking* waartoe die zegeningen ons geschonken worden.

Of, korter gezegd: (1) De *rijke bron*; (2) De *eigenaardige wijze*; (3) Het *verheven karakter*; (4) De *heerlijke strekking* dier zegeningen.

I. „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft.” Zoo roept Paulus vol verwondering en aanbidding uit. Hij gebruikt hier een eigenaardige woordspeling. Het woord „gezegend” gebruikt hij hier op tweeërlei wijze. Hij roept hier uit: „Gezegend zij God” en hij zegt God heeft ons „gezegend.” Natuurlijk kan dat woord hier niet beide malen precies hetzelfde beteekenen. Zegenen is altijd iets goeds over een ander begeeren, wenschen, bidden of aan zulk een meedeelen. Petrus gebruikt hetzelfde woord in zijn eersten brief (1:3). Daar hebben de onzen het vertaald door: „Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus.” In dien zin moeten wij het ook hier opvatten. Gezegend, geloofd, gedankt, geprezen. Lof, aanbidding en dank worde gebracht aan den God en Vader van onzen Heere Jezus Christus. Zoo roept Paulus uit. Eigenlijk is onze tekst een

lofzang aan God, voor de zegeningen, die Hij de gemeente in Christus geschonken heeft. De bron waaruit die zegeningen ons toekomen is dus God.

(a) God heeft ons gezegend. God Zelf is de rijke bron. Hij is de Vader der lichten, van wien alle goede gaven en volkomene giften nederdalen. Hij, „de zeer overvloedige fontein aller goeden,” zooals onze belijdenis zegt. Hij zegenet met allerlei zegeningen. Wel zegenen ook menschen elkander, maar dan zijn het in 't dagelijksch leven niet meer dan woorden, wenschen, menigmaal zelfs ondoordacht uitgesproken. Ook als plaatsbekleeders Gods treden soms menschen op, die God vertegenwoordigen. Zoo zegenen de aartsvaders hunne kinderen met zegeningen die doorgaans een profetsch karakter droegen. Zoo zegende Mozes als profeet en plaatsbekleeder Gods, de stammen Israëls. Zoo moest de hoogepriester, als hij uit het heiligdom kwam, den zegen van Jehova op de gemeente van Israël leggen. Zoo doet het nog de wettig gezonden dienaar des Woords, als hij den zegen uitspreekt over de gemeente des Heeren. Maar dan verwijst hij nog altijd naar God zelf, als hij de gemeente toespreekt in den naam des Heeren: „De Heere zegene u, en Hij behoeve u; de Heere doe Zijn aangezicht over u lichten, en Hij zij u genadig; de Heere verheffe Zijn aanschijn over u, en Hij geve u vrede.” Of als hij in de taal des Nieuwen Testaments, met opgeheven handen, de woorden herhaalt van den Apostel: „De genade van den Heere Jezus Christus, de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen. Amen.” Dan blijkt daar duidelijk, dat niet de mensch de bron is uit wien de zegen ons toestroomt. Maar dat God Zelf de rijke bron is van wien de zegen tot ons komt.

(b) Die God wordt hier „de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus” genoemd door Paulus. Paulus denkt hier dus bepaald aan God den Vader. Hij denkt aan den eersten Persoon in de aanbiddelijke Drieëenheid. Naar de orde der goddelijke huishouding, en de wijze van werken, dan is alle goed uit den Vader, door den Zoon en den Heiligen Geest.

Die Vader heet hier *God* en *Vader* van onzen Heere Jezus Christus. Reeds onder den Ouden Dag heet het: „Hij

zal Mij noemen: Gij zijt Mijn Vader en Mijn God." En wederom: „Daarom heeft U, o God, uw God gezalfd met vreugdeolie." En aan het kruis riep Jezus Zelf: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Krachtens het eeuwig Vreëverbond was en is God de Vader, de God van Hem als den Middelaar.

Maar Hij is ook de Vader van Hem, den Zoon, uit kracht van eeuwige generatie. Reeds in Psalm 2 sprak de Vader: „Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegeneerd." En Zelf getuigt Jezus: „Gelijk de Vader het leven heeft in Zichzelven, alzoo heeft Hij ook den Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelven."

Die God en Vader van Jezus Christus nu is de eeuwige, rijke bron, waaruit al de zegeningen der gemeente toe-vloeien. Die God heeft Zijne gemeente gezegend.

II. Maar hoe worden die zegeningen de onze? Alleen in en door Christus. Hij is in alles de Middelaar. Zonder Christus heeft en ontvangt de gemeente niets. Geen en-kenlen zegen. Maar in Hem alles.

(a) God heeft ons in Christus gezegend. Bij Paulus staat gedurig, maar vooral in dezen brief, de eenheid van Christus en Zijne gemeente voor den geest. Hij gebruikt daarvoor vooral twee beelden. Het beeld van Hoofd en leden, van man en vrouw. En al noemt hij die beelden hier niet, toch staan ze ook nu zeker hem voor den geest. God zegende ons niet elk persoonlijk voor zichzelf, maar heel de gemeente zegende Hij in Christus als haar Hoofd, haar Man. Daarom zegt hij ook meer dan eenmaal, dat wij met Christus gestorven, begraven, opgewekt, zelfs gezet zijn in den hemel. Neen, God gaf die zegeningen ons niet persoonlijk in handen. Ons waren zij niet vertrouwd. Wij zouden ze misbruiken of verderven. Wij zouden er mee doen, als onze kinderen doen, die met beide handen grijpen naar iets dat voor dat kind er begeerlijk uitziet. Maar zoo we het gaven, het zou weggooien, vertrappen, breken of verscheuren. Daarom zegende God ons in Christus, in ons Hoofd. Nu worden ze door Christus bewaard. Nu zijn ze veilig in Zijne hand. En nu deelt Hij van die zegeningen mede op

aarde, zooveel als Hij goedvindt en noodig oordeelt. De volle schat der zegeningen is in den hemel in Christus.

(b) Immers, Hij heeft ons gezegend, in den hemel, in Christus. Die zegeningen zijn aan een erfenis gelijk. Zoo spreekt Petrus er over, als hij den uitverkorenen zegt: „dat zij in de kracht Gods bewaard worden tot een onverderfelijke, onbevleekelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor hen.” Neen, die zegeningen gaf God niet direct aan de aarde. De aarde was er te onheilig voor. De volheid van die zegeningen gaf God in Christus, in den hemel. Daar is de onuitputtelijke volheid, in wien al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn. De volle erfenis bezit en bewaart het Hoofd in den hemel. Maar onze ouden plachten te zeggen, wij ontvangen de interest er van op aarde, als onmondige kinderen. Genoeg om er van te kunnen leven.

(c) Hij schenkt ons die zegeningen gelijk Hij ons heeft „uitverkoren in Hem.” Voor God bestond er reeds een eenheid tusschen de gemeente en Christus van eeuwigheid. God heeft de gemeente uitverkoren in Hem. Hij heet dan ook „de uitverkorene Gods.” Hij is voorgekend voor de grondlegging der wereld. Maar Hij werd niet alleen uitverkoren, maar de gemeente in Hem en met Hem. Voor de grondlegging der wereld, toen er nog niet één van al Gods verkorenen was. Toen heeft God die gemeente reeds in Christus gezien, in Hem gerekend. Zoo heeft God nu ook die gemeente gezegend in Hem. Gezegend in Christus, gelijk Hij haar in Christus uitverkoren heeft, dat zegt dan, alles uit vrijmachtig welbehagen. Niet uitverkoren, niet gezegend om wat zij waren in zichzelf. Niet om onzent wil, maar om Zijnent wil. Dat zegt alles alleen in en door Hem. In gemeenschap met Hem. Maar dat wijst ook aan, dat die ideale eenheid voor God ook werkelijke eenheid moet worden door het geloof. De uitverkiezing der gemeente was alleen mogelijk in Christus. Maar ook de zegening der gemeente kon alleen geschieden uit kracht van hunne eenheid met Hem. Alle heil alleen in den Christus. Zoo worden dan al die zegeningen de onze uit kracht van onze eenheid met Christus, als ons Hoofd.

III. Die zegeningen dragen een verheven karakter.

(a) Het zijn *geestelijke* zegeningen. Ook de wereld wordt nog wel gezegend door God met natuurlijke en tijdelijke zegeningen; ook deze ontvangen zij uit kracht van de betrekking waarin Christus tot de wereld staat. Maar de geestelijke zegeningen zijn alleen het deel der gemeente. Paulus noemt daar eenigen van in de volgende verzen, tot vers 14. Hij noemt allereerst de aanneming tot kinderen. Christus is de eeuwige Zoon des Vaders, maar uit kracht van hunne eenheid met Hem worden zij uit genade tot kinderen Gods aangenomen. En nu zegt God: „Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult mij tot zonen en dochteren zijn, zegt de Heere, de Almachtige.” In Christus hebben zij nu „de vergeving der misdaden, naar den rijkdom Zijner genade.” Hun heeft Hij bekend gemaakt de verborgenheid van Zijn welbehagen, dat Hij in Christus weder alles tot één zoude vergaderen wat in den hemel en op aarde is. In Hem zullen zij nu weer zijn tot prijs der heerlijkheid Zijner genade. Door Hem zijn zij ook verzegeld geworden met den Heiligen Geest der belofte, en deze is hun het onderpand van de erfenis, tot de verkregene verlossing, tot prijs der heerlijkheid Gods.

Die geestelijke zegeningen die zij nu reeds genieten zijn vele en groot. Ze zijn van onschatbare waarde. De gemeente is onschatbaar rijk boven de wereld. Al is het waar wat Paulus op een andere plaats zegt, dat het niet vele rijken, niet vele machtigen, niet vele edelen zijn, die God heeft uitverkoren, maar dat ze zijn het zwakke, het verachte, en hetgeen dat niets is, opdat geen vleesch zoude roemen voor Hem, zoo zijn ze toch, de heiligen der hooge plaatsen, aan wien al Gods lust is. En toch is het nog niet geopenbaard wat ze zijn zullen. Maar zij weten dat als Hij zal geopenbaard zijn, zij Hem zullen gelijk wezen, wanneer ze Hem zullen zien gelijk Hij is.

(b) En toch dat is nog niet alles. De Apostel zegt: „Hij heeft ons gezegend met *alle* geestelijke zegeningen.”

Maar wie telt mij al die geestelijke zegeningen? Het zijn al de zegeningen die de Vader aan den Christus gaf bij Zijne verhooging. Petrus zegt ons in Hand. 2 dat Hij de belofte des Vaders ontvangen heeft. Hij vat daar al de be-

loften Gods samen in ééne belofte. En die ééne belofte is zeker de Heilige Geest, met al Zijn volheid, gaven en vruchten. En die bevatten al de volheid Gods. Niets ontving de Christus voor Zichzelf alleen, maar alles was in Hem voor de gemeente. En gelijk Hij zeggen kon tot den Vader: „Al het Uwe is Mijne,” zoo kon Hij ook tot Zijne discipelen zeggen: „Al het Mijne is uwe.” En dat is dan zeker de volkomene en eeuwige gemeenschap met God den Vader. Hier heeft Hij aan het kruis geklaagd: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” Maar nu deelt Hij onophoudelijk in de blijvende gemeenschap met God, maar daarom kan ook de gemeente zingen: „Ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen.” Die gemeenschap met God wordt hier reeds bij aanvang hersteld, maar eens wordt zij volkomen, als de belofte aan heel de gemeente vervuld wordt: „Zij zullen Zijn aangezicht zien.”

De rijke zegen echter is de inwoning des Heiligen Geestes. Na den Pinksterdag is heel de gemeente, maar ook elk waar geloovige, tempel des Heiligen Geestes. Die Geest was beloofd aan, maar ook door Christus. En dien Geest heeft Hij uitgestort op den Pinksterdag. En nu deelt Hij Zijne gaven en werkingen mede. Nu werkt Hij geloof, want Hij is de Geest des geloofs. Nu werkt Hij leven, want het is de Geest die levendmaakt. Door het geloof worden zij gerechtvaardigd, en uit kracht van het nieuwe levensbeginsel en de krachtige werking van dien Geest worden zij geheiligd. Allerlei geestelijke zegeningen worden nu reeds in en door de gemeente genoten en gesmaakt. En straks wordt die gemeente vervuld tot al de volheid Gods. Hoeveel zij hier echter ook reeds ontvangt, toch blijft het hier nog worsteling en strijd. Maar haar Heer en Koning heeft overwonnen, en Hij heeft haar de belofte der overwinning achtergelaten. Maar ook de belofte: „Die overwint zal met Mij zitten in Mijnen troon, gelijk als Ik overwonnen heb, en ben gezeten met Mijnen Vader in Zijnen troon.” 't Is waar, de zegeningen der gemeente bestaan voor haar nog voornamelijk in beloften, want zij wandelt nu nog door geloof en niet door aanschouwen. Maar in haar Hoofd zijn ze werkelijkheid. Nu is de gemeente gezegend *in* Hem. Straks wordt zij gezegend *met* Hem en *bij* Hem.

Geen wonder dat de Apostel, die deze zegeningen veel beter kon overzien dan wij ze u kunnen vertolken, vol bewondering en aanbidding uitroept: „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen, in den hemel in Christus.” In Hem, ons Hoofd, bezitten wij ze reeds. En naarmate wij inniger met Hem vereenigd leven, naar die mate genieten wij er van. Zoo keeren die zegeningen weer terug tot Hem, uit Wien ze ons toekomen.

IV. Zien wij nu nog op de heerlijke strekking waartoe ze ons geschonken worden.

(a) Het doel of de strekking drukt Paulus uit in deze woorden: „Opdat wij zouden heilig zijn en onberispelijk voor Hem in de liefde.” Let hier allereest wel op dat voegwoordje „*opdat*.” Dat is doelaanwijzend. Niet redegevend. Er staat hier niet *omdat*, maar *opdat*. Het verschil van die ééne letter geeft een beginselverschil aan in de geheele heilsleer. De Remonstrant zou hier gaarne *omdat* willen lezen. Dat zou in zijn stelsel van voorgezien geloof en goede werken passen. Maar zoo staat er niet. Zoo leert Paulus niet. Paulus was geen Remonstrant. Hij was, als ik het zoo zeggen mag, Gereformeerd. Of beter gezegd, hij heeft den grondslag gelegd, niet voor de Remonstrantsche, maar voor de Gereformeerde geloofsleer. Het doel Gods was dat wij zouden zijn heilig en onberispelijk in de liefde. Onze volkomene heiligheid en onberispelijkheid was het doel Gods, waartoe Hij ons zegende met alle geestelijke zegeningen. Hij wilde van zondaren heiligen maken. Dit strijdt niet met wat hij in verzen 6 en 12 zegt: „Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade,” of „tot prijs Zijner heerlijkheid.” Zóó juist wordt de heerlijkheid Zijner genade openbaar. Zóó wordt Zijne heerlijkheid geroemd en geprezen, doordat Hij van zondaren heiligen maakt. Dit juist doet Paulus dezen lofzang aanheffen. Zoo worden juist haters Gods tot liefhebbers Gods gemaakt. Dat zal juist de eeuwige lofzang ter eere Gods uitmaken.

Onze heiligheid was dus het doel Gods. Heilig, dat zegt niet alleen geen zonde doen, maar ook de zonde haten, een afkeer van de zonde te hebben. Heilig, dat geldt niet slechts

de uitwendige openbaring, maar allereerst de gezindheid van het hart. Onberispelijk, dat er in ons niets te veroordeelen of te bestraffen is. En dat voor *Hem*. Voor God. Hem, voor Wien alles naakt en geopend is. Voor Hem, die het hart kent, en de nieren proeft. Uit het inzijn in Christus, krachtens hun eenheid met Hem, volgt, dat gelijk God hen in Christus uitverkoren heeft, hen in Hem gezegend heeft, Hij ze nu ook altijd in Hem ziet; en in Hem gezien, ziet God geen zonde meer in Jakob, en geen ongerechtigheid in Israël. Want in Hem zijn ze volmaakt.

(b) Maar wat zij nu reeds in Christus zijn, dat zullen, dat moeten zij in zichzelf ook worden. Hij zal ze eenmaal den Vader voorstellen, een gemeente zonder vlek of rimpel. Om dat te kunnen, moeten zij met al die geestelijke zegeningen gezegend worden. Want het hart en het leven moet vernieuwd. Het beeld Gods moet weer hersteld worden. Het beeld der liefde—want God is liefde—moet weer in hen schitteren. Heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde. Zij weer God en den naasten liefhebben. Zij weer kunnen zingen: „God heb ik lief.” Zij weer kunnen zeggen: „Uwe wet heb ik lief.” Dat was het doel Gods met het schenken van die zegeningen. Zou dat ooit geschieden, dan moest God alle geestelijke zegeningen in Christus aan Zijne gemeente, en aan den enkelen zondaar, schenken en toepassen. Neen, dat kon door geen kennis en wetenschap, door geen beschaving en ontwikkeling, zelfs door geen schuldgevoel en tranen bewerkt worden. Daartoe moest de Algenoegzame God en Vader van onzen Heere Jezus Christus de volle schatten Zijner algenoegzaamheid ontsluiten en ze over hen uitstorten, in Christus Jezus, om Zich zoo een volk te formeeren dat Zijn lof verkondigt. En dat zoo eeuwig zijn zal tot prijs Zijner heerlijkheid.

(c) En zien wij nu het geheel over, dan zien wij hoe rijke stof van aanbidding Paulus hier vindt. Alles is hier zoo goddelijk groot. God, de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die aan ons geen behoefte had. Hij, de eeuwig Algenoegzame. Hij kiest, vóór de grondlegging der wereld, Zich een gemeente uit in Christus. Die gemeente zegent Hij met alle geestelijke zegening in den hemel in Christus, opdat ze straks zijn zou een gemeente,

heilig en onberispelijk voor Hem in de liefde. O zeker, de schepping van hemel en aarde was een groot, een heerlijk, goddelijk werk. Maar de vorming van een gemeente, heilig en onberispelijk voor God in de liefde, en dat uit zondige menschenkinderen, is een veel grooter werk. Niet genoeg denken wij doorgaans die genade Gods in. Om van een zondaar een heilige te maken, dat kan niemand zelf doen. Alle menschen en engelen samen konden het niet. Denk het eens in om van u en mij een heilige te maken, wie zou dat vermogen? Dat wilde God, dat doet God, en dat niet slechts een enkele maar dat een schare die niemand tellen kan. Dat een gemeente uit alle geslachten, talen en natiën. Maar daartoe was noodig een eeuwig raadsplan der verkiezing. Een Middelaar Gods en der menschen, in Wien de Vader verkiezen en zegenen kon. Daartoe moest de Vader die gemeente zegenen in Christus, met alle geestelijke zegeningen. Geen wonder dat Paulus uitroept: „Gezegend zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die ons gezegend heeft met alle geestelijke zegeningen, in den hemel, in Christus.” Die lofzang heeft Paulus aangeheven, de gemeente herhaalt ze en zet ze voort, en welk loflied of gebed ook verstomme op aarde of in den hemel, deze lofzang van Paulus zal eeuwig blijven ruischen. Laten ook wij daarvan de echo herhalen, met te zingen: „Gij toch, Gij zijt hun roem,” enz. (Ps. 89: 8).

TOEPASSING.

(a) Wat dunkt u, als we nu Paulus hooren is er dan nog reden voor den Christen om somber en naargeestig te zijn? Nog reden om te zuchten, te klagen, om ons arm te gevoelen, zoo wij waarlijk Christen zijn? Is niet de gemeente, is niet de enkele ware Christen juist onuitsprekelijk rijk? Wat beteekent de rijkdom en de genietingen der wereld, bij den rijkdom en de schatten van den Christen? In vergelijking met deze beteekenen ze niets. In vergelijking met den multi-millionair, die geen Christen is, is de Christen de rijke, en de millionair is de arme. Neen, de Christen, het Christelijk leven is niet arm, niet somber, niet vreugdeloos. Dat behoeft het, dat mag het zelfs niet zijn. En toch dat is het maar al te dikwijls.

(b) Hoe dat komt? Och, er zijn er maar al te velen die Christen heeten, maar die het niet in waarheid zijn. Men wordt geen Christen door een uitwendige bekeering, door deugdzaam leven. Wij worden het alleen door in Christus te zijn, door geloofsvereeniging met Hem. Zijt gij dat? Zijt gij Hem ingeplant door het oprecht geloof? Zoo niet, hoe vroom gij dan ook leeft, wat deugden gij dan ook beoefent, gij zijt geen Christen, in den waren zin des woords. Kom dan tot Hem. Neem Hem aan. En kunt gij het niet van uzelf, bid om de gave des geloofs.

Maar dan ook, leef dagelijks in de levens- en geloofsgemeenschap met Hem. God gaf die zegeningen niet aan u en mij persoonlijk. Hij heeft ons gezegend in den hemel in Christus. Ons waren ze niet vertrouwd. Wij zouden ze nog altijd, als Adam, verkwist, verbeuzeld hebben door de zonde. Maar nu gaf Hij ze in den hemel in Christus. Die houdt ze in handen. Die bewaart ze in den hemel voor ons. Nu zijn en blijven zij eeuwig de onze. Dat is Gods wijsheid en goedheid. Zullen wij nu van die zegeningen genieten, dan moeten wij in Christus zijn, dan moeten wij dagelijks uit Hem putten. Dan moet onze wandel in de hemelen zijn. Dan moet onze gemeenschap met Hem een meer bestendige zijn. Want het genot van die zegeningen wordt bepaald door de meerdere of mindere gemeenschap met Hem.

(c) Het is zoo jammer dat er zooveel ware Christenen zijn die het soms gaat als sommige vrekken op natuurlijk gebied, die schatten bezitten, maar die in armoede leven, omdat zij, zooals Salomo zegt: „de macht niet hebben om er van te eten.” Bij den vollen rijkdom in Christus zijn velen in het leven dikwijls arm, en daardoor somber, naargeestig, bekommerd en vreugdeloos. Dat sterkt de wereld in haar vooroordeel tegen het Christendom en tegen het Christelijk leven. Dit moest niet zoo zijn. Daarom zingen wij zoo weinig. Roemen zoo zelden God en Zijne genade.

(d) En daarom Christenen, ziet meer op den rijkdom der zegeningen die God in Christus u geschonken heeft. Tracht naar, en bidt om, meer kracht des geloofs. Bidt om vermeandering des geloofs. Laat er meer geloofsoefening

Versterking

bij u zijn. Al de geestelijke zegeningen zijn u geschonken in Christus. Buiten Christus hebt ook gij niets. In Hem alles. Zoekt dan ook al uw heil alleen in Hem. Weet dat in en door Hem de volle Algenoegzaamheid Gods de uwe is. Paulus kan daarom op een andere plaats ook zeggen: „Alles is uwe, doch gij zijt Christi, en Christus is Gods.” Meer moeten wij trachten te komen tot dat volle standpunt des geloofs. Dan zullen wij ook meer instemmen met deze lofzegging aan God. Dat zal onzen levenstoon hooger doen rijzen. Meer en beter zullen wij dan met den dichter kunnen zingen:

„Weg wereld, weg schatten,
Gij kunt niet bevatten,
Hoe rijk ik wel ben.
'k Heb alles verloren
En Jezus verkoren,
Wiens eigen ik ben.”

(e) En eindelijk vergeet het doel niet waartoe God die zegeningen ons geschonken heeft. Het was: „Opdat wij zouden heilig zijn en onberispelijk voor Hem in de liefde.” Onze heiligmaking was het doel. Christenen, wij moeten heilig zijn. Wij moeten meer en meer heilig worden. Och, waarom hebben wij nog zooveel vrede met onze weinige heiligmaking? Opdat wij zouden heilig zijn, daartoe zegende God ons met zoo rijke zegeningen. Hij wil onze heiligmaking. Willen wij ze ook? O, zoo wij waarlijk Christenen zijn, dan is niets ons begeerlijker dan volkomene heiligheid. God zal Zijn doel met die zegeningen bereiken. Eens zullen al Gods kinderen volkomen heilig zijn. Trachten wij dat doel meer te naderen in dit leven.

AMEN.

Jan 11 1931

De Slotvermaning in 1 Cor. 15

1 Cor. 15: 58.

Voorzang: Ps. 119:1.
Lezen: 1 Cor. 15:36-58.
Zingen: Ps. 86:6.
Ps. 119:17, 18.
Ps. 90:9.
Ps. 143:10.

VOORAFSPRAAK.

De leer des heils bestaat volgens onzen Catechismus in drie stukken: Ellende, Verlossing en Dankbaarheid. In deze drie stukken is dan ook de geheele heilsleer van de Schrift begrepen. Soms worden die drie stukken in enkele teksten samengevat, zoo bijvoorbeeld in Ps. 130: 3, 4; in Rom. 7: 24, 25; en Ef. 5: 8. Soms worden ze meer breedvoerig ontwikkeld, zoo doet Paulus b.v. in zijn brief aan de Romeinen, waarin hij de meest dogmatische ontwikkeling van de heilsleer ons heeft nagelaten. In 't algemeen dan leert ons de Schrift die drie stukken tot onzen troost en als een leidstar op den levensweg. Willen we het nog korter zeggen, dan kunnen we ook den inhoud van de Schrift in twee dingen samenvatten. Zij geeft ons voorschriften omtrent ons geloof en ons leven. En dan kunnen wij zeggen, zij vraagt van ons geloof en gehoorzaamheid. Gelooven wat God zegt, en doen wat Hij gebiedt. Zal een preek goed zijn, dan moet er tweërlei in zijn. Er moet in een preek zijn een verklaring van wat in den tekst staat, en een aanwijzing van wat wij daarmee in onze omstandigheden en toestanden moeten doen. Zoo was ook de prediking van Jezus en Zijne Apostelen. Nu eens kon op het ééne, dan op het andere, meer de nadruk gelegd worden. Jezus Zelf hield soms een zeer korte toepassing. Zoo b.v., „Ga heen en zondig niet meer,” of: „Ga heen, en doe desgelijks,” of: „Zoo gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zoo gij ze doet.” Maar altijd moet de prediking een praktische strekking hebben. Zoo vinden we het ook vooral in de brie-

ven der Apostelen. Steeds moeten we trachten te wekken tot een geloof dat door de liefde werkende is. Een geloof te wekken en te versterken, dat getoond wordt door de werken, en dat zoo zich toont, niet een dood, maar een levend geloof te zijn. In deze ure willen we u wijzen op een vermaning van den Apostel voor het leven, die hij afleidt uit de leer van de opstanding der dooden. Wij noemen dit de slotvermaning in 1 Cor. 15. Eer we deze vermaning nader beschouwen, vragen wij Gods zegen daarover in den gebede.

GEBED.

Tekst—1 Cor. 15:58. „Zoo dan, mijne geliefde broeders, zijt standvastig, onbewege-lijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere.”

1 Cor. 15 is zeker een der rijkste en meest belangrijke hoofdstukken uit de Schrift. Op verschillende vragen die de Corinthiërs Paulus gedaan hadden, heeft hij geantwoord. Nu echter stelt hij zelf iets, schoon er niet over gevraagd, aan de orde. Het is het vraagstuk over de opstanding der dooden. Hierover was twist ontstaan in de gemeenten, zooals ons ook uit andere brieven van Paulus blijkt. Er was een Hymeneüs en Philetus, die van de waarheid waren afgeweken, zeggende dat de opstanding alreede geschied was, en verkeerden sommiger geloof.—Zie 1 Tim. 2: 16, 17.—Het schijnt dat hunne leer ook in Corinthe bekend geworden was, en bij sommigen ingang had gevonden, want de Apostel vraagt in vers 12 van ons teksthoofdstuk: „Hoe zeggen sommigen onder u, dat er geen opstanding der dooden is?”

Deze dwaling nu, dat er geen lichamelijke opstanding der dooden zijn zal, bestrijdt de Apostel in dit schoone hoofdstuk. Eerst herhaalt hij in 't kort het Evangelie dat hij onder hen gepredikt heeft. Dat Evangelie had tot hoofdinhoud, dat Jezus gestorven, begraven en opgestaan is. Dat Evangelie heeft hij ontvangen, dat is naar de Schriften, dat is bewezen waarheid te zijn uit de verschijningen. Zoo hebben ook de andere Apostelen gepredikt, en zoo hebben de Corinthiërs geloofd, en zoo worden zij zalig, zoo ze dat

Evangelie behouden en gelooven, zoo ze het ontvangen hebben. Zoo leert de Apostel van verzen 1-11.

Tot welke treurige gevolgtrekkingen men komen moet, zoo er geen opstanding der dooden is, wijst Paulus aan in de verzen 12-19. Christus echter is opgewekt, opgewekt als de eersteling. Wat hieruit voor de geloovigen, voor de gemeente volgt, wijst Paulus aan in de verzen 20-35. Hoe die opstanding zijn zal heldert hij op in de verzen 36-50. Voor Paulus is de doodenakker een akker waarin men zaait. Het lichaam der geloovigen is hem gelijk aan de tarwekorrel, die in de aarde gezaaid wordt. Daar gaat het als met het gezaaide graan. De zaadkorrel verderft, verrot. Maar uit de zaadkorrel ontspruit een nieuwe plant. Zoo zal uit het sterfelijke en verderfelijke lichaam het onsterfelijke en onverderfelijke, uit het zwakke, het krachtige, uit hetgeen in oneere in het graf daalt, het heerlijke lichaam te voorschijn komen. Hier dragen wij het beeld van den eersten Adam, daar en dan zullen wij het beeld van den tweeden Adam dragen. Wel zal vleesch en bloed het Koninkrijk Gods niet beërven. Want het verderfelijke beërft de onverderfelijkheid niet. Maar hij heeft het reeds gezegd, God geeft het een lichaam zooals Hij wil, zooals nu reeds in Gods schepping blijkt, elk zijn eigen lichaam, en dat wel geschikt voor de levenssfeer en levens-bestemming waarvoor Hij zelf het bestemde. Zoo leert Paulus in de verzen 36-50.

Er kan echter nog een andere vraag rijzen. Hoe zal dat gaan met hen die nog leven bij Jezus' wederkomst? Ook op deze vraag geeft hij hier antwoord in de verzen 51-53. Dit is dan ook het eenige duidelijke antwoord op die vraag, dat we in de Schrift vinden. Paulus zelf noemt het een verborgenheid. Aan hem zeker door een bijzondere openbaring bekend gemaakt. Brengen wij deze woorden van Paulus in verband met Matth. 24:31, en I Thess. 4:16, dan wordt ons duidelijk: in de Voleinding komt Jezus weer op 's hemels wolken omringd van engelen en geesten der volmaakt rechtvaardigen. De bazuinen Gods slaan. De stem des Almachtigen wordt gehoord: „Staat op gij dooden.” Ze herrijzen. Die in Christus gestorven zijn staan eerst op. Hun lichaam is aan dat van Christus gelijk. De nog leven-

de geloovigen ondergaan een oogenblikkelijke, onmiddellijke verandering. Wat bij de gestorvene geloovigen door een langzaam proces, door dood en graf is voorbereid, geschiedt bij de dan nog levenden, zonder voorbereiding, onmiddellijk, in een punt des tijds. Het sterfelijkè doet het onsterfelijke, het verderfelijke doet het onverderfelijke aan. En dan is het Paulus alsof hij de tonen van het lied der toekomst reeds hoort ruischen. Het lied dat dan gehoord zal worden, doet Paulus in heilige verrukking ons nu reeds hooren in de verzen 54-57. Dan is het einde van deze be-deeling daar. Dan zijn de eerste dingen weggegaan. De strijd is voorbij. Er is geen dood, geen graf, geen verderfelijkheid meer. Dat is de heerlijke toekomst van al Gods kinderen, van al de verlostten door Jezus Christus. Intuschen daar zijn wij nog niet. Wij zijn nog in 't strijdperk. En daarom eindigt de Apostel dit schoone hoofdstuk met een slotvermaning in onzen tekst. Deze slotvermaning aan de Corinthiërs geldt voor heel de gemeente totdat Jezus wederkomt. Wij beluisteren en vertolken ze voor u in deze ure. En wij vernemen:

- I. De toon van die vermaning is zoo lieflijk;
- II. De inhoud die zij heeft, is zoo rijk;
- III. Het uitzicht dat zij geeft, is zoo heerlijk.

I. (a) Paulus leidt deze vermaning af uit het voorgaande. Zooals ons blijkt uit het woordje „zoo dan.” Daar heeft hij zijne lezers het heerlijk uitzicht gegeven op de opstanding der dooden. De leer van het Evangelie naar de Schriften is zoo troostrijk, maar ook zoo veel beteekenend voor het leven. Neen, het is niet waar, zoo men soms lastert en smaadt, dat de leer der vrije genade, met al den aankleve er van, zorgelooze en goddelooze menschen zou maken. Integendeel, zij wekt tot den hoogsten ernst, tot de meest volkomene toewijding. Wij zien dat bij Paulus in Rom. 12, in Ef. 4, en hier. Juist de leer van het Evangelie der genade wekt, sterker dan iets anders, tot de dankbare toewijding van hart en leven aan en voor den Heere. Ook de leer van de opstanding der dooden is een sterke prikkel om ook nu, in dit leven, met alle gaven en krachten

van ziel en lichaam den Heere toegewijd te zijn, opdat we ook eens in het leven hiernamaals het loon mogen genieten van wat hier door het lichaam geschied is. Straks, als Jezus wederkomt, zal het lichaam van al Gods kinderen verrijzen, of in een punt des tijds veranderd worden, om dan onsterfelijk, onverderfelijk, vol van kracht, gelijk aan het heerlijk lichaam van Christus, in eeuwige heerlijkheid, Hem te dienen, wanneer we Hem zullen zien gelijk Hij is.

(b) Paulus spreekt de gemeente aan als zijne „geliefde broeders.” Paulus heeft een ruim hart, er is plaats in voor heel de gemeente. Wel kan hij geducht toornen tegen misstanden en zonden, zooals ook hier in de gemeente gevonden werden. Maar zoolang ze tot de gemeente behoorden, beschouwde hij ze als zijne broeders in Christus. Hier, in Corinthe, waren anders zwakke en dwalende broeders met vele dwalingen en zonden omvangen. Hier waren twisten, verdeeldheden en partijen. De één noemde zich naar Paulus, een ander naar Apollos, een derde naar Cephas. Toch noemt Paulus ze allen zijn „geliefde broeders.” Zij die zich naar Apollos, of Cephas noemden, waren hem evenzeer geliefde broeders als de partij die de vaan voor hemzelf ophef. Daar ging de ééne broeder met den ander voor den heidenschen rechtbank. Daar ontheiligde men het Avondmaal. De één kwam er hongerig, de andere dronken. Daar waren er, die de opstanding der dooden loochenden en bestreden. Daar was er zelfs één die in openbare bloedschande leefde. Scherp heeft hij deze zonden bestraft. Tot de beoefening van kerkelijke tucht heeft hij vermaand. Met de uitsluiting uit de gemeente heeft hij bedreigd. Maar toch blijft hij ze als broeders beschouwen en aanspreken. Hij weet het, een goed woord vindt een goede plaats. Hij heeft een hart vol liefde tot de broeders. Hij wenscht ze te behouden, of te winnen voor Christus. Juist zijn broederliefde dringt hem tot bestraffing, vermaning, terechtwijzing, maar ook tot onderwijzing en wekt tot bekeering. Zoo behoort het te zijn in de gemeente, bij de broeders en zusters onderling, bij de leeraars en opzieners. Rekenen met den broederband. Op elkander acht geven tot opscherping der liefde en der goede werken.

(c) Voorzeker, deze vermaning klinkt lieflijk. Hier

niet de toon der Wet, die wel rechtvaardig, wijs, en goed is, maar die toch altijd komt met den strengen eisch: „Gij zult” of „Gij zult niet.” Paulus, en ook wij, zijn dienaars van het Evangelie, en het Evangelie is blijde boodschap. Niet minder dringt het op heiligmaking en toewijding van hart en leven aan den Heere aan, maar het doet dit gedrongen door de liefde van Christus, om nu ook uit wederliefde den Heere te dienen, hart en leven, ziel en lichaam, Hem te wijden.

II. De inhoud van de vermaning is zeer rijk. Zij legt beslag op heel het leven van den enkelen Christen en van de geheele gemeente.

(a) „Zijt standvastig, onbewegelijk.” Deze twee woorden zijn van ongeveer gelijke beteekenis. Beide sporen aan tot volharding in leer en leven, in geloof en in werken beide. Paulus weet, het gevaar voor verflauwing, voor vertraging en moedeloosheid, van met den Geest te beginnen en te voleinden met het vleesch, zooals hij in den brief aan de Galatiërs schrijft, is zoo groot. En hij weet, dat, naar Jezus’ eigen Woord, alleen zij, die volharden zullen tot het einde, zalig zullen worden. Daarom spoort hij tot volharden aan. Het is waar, de volharding der heiligen is in haar diepsten grond daarin gelegen, dat zij in de kracht Gods bewaard worden door het geloof tot de zaligheid. Maar dat mag tot geen zorgeloosheid, en vleeschelijke gerustheid aanleiding geven. Integendeel. Juist dat moet dringen tot die standvastigheid en onbewegelijkheid waartoe hij hier vermaant. Het oog moet gericht zijn op de heerlijkheid van de toekomst, die bij de opstanding der dooden hun wacht. Opdat zij staan mogen, en strijden den goeden strijd des geloofs. De lendenen omgord. Door niets zich laten bewegen om af te wijken van de waarheid zooals ze in Christus Jezus is.

(b) Willen wij onderscheid maken tusschen het standvastig en onbewegelijk zijn, dan zouden wij het standvastig zijn kunnen toepassen op het vast staan bij zichzelf, en het onbewegelijk zijn op de aanvallen die van buiten komen, om ons geloof te schokken, onze hope te doen wankelen. De Christen moet een strijder zijn tegen ongelooft en zonde.

Als strijder moet hij een vasten grond hebben waarop hij staan kan. Een heiden zei: „Geef mij een plaats waarop ik staan kan, buiten de aarde, en ik zal de aarde uit haar hengsels lichten.” Maar zoo'n standpunt vond hij niet. De Christen heeft zulk een vasten grond in Gods Woord, in Zijn onveranderlijke trouw. Met beide voeten moet hij daarop staan, als op de rots der eeuwen. Dan kan hij staande blijven in den boozen dag. Dan heeft hij een grond buiten zich, buiten het schepsel. In God alleen.

Vele zijn doorgaans de aanvallen die tot twijfel en ongelooft, tot zonde en afwijken van de waarheid des Evangelies trachten te verleiden. In Paulus' dagen waren er reeds valsche leeraars en ketters, die soms de gemeente in beroering brachten. Tegen deze waarschuwt de Apostel. Hij vermaant om te blijven in hetgeen zij geleerd hebben. Het Evangelie te behouden zooals zij het ontvangen hebben. Geen ander Evangelie aannemen dan dat wat Paulus hun geleerd had. Al ware het zelfs een engel uit den hemel die hun een ander Evangelie verkondigde, die zou vervloekt zijn, daar er geen ander Evangelie was.

Hoe noodig die vermaning was en bleef, is in den loop der eeuwen gebleken. Wat al dwalingen en ketterijen, wat al afwijkingen van het Bijbelsch en Paulinisch Evangelie zijn er verkondigd, zijn door velen geleerd en door anderen aangenomen. En nog telkens treden er verleidende geesten op. Scheuringen, twisten en verdeeldheden beroeren nog telkens de gemeente van Christus. Vasthouden aan de leer der Schrift, of waar men reeds afweek van de eenvoudige waarheid, terugkeeren naar het Woord. Staan en strijden voor het geloof eenmaal den heiligen overgeleverd, en elken aanval afwijzen met het Woord, waarmede Jezus Satan afwees: „er staat geschreven,” dat is en blijft heilige roeping. En daarom ook deze vermaning gedurig herhaald.

(c) De Apostel voegt er meer bij: „Altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren.” De Christen is een werkmán voor God. Hij moet werken voor zijnen Heer. De Christen is een vrijgekochte des Heeren. Duur is hij gekocht met lichaam en ziel. Hij is, naar luid van onzen Catechismus, met lichaam en ziel het eigendom van Jezus

Christus. „Hij heeft Zich overgegeven, opdat Hij Zich een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken.” Alle Christenen moeten dienstknechten en dienstmaagden des Heeren zijn. Renteniërs, in geestelijken zin, houdt de Heere er in Zijn Koninkrijk niet op na. Niemand mag in het Koninkrijk voor zichzelf werken. De Christen is een lijfeigene gelijk. Deze behoort zijn heer. Nooit werkt hij voor zichzelf. Zoo ook de Christen niet.

Altijd moet hij zijn in het werk des Heeren. Ach, wij zijn zoo dikwijls in ons eigen werk. Menigeen, die Christen heet, werkt altijd voor zichzelf. Hij doet alles naar zijn eigen plannen, met zijn eigen bedoelingen. Hij werkt voor zichzelf, en om zijns zelfs wil. Zoo mag de Christen het niet. Zelfs mag hij zijn werk niet deelen, voor zichzelf een deel en een ander deel voor den Heere. Er zijn zelfs zooveel Zondags-christenen. Zondags voor den Heere werken, in de week voor zichzelf. Hunne kinderen voor zichzelf, en voor hen zelf laten kweeken, vijf dagen in de week op een school zonder Bijbel, zonder godsdienst. En dan een paar uur in de week naar catechisatie en Sabbathschool, en dan Zondags een- of tweemaal naar de kerk, om ze op te leiden voor het werk des Heeren. Zoo wil Paulus het niet. Hij wil wij zullen *altijd* zijn in het werk des Heeren. Dat nu kan meer direct of meer indirect zijn. Direct als wij bidden en danken, preeken of lezen, als wij in het werk der Zending, der barmhartigheid, of liefdadigheid zijn. Als wij zelf onze kinderen onderwijzen in de kennis en dienst des Heeren. Of als wij ze zulk onderwijs laten geven op Christelijke Scholen, waar ze voor den dienst des Heeren gekweekt worden. En als wij medewerken dat ook andere kinderen zulk onderwijs ontvangen. Dit alles is direct in het werk des Heeren zijn. Maar ook meer indirect als wij in onzen dagelijkschen arbeid zijn. Of wij op den akker zijn of in den winkel, in de fabriek of waar ons werk ook is, zoo wij in ons dagelijksch werk getrouw en naarstig zijn. Zoo we ook dit werk doen in gehoorzaamheid aan God. Zoo wij ook daarin God trachten te dienen. Zoo wij ook daar in onze omgeving een goede reuk van Christus verspreiden. Zoo wij bovenal ook de vruchten van onzen arbeid niet aanwenden om onszelf

en onze kinderen te verrijken. Maar zoo we ook deze vruchten besteden tot de bevordering van de komst van Gods Koninkrijk, voor Kerk en School, voor den arbeid der Zending, om armen, weduwen en weezen te hulp te komen in verdrukking en lijden. Zie, dan kunnen we in alles en ten allen tijde in het werk des Heeren zijn. Altijd, en in alles moet het ons gaan om Gods wil, om de eer van God, opdat ook door ons Zijn Naam geheiligd worde, Zijn Koninkrijk kome, Zijn wil door ons en door anderen geschiede op aarde, gelijk als in den hemel. In dat werk moeten wij overvloedig zijn, zegt Paulus. Zoo werken voor den Heere, dat onze beker niet slechts vol zij, maar dat zij overvloeit. Zóó, dat wij niet slechts zelf de vrucht er van trekken, maar dat er ook voor anderen uit onze goede werken zoo veel uitvloeit, dat zij onze goede werken mogen zien en den Vader die in de hemelen is verheerlijken mogen. Nimmer vragen met hoe weinig kan ik toe, maar hoeveel kan ik doen voor mijn God en Heere, Wien ik toebehoor, in Wiens werk ik ben. Voorzeker, een rijke vermaning.

III. De Apostel dringt dit aan door te wijzen op het heerlijk uitzicht, dat hij hier geeft: „Als die weet, dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere.”

(a) De Apostel spreekt hier met de grootste zekerheid. Zij weten, zegt hij, dat hun arbeid niet ijdel is in den Heere. De Schrift geeft ons altijd volkomen zekerheid. In onzen dagelijkschen arbeid zijn wij altijd in onzekerheid. Als wij zaaien weten we niet of we ook oogsten zullen. Al staan onze vruchten nog zoo goed, dan hebben wij nog de zekerheid niet dat wij de vrucht in de schuren zullen binnenbrengen. Als wij plannen maken, weten wij niet of ze ons gelukken zullen. Zoo is het met onzen arbeid in den Heere niet. De arbeid dien wij in den Heere, in gehoorzaamheid aan Hem, op Zijn bevel, in Zijn kracht, verrichten, zal niet ijdel zijn.

Welken arbeid wij ook verrichten, we stellen met den arbeid ons altijd een doel voor oogen. Geheel zonder doel werkt niemand. Wordt dat doel niet bereikt, dan is die arbeid ijdel, dat wil zeggen, ledig, doelloos, nutteloos. Zulk een arbeiden maakt moedeloos, dat doet den arbeid op-

geven, terwijl integendeel een rijke vrucht op den arbeid aanmoedigt, vlijtig en ijverig maakt. Nu zegt Paulus, de Corinthiërs weten dat hun arbeid niet ijdel of onvruchtbaar is, of ook zijn zal. De arbeid in en voor den Heere en Zijn Rijk wordt beloond, geeft vrucht. Dat is zeker, dat staat vast. Het is wetenschap voor de gemeente.

(b) Maar hoe weet ze dat? Het schijnt zoo dikwijls anders. Is het niet een oude klachte: „Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wien is de arm des Heeren geopenbaard?” Klaagt de Profeet niet: „Gewisselijk, ik heb mijn kracht onnut en ijdelijk besteed”? Hoe kan Paulus dan zeggen: „Gij weet dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere”? Dat ligt vast in de belofte Gods. Hij heeft Zijne belofte gegeven aan de discipelen: „Uw loon is groot in de hemelen.” Hij heeft getuigd: „Mijn Woord zal niet ledig tot Mij wederkeeren. Het zal zijn als de sneeuw en de regen, die niet ledig van de aarde wederkeert.” Heeft Hij Zelf die beloften niet waar gemaakt? Hebben niet godvruchtige vrouwen, door haren wandel, ongeloovige mannen voor Christus gewonnen? Is niet door den arbeid van trouwe Godsgezanten de gedaante der wereld op vele plaatsen veranderd? Is niet de gemeente, zijn niet de discipelen geworden, het licht der wereld, het zout der aarde? Zeker, zoo is het geweest, zoo zal het zijn en blijven: de arbeid in den Heere, in het belang van Zijn Koninkrijk zal niet ijdel, niet onvruchtbaar zijn. Maar een ander is het die zaait en een ander die maait. Maar in den dag des oogstes zullen zich verblijden beide die hier gezaaid en die gemaaid hebben. Veel blijft hier zeker verborgen van de vrucht die eens gezien zal worden, in den dag wanneer God de verborgen dingen oordeelen zal, naar het Evangelie. Daarom blijft dan ook Paulus ons allen toeroepen: “Zoo dan laat ons goeddoende niet vertragen, want te Zijner tijd zullen wij maaien, zoo wij niet verslappen.”

(c) Dat is voorzeker een heerlijk uitzicht waarmee de Apostel zijne vermaning aandringt. O, er geschiedt zoo veel nuttelooze arbeid door velen, ook door ons. Wat wordt er vaak gezwoegd, gezweet, zich ingespannen voor het aardsche, tijdelijke en vergankelijke. Wat wordt ook zelfs op zedelijk en godsdienstig gebied veel arbeid ver-

richt in eigen kracht, naar eigen plannen, maar niet in den Heere. En dan hebben wij geen belofte. Dan geen waarborg, dat onze arbeid vrucht zal geven. Alleen zoo wij arbeiden naar het voorschrift des Heeren. Zoo wij arbeiden in afhankelijkheid van Hem, in vertrouwen op Hem, onder de leiding van Zijnen Geest, met geen ander doel dan Zijne verheerlijking en de komst van Zijn Rijk, dan alleen, maar dan ook zeker, mogen we ons verzekerd houden, dat onze arbeid niet ijdel zal zijn in den Heere.

Maar dat zal dan ook onuitsprekelijk groot en heerlijk zijn zoo wij eenmaal, en dan eeuwig, zelf het genadeloon op onzen zoo geringen en gebrekkigen arbeid mogen ontvangen. Als we misschien ook in de gewesten der eeuwige vreugde er zullen ontmoeten, die ook door ons voor Christus en voor den hemel gewonnen zijn. En dan vooral als het van onze naastbestaanden en dierbaren zijn. Voorzeker, geen arbeid is er die schooner en rijker vrucht draagt, die heerlijker loon geeft, dan de arbeid in en voor den Heere. Zeker, God is waardig om Zijns Zelfs wille gediend en verheerlijkt te worden. Maar het loon mag toch ook aanmoedigen. Zag ook Mozes niet op de vergelding des loons? Wordt ons niet gezegd van den Oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, dat Hij voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en de schande heeft veracht, en daarna is gezeten aan de rechterhand der Majesteit Gods, in de hemelen? Welaan dan, soms moede en matte arbeider in het werk des Heeren. Soms moedeloze en hopeloze strijder, grijp moed, sta, arbeid voor uwen Heere en voor Zijne zaak, ook al schijnt het soms alsof uw arbeid vruchteloos is, en uw strijd hopeeloos. Toch is het niet zoo. Al wordt hier dikwijls met tranen gezaaid, al die hier in waarheid voor en in den Heere gearbeid hebben, zullen eenmaal met gejuich maaien, dragen de schoven in de schuren des hemels. Daarom moedig voorwaarts, maar met de bede in het hart en op de lippen: „Laat Uw genâ ons met haar troost verrijken,” enz. (Ps. 90: 9).

TOEPASSING.

(a) In onze dagen worden de fondamenteen weggerukt. Schier op elk gebied schudt en wankelt alles. Hoofdzaak

is het loslaten van God en Zijn Woord. De vermaning om standvastig, onbewegelijk te zijn is meer dan ooit noodig. Vooral onze jeugd, onze kinderen, hebben deze vermaning noodig. Hoe zullen zij staande blijven waar alles rondom, zoo ook maar niet in hen, wankelt, schudt en beeft? Alleen zoo ze aan God en Zijn Woord zich vastklemmen. Maar zullen wij daarop kunnen hopen, dan hebben zij allereerst noodig Christelijk onderwijs en Christelijke opvoeding, in het huisgezin, in de school, op de catechisatie en in de prediking. Donker is de toekomst. Doen wij wat wij kunnen om onze jeugd te kweken tot standvastigheid en onbewegelijkheid, in den strijd des levens, voor de eere Gods, voor het heil van Kerk en Maatschappij, en voor eigen zaligheid!

(b) Maar dan ook wij zelve moeten staan, standvastig, onbewegelijk. Och, hoe dikwijls wankelen wij. Hoe weinig standvastigheid is er vaak bij ons zelf. Wat weinig vastheid en blijmoedigheid des geloofs wordt er gevonden, in de gemeente. Hoe dat komen mag? Wij zoeken maar al te dikwijls den grond voor onze vastigheid te veel in onszelf, in eigen toestanden, in ons gevoel. De grond voor de vastheid van ons geloof, voor de zekerheid onzer hope, ligt buiten ons in Christus. Daarom roept de Heiland ons toe: „Blijft in Mij, want zonder Mij kunt gij niets doen.” Daarom zegt ons Paulus: „Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft.” Al onze hulpe en kracht moet in den Heere gezocht worden. Onze geloofsgemeenschap met Hem moet dagelijks geoefend worden. Maar dan ook moeten wij steeds in Zijn werk zijn. Wij zijn nog zoo dikwijls in ons eigen werk. Wij werken nog zoo dikwijls naar eigen plannen, met onszelf en de onzen en het onze tot doel en voorwerp van ons werk.

Misschien zijn er onder wie dit lezen of hooren nog wel die nog altijd voor zichzelf gewerkt hebben en nog werken. Dat is steeds nuttelooze, onnutte, indien maar niet schadelijke arbeid. Laat toch af van dat werken voor uzelf. Geef allereerst uzelf en de uwen, maar dan ook al uw arbeid aan den Heere. Er is zooveel te doen in den wijngaard des Heeren, voor Zijn Koninkrijk. Elk discipel van Jezus kan er werk vinden. Broeders, zusters, jongelingen en jongedochters. De Heere roept u om altijd overvloedig te zijn in het werk des Heeren. Alleen wordt geen loon-

dienaren. Werkt voor den Heere uit liefde en dankbaarheid, en dan geeft God u op uw arbeid, loon uit genade. En al wie hier werkt in en voor den Heere, zal eenmaal het loon der genade ontvangen, op zijn arbeid. Hij weet dat zijn arbeid niet ijdel zal zijn in den Heere.

(c) Maar eindelijk toch nog de groote vraag: Zijn wij, elk persoonlijk, in den opgewekten Christus? Immers, om in waarheid te werken in den Heere, dan moeten wij eerst persoonlijk in Hem zijn. Hem persoonlijk zijn ingelijfd door het oprecht geloof, zooals onze Catechismus het uitdrukt. Zooals Paulus zegt, met Hem ééne plante geworden zijn in de gelijkmaking Zijns doods, en Zijner opstanding. Dan worden we eerst een nieuw levensbeginsel deelachtig, waaruit de nieuwe levenswerkzaamheden voortkomen. Dan eerst ontvangen wij door het geloof in Christus krachten om Gods geboden te doen uit dankbaarheid. Een van de groote fouten van onze dagen is, dat velen aansporen tot en pogen allerlei Christelijken arbeid te verrichten, zonder den wortel des geloofs. Dat is de plant te willen zonder den wortel, de vruchten trachten te verkrijgen zonder den boom waaraan ze groeien. Jezus heeft gezegd: „Maakt den boom goed en zijn vrucht goed. Want uit de vrucht wordt de boom gekend.”

Nu is zeker waar, door de gemeene genade, die God vooral in den kring des verbonds schenkt, kunnen vele uitwendige Christelijke werkzaamheden verricht worden, die ook uitwendig de gemeente en 't Koninkrijk Gods ten zegen kunnen zijn. Maar zullen wij in werkelijkheid standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijn in het werk des Heeren dan moeten wij allereerst in Christus zijn, dan moeten wij van dag tot dag uit Hem nieuwe krachten putten, om steeds meer overvloedig te worden in het werk des Heeren. Ook hier blijft er behoefte aan de bede der discipelen: „Heere, vermeerder ons geloof.” Of zooals Augustinus bad: „Heere, geef wat Gij gebiedt en gebied dan wat Gij wilt, dan zult Gij niet te vergeefs gebieden.” Geve God Zelf door Zijnen Geest ons ook deze vermaning steeds beter te verstaan, trouwer te behartigen, en doe Hij ons meer ervaren, dat onze arbeid, hoe gering ook, niet ijdel is in den Heere.

AMEN.

De Gelijkenis der Wijze en Dwaze Maagden;
of de Toestand van het Koninkrijk Gods
bij Jezus' Wederkomst

Matth. 25: 1-13.

Voorzang: Ps. 42:1.
Lezen: Matth. 25:1-13.
Zingen: Ps. 68:2.
Ps. 73:13, 14.
Avondzang:4.
Ps. 98:4.

„Hij zal Zijn mond opendoen door gelijkenissen.” Dit is een der kenmerken waarmede Jesaja, den toen nog toekomstigen Messias aankondigde. En zoo is het geschied door Jezus. Zijn leervorm was dikwijls in gelijkenissen. In Matth. 13 vinden wij zeven gelijkenissen, waarin Hij het ontstaan, de ontwikkeling en voltooiing van het Koninkrijk der hemelen ons voorstelt. Die leervorm was bij de Joden zeer gewoon. Gelijkenissen, dat is in beelden aan de natuur en het leven ontleend, ons den aard en het karakter van de geestelijke en hemelsche dingen voor oogen te stellen. De verklaring er van is voor ons dikwijls moeilijk. Zullen wij ze recht vatten en verstaan dan moeten wij eerst den sleutel tot die verklaring zoeken. Wij vinden dien in het verband en den samenhang. In de omstandigheden waaronder, in de gelegenheden waarbij, in de hoorders tot wie, en het doel waarmede gelijkenissen gesproken zijn. Men heeft gezegd: „Een gelijkenis gaat maar voor een-derde op.” Dat wil niet zeggen dat slechts een-derde gedeelte van een gelijkenis opgaat. Maar in een gelijkenis zijn altijd drie dingen, een natuurlijk beeld, een geestelijke bedoeling en een overeenkomst van dat natuurlijke beeld en de geestelijke bedoeling. Slechts zoover deze gaat, kunnen wij ze toepassen. Deze moeten wij toepassen en verklaren. Er is altijd veel in de gelijkenis dat tot de inkleding behoort. Wij moeten ze nooit in alle bijzonderheden willen overbrengen en toepassen. Ook moeten wij niet meenen, dat in ééne gelijkenis alles is samengevat, wat van dat onder-

werp te zeggen valt. Doorgaans wordt in een gelijkenis de zaak, of de persoon, maar van ééne zijde gezien en besproken. Wij willen in deze ure een van de vele schoone gelijkenissen, die Jezus sprak, met u beschouwen. Eer wij verder gaan vragen wij Gods zegen in den gebede.

GEBED.

Tekst—Matth. 25:1-13. „Alsdan zal het Koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden, welke hare lampen namen, en gingen uit den bruidegom tegemoet.

„En vijf van haar waren wijze, en vijf waren dwaze.

„Die dwaas waren, hare lampen nemende, namen geen olie met zich.

„Maar de wijze namen olie in hare vaten, met hare lampen.

„Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap.

„En ter middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem tegemoet.

„Toen stonden alle die maagden op en bereidden hare lampen.

„En de dwaze zeiden tot de wijze: Geef ons van uwe olie want onze lampen gaan uit.

„Doch de wijze antwoordden, zeggende: Geenszins, opdat er misschien voor ons en voor u niet genoeg zij; maar gaat liever tot de verkoopers en koopt voor uzelve.

„Als zij nu heengingen om te koopen, kwam de bruidegom; en die gereed waren gingen met hem in tot de bruiloft. En de deur werd gesloten.

„Daarna kwamen ook de andere maagden, zeggende: Heere, Heere, doe ons open.

„En hij, antwoordende, zeide: Voorwaar zeg ik u, ik ken u niet.

„Zoo waakt dan, want gij weet den dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des menschen komen zal.”

Matth. 24 en 25 zijn de meest volledige profetie die Jezus uitsprak en ons naliet. Het was tegen het laatst van Zijn vernederd leven op aarde. Straks zou Hij heengaan tot den Vader. Zijne discipelen, straks Zijne gemeente, zouden achterblijven. Hij wil ze inlichten vóór Hij heenging

omtrent Zijn en hunne toekomst. Aanleiding hiertoe gaven Zijne discipelen, door Hem de gebouwen des Tempels te toonen. Hierop antwoordt Hij hun: „Hier zal niet één steen op den anderen steen gelaten worden, die niet zal afgebroken worden.”

Dit geeft den discipelen aanleiding tot een dubbele vraag: „Welk zal het teeken zijn van Uwe toekomst en van de voleinding der wereld?” Zoo vragen zij. Zij kunnen zich de wereld niet voorstellen zonder Jeruzalem en den tempel. Op die dubbele vraag geeft Jezus het antwoord in Matth. 24 en 25. Maar juist omdat het een antwoord is op de dubbele vraag, wat het teeken zal zijn van Jezus' toekomst, en van de voleinding der wereld, maar dit in verband met Jeruzalems verwoesting waarvan Jezus pas gesproken heeft, is de verklaring zoo moeilijk. In Matth. 24 spreekt Jezus van beide, van de verwoesting van Jeruzalem en van de voleinding der wereld. Sommigen meenen te kunnen aanwijzen wat op Jeruzalems verwoesting en wat op de voleinding der wereld ziet. Wij meenen dat gaat niet aan. Jezus vat beiden saam. In Jeruzalems verwoesting is de aanvankelijke, in de voleinding der wereld zal de volkomene vervulling zijn. Jeruzalems verwoesting is voorspel van de voleinding. Wat toen en daar in beginsel is geschied, zal in de voleinding in veel grooter mate plaats grijpen.

In hoofdstuk 25 vinden wij nog een nadere verklaring van een drietal bijzonderheden. In de verzen 1—13 doet Jezus ons zien, in de gelijkenis der tien maagden, hoe de toestand in Zijn Koninkrijk zijn zal bij Zijn wederkomst. In de gelijkenis van de talenten, verzen 14—30, schetst Hij ons de roeping om te waken en te werken, wijl Hij bij Zijn wederkomst gericht zal oefenen, ook over Zijne knechten. En eindelijk in verzen 31—46 geeft Hij ons een beschrijving van het laatste oordeel, met de gronden waarop het rusten zal, en een slotvers, dat ons zegt wat het eeuwig lot zal zijn van beide partijen.

Wij willen thans tot u spreken over de gelijkenis der tien maagden. Allereerst nog eenige algemeene opmerkingen:

(a) Hier is teekening van den toestand die er zijn zal bij Jezus' wederkomst ten gerichte. Immers, aan het slot

van hoofdstuk 24 sprak Hij blijkbaar van het eindgericht, en daaraan verbindt Hij hoofdstuk 25 met het woordje: „Alsdan.” Ons dunkt, dat is zoo beslist tijdaanwijzend, dat geen andere verklaring mogelijk is.

(b) Hier wordt ons geteekend de toestand in Zijn *Koninkrijk*. Niet hoe het zijn zal in de wereld in 't algemeen. Dat heeft Hij gezegd in hoofdstuk 24: 37-39, met verwijzing naar de dagen van Noach. Beide echter, de toestand der wereld en van het Koninkrijk Gods, zal geheel anders zijn dan de menschen het zich nu dikwijls voorstellen. Velen meenen de wereld zal al beter worden. Heel de menschheid zal voor Christus gewonnen worden. Het Vrederijk zal hier, in deze bedeeeling, reeds beginnen, om bij Jezus' komst volmaakt te worden. Zoo denkt men zich ook de voltooiing van het Godsrijk in den weg der evolutie. Jezus leert ons hier het tegendeel. Beide, de wereld en het Koninkrijk Gods, zal in diepgezonken toestand zijn bij Jezus' wederkomst.

(c) Deze gelijkenis leert ons, nu is de gemeente van Christus nog de bruid. Dan wordt ze de vrouw des Lams. Het werk van Christus wordt dan voltooid. Het geestelijk huwelijk tusschen Christus en Zijne gemeente wordt voltrokken. Hij komt om Zijne gemeente tot Zich te nemen. De gemeenschap wordt volmaakt. Ze zal dan volkomen, ongestoord en eeuwig zijn.

(d) We moeten ook in deze gelijkenis niet alle bijzonderheden willen toepassen en vergeestelijken. Zoo bijvoorbeeld, dat de dwaze maagden bij de wederkomst van Christus nog naar de verkoopers gaan om olie, en ze, zoo het schijnt, nog verkrijgen. Dat zij, als de bruiloft reeds begonnen is, nog kloppen aan de deur, om binnengelaten te worden. Dit alles komt hier voor als in het beeld mogelijk, maar om in het tegenbeeld, het volstrekt onmogelijke van herstel aan te wijzen. Het dient slechts om aan te wijzen, dat het nu de welaangename tijd, de dag der bekeering is. Maar dat die met de wederkomst van Christus ophoudt, afgesneden wordt. En er dan geen herstel meer mogelijk zal zijn.

(e) Nog ééne algemeene opmerking. De gelijkenis is ontleend aan een Oostersche bruiloft, zooals men bij de

Joden gewoon was. De bruiloft werd des avonds of des nachts gehouden. De bruidegom kwam dan met zijne vrienden om zijn bruid te halen. Vriendinnen van de bruid waren genoodigd. Zij wachtten met de bruid, de komst des bruidegoms af. Met brandende lampen, onder muziek en gezang, ging men den bruidegom tegemoet, geleidde hem tot de bruid. En zoo werden bruidegom en bruid onder vroolijk gejuich, door vrienden, en vriendinnen, beschenen door het licht der brandende lampen en toortsen, geleid naar de bruiloftszaal. Dat is het beeld door Jezus uit het natuurlijke leven genomen, om Zijn wederkomst aanschouwelijk voor te stellen.

Volgens deze opvatting, komt Jezus hier voor onder het beeld van den bruidegom. De gemeente van Christus, voorzoover ze reeds gestorvenen zijn, is de bruid, die Hij komt halen, met de geloovigen die dan nog leven, en die dan tot één lichaam vereenigd worden. De dan nog levenden in Zijn Koninkrijk zijn de maagden, die echter in twee groepen uiteenvallen. Het tiental is het getal der volkomenheid. Gelijk ook bij een bruiloft doorgaans een tiental vriendinnen genoodigd werden. Dat ze hier in twee vijftallen gedeeld worden, wil juist niet zeggen dat er van elk evenveel zullen zijn, maar alleen dat er tweeërlei soort zullen zijn.

Na deze algemeene opmerkingen gaan wij nu tot u spreken over: *Het Koninkrijk Gods ten tijde van Jezus' wederkomst volgens de gelijkenis van de tien maagden.* En dan zien wij in de tien maagden:

- I. Een schijnbare gelijkheid;
- II. Een wezenlijk verschil;
- III. Een eeuwige scheiding.

I. „Alsdan zal het Koninkrijk der hemelen gelijk zijn aan tien maagden.” Er is schijnbaar gelijkheid.

(a) Allen zijn maagden. Een maagd is in de Schrift doorgaans het beeld van schoonheid en reinheid, van kuisheid en ongereptheid. Zoo wordt de moeder van Jezus genaamd: „de maagd Maria.” En Johannes zag op den

berg Sion het Lam, en met Hem honderd vier en veertig duizend verzegeld aan hunne voorhoofden. Deze waren met vrouwen niet bevlekt, want zij waren „*maagden*.” Ook hier zijn het tien maagden. Voor het oog der menschen waren zij gelijk. Zij behooren binnen de grenzen des Koninkrijks. Jeugdige, frische maagden. De blos der gezondheid op het gelaat. Neen, het zijn geen ontuchtige vrouwen. Neen, het zijn geen oude vrouwen, die misschien een verzondigd leven achter zich hebben. Maagden zijn het, uitwendig zonder opspraak of aanmerking. Vriendinnen zelfs van de bruid van Christus, want anders zouden zij niet genoodigd zijn tot de bruiloft. Voor het oog der menschen is het ééne vijftal niet onderscheiden van het andere. Er is schijnbaar volkomen gelijkheid.

(b) Allen hebben lampen. Het zijn geen heidenen of beslist ongeloovigen. Zij zijn bestraald met het licht van de kennis des Woords. Het zijn zeker gedoopten. Onderwezenen in de leer des heils. Misschien deden zij belijdenis, en gingen ze ten Avondmaal. Zij hadden lampen, en daar was de olie der algemeene genade in, zooals die onder de bedeeling des verbonds in 't midden van de gemeente werkt. Zij hadden het historisch geloof. Wellicht waren er onder haar, die wij tijdgeloovigen zouden noemen. Zij waren geen afvalligen, of spotters. Toen zij samen uitgingen zag men onder het tiental geen verschil.

(c) Allen gingen zij den bruidegom tegemoet. Zij geloofden dus aan de wederkomst van Christus. Van die wederkomst van Christus wachtten ze heil. Zij geloofden aan een toekomstige zaligheid. Zij hoopten er op voor zichzelf. De feestvreugde van de bruiloft trok hen aan. Onwillekeurig denken wij hier aan Jezus' woord: „Velen zullen meenen in te gaan, maar zullen niet kunnen.” Tot dezen behooren ook zeker de dwaze maagden. Maar, omdat wij den grond van de verwachting in het hart van anderen niet kunnen beoordeelen, zien wij slechts dat ze samen, wijzen en dwazen, uitgaan, en in dat uitgaan, zijn ze niet voor God, maar voor ons, voor de menschen, volkomen gelijk.

(d) Nog een punt van gelijkheid. „Als de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig, en vielen in slaap.” Hierin werden de wijzen, de dwazen gelijk. Lang bleef de

bruidegom weg. De Heiland liet Zijne jongeren de belofte na: „Ik kom weder.” Den tijd wanneer bepaalde Hij niet. De eerste Christenen verwachtten die wederkomst spoedig. In de dagen van Paulus waren er die dachten, dat zij de wederkomst misschien nog wel beleven konden. Hij kwam niet tijdens hun leven. Dag na dag, jaar na jaar, eeuw na eeuw gingen voorbij. En nog is Hij niet gekomen. Spotters begonnen te vragen: „Waar blijft de belofte Zijner toekomst?” De gemeente zucht: „Heere, hoelang nog na dezen?” En zij vraagt soms: „Wachter! wat is er van den nacht?” En in gewone tijden dan hoort men zelfs in de gewone prediking weinig van Jezus’ wederkomst. Het duurt zoo lang. Wijze en dwaze maagden worden beiden sluimerig, en vallen in slaap. Helaas, ook daarin is een schijnbare gelijkheid. En toch er is:

II. Een wezenlijk verschil.

(a) Daar is verschil in het innerlijk zijn. De namen van beiden duiden het aan. Zij heeten „wijze” en „dwaze.” Dat wijst een innerlijk verschil aan. Dat zegt wat ze zijn. De gevolgen der zonde zijn velerlei. Door de zonde verloor de mensch het beeld Gods in engeren zin. Het wezenlijke, het deugdzame van dat beeld. „Hij heeft daarvan niets overgehouden, dan kleine overblijfselen, genoegzaam om den mensch alle onschuld te benemen.” Zoo zegt onze Belijdenis, Art. 14. De kennis, de gerechtigheid, en heiligheid is verloren. Door de zonde werd de mensch dwaas, schuldig en onrein voor God. Nu is de mensch een dwaze. Verduisterd in het verstand. Hij kent God niet meer. Hij kent zichzelf niet. Hij kent het onderscheid niet meer tusschen goed en kwaad. Hij ziet het goede voor kwaad, en het kwade voor goed aan. De duisternis ziet hij aan voor licht, het licht voor duisternis. Daarom begeert hij de duisternis, en haat hij het licht. Hij haat God, heeft zonde en wereld lief. Hij tracht God en menschen te bedriegen, en bedriegt dikwijls zichzelf. Dat is dwaasheid. De zonde is de grootste dwaasheid. Onze ouden noemden de waarachtige bekeering: „Een weer wijs worden.” God Zelf geeft weer verlichting der kennis der heerlijkheid Gods. De ware bekeering vangt aan met de verlichting des verstands. Dan

ziet men alles anders. Dan begeert men andere dingen. Dan kiest men andere wegen en middelen, om gelukkig te worden. Dan wordt alles in en voor den mensch anders. Hij ziet anders. Hij begeert andere dingen. Hij leeft anders. Zijn geheele zijn wordt anders. De dwaze wordt een wijze. Er is verschil, een wezenlijk, een diepgaand verschil. De dwaze misten de inwendige verlichting en vernieuwing. De wijze hadden ze ontvangen door Gods genade.

(b) Dat bleek uit wat zij hadden of misten. De wijze hadden olie in hunne vaten. De dwaze hadden ze niet. De olie is zeker de genade des Geestes. De vaten waarin zij de olie hadden, kunnen wij, dunkt ons, niet anders denken dan de harten der maagden. De wijze hadden olie niet slechts in de lampen, maar ook olie in de vaten. De dwaze misten ze. Zij hadden niet meer dan een uitwendig of oppervlakkig Christendom. Wel eenige verlichting des verstands. Wel een uitwendig Christelijk leven. Wel eenige gaven en werking des Geestes, maar de harten waren niet vernieuwd. Een gedaante van godzaligheid was er, maar de kracht er van ontbrak. Wedergeboorte, vernieuwing des harten, werd bij de dwaze niet gevonden. Tempelen des Geestes waren zij niet geworden. Met hun uitwendig Christelijk leven stelden ze zich tevreden. Hun behooren tot de kerk, gedoopt zijn, en misschien belijdenis gedaan te hebben en Avondmaalgangers te zijn, dat was hun genoeg, en dat, meenden zij, zou hun toegang verleenen tot de brui-loft. Helaas! zij hadden zich vergist. Ze hadden zichzelf bedrogen omdat zij dwaas waren. De wijze echter hadden de olie des Geestes in hunne harten. Die Geest had niet slechts hun verstand verlicht, maar ook hun hart vernieuwd, door wedergeboorte. Die Geest had hun niet slechts gaven verleend. Hij zelf was in hen komen wonen, had ze tot Zijn tempel gemaakt. Zoo waren zij geworden nieuwe menschen in Christus Jezus. Zij hadden niet slechts verandering en verbetering des levens, maar een nieuw hart, een nieuw leven gezocht en gevonden. Omdat ze wijs waren, omdat ze zichzelf, en de diepe behoefte van het eigen hart kenden. Voorzeker, bij zooveel schijnbare gelijkheid was er een wezenlijk verschil.

(c) Dat verschil wordt openbaar bij de komst van den bruidegom. In deze bedeeeling heeft het Koninkrijk der hemelen nog een gemengd karakter. Nu nog blijft het gelijk aan een akker waarop tarwe is en onkruid. Gelijk aan een dorschvloer waarop kaf en koren is. Gelijk aan een vischnet, dat goede en kwade visschen bevat. Hier kunnen wij de wijze en de dwaze maagden niet met zekerheid onderkennen. Maar bij de wederkomst des Heeren dan openbaart zich het verschil. Lang heeft de bruidegom op zich laten wachten. Maar Hij vergeet Zijne gemeente, Zijne belofte, Zijne komst niet. Reeds in hoofdstuk 24: 30, 31 heeft de Heiland gezegd, dat de Zoon des menschen verschijnen zal op de wolken des hemels, en dat Hij Zijne engelen zal uitzenden, met een bazuin van groot geluid om Zijne uitverkorenen te vergaderen. Diezelfde gedachte drukt Hij hier uit met de woorden: „Ter middernacht geschiedde een geroep: Ziet, de bruidegom komt, gaat uit hem tegemoet.” Dat is de stem der engelen, die de slapende maagden wekt uit hun dommel. Allen ontwaken zij. Vergeet echter niet, het is middernacht. Het is duister, nachtelijk duister op aarde. Het is de ure in welke men Hem niet verwacht. Alle maagden staan op. Zij grijpen hare lampen. De wijze bereiden hare lampen. Zij draaien de pitten omhoog. Zij heffen de lampen op. Zij branden. Zij verlichten het nachtelijk duister. De dwaze trachten ook zoo te doen. Helaas! hare lampen gaan uit. Zij vragen de wijze hun van hunne olie te geven. Deze echter kunnen geen druppel geven. Zij hebben niets over. De een kan de ander niet helpen. Ze wijzen ze naar de verkoopeers. De dwaze snellen heen. Nu echter gaat alles zeer haastig. De bruidegom is daar. De bruid is gereed. De bruidegom is gekomen met al zijne heiligen. De wijze maagden zijn gereed. Zij heffen hare flambouwen omhoog. De nacht wordt verlicht. De bruiloftszaal is gereed. In vroolijken stoet gaat men de zaal in, en—„de deur wordt gesloten.” De dag der genade is voorbij. Het is geschied. De ure der scheiding is aangebroken.

III. De deur is gesloten. Scheiding, niet slechts van hen die Joden en Heidenen en Christenen heeten, maar ook

van de wijzen en dwazen, die hier binnen de grenzen des Koninkrijks zijn. De wijze zijn binnen. De dwaze staan buiten. Nog kloppen zij aan de deur, nog roepen zij: „Heere, heere, doe ons open.” Maar het antwoord van binnen luidt: „Voorwaar, zeg ik u, ik ken u niet.” Zij waren geen gekenden door den Vader, geen gekochten door den Zoon, geen vernieuwden door den Heiligen Geest. Wel behoorden zij hier tot de kinderen des Koninkrijks. Maar zij worden buitengeworpen, terwijl velen kwamen van Oosten en Westen, van Zuiden en Noorden, om aan te zitten met Abraham, Izaäk en Jakob in 't Koninkrijk Gods. Wel kunnen wij hier niet alles letterlijk opvatten, en overbrengen. De hoofdgedachte is hier: De wederkomst van Christus zal het eindgericht zijn. Hij komt dan, de wan in de hand, om Zijn dorschvloer te doorzuiveren. Om de goede van de kwade af te scheiden. Hier blijft het dooreengemengd. Dan en daar komt de scheiding. Een scheiding die volkomen, die beslissend zal zijn, voor eeuwig. Ontzettende gedachte. Hier samen geleefd. Leden van één gezin. Hier op eenen akker gewerkt, op één bed geslapen. Met één doop gedoopt, aan één tafel aangezeten, en dan gescheiden, voor eeuwig gescheiden. Maar Jezus leert het zoo. En al gaan hemel en aarde voorbij, Zijne woorden zullen geenszins voorbijgaan. Ook voor ons blijven zij gelden.

(b) Geen wonder dat de Heere besluit met het woord: „Zoo waakt dan, want gij weet den dag niet, noch de ure, in dewelke de Zoon des menschen komen zal.” In dat slotvers worden ons drie dingen gezegd. Het is als een korte toepassing van Jezus Zelf. Hij laat nu het beeld los. De gelijkenis is uit. Hij zegt ons hier, Hij zal komen. De tijd wanneer is en blijft ons onbekend. Daarom is waken heilige roeping.

Hij zal wederkomen. Dat staat vast. Op vele plaatsen heeft Jezus en Zijne discipelen het ons gezegd. Ook in deze gelijkenis leert Jezus dit. In de praktijk des levens wordt dit maar al te vaak vergeten. Het duurt zoo lang. Ons geduld wordt op de proef gesteld. En nu wordt er in ons dagelijks leven dikwijls weinig aan gedacht. In de prediking wordt er doorgaans weinig op gewezen. En toch ook wij behooren het woord van den ouden profeet voor ons-

zelf te hooren, en anderen te doen hooren: „Zoo Hij ver-
toeft, verbeidt Hem, Hij zal gewisselijk komen, en niet
achterblijven.”

Ja, komen zal Hij. Maar wanneer, dat is onbekend. Er
zijn er geweest, en telkens treden er weer opnieuw te voor-
schijn, die meenden den tijd te kunnen bepalen. Maar tel-
kens is het een vergissing gebleken, en het zal altijd een
vergissing blijven. Jezus Zelf heeft gezegd: Hij zal komen
als een dief in den nacht. Hier zegt Hij: „Gij weet den dag
niet, noch de ure, in welke de Zoon des menschen komen
zal.”

Opzettelijk heeft de Heere den tijd voor ons verborgen
gehouden. Wel heeft Jezus ons eenige teekenen gegeven,
die de nadering van Zijn komst aankondigen. Zoo bijvoor-
beeld, een algemeene zorgeloosheid en godsdienstloosheid,
als in de dagen van Noach. Een toestand van slaperigheid
en inslapen van de kinderen des Koninkrijks, zooals in onzen
tekst. Maar verder nadere aanwijzing of tijdsbepaling
geeft de Heere ons niet. En juist dat moet ons dringen om
te waken. Dat wij weten Hij komt weer, maar wanneer is
ons onbekend, dat moet ons dringen om te waken. Oogen
en ooren openhouden. Uitzien of we Hem komen zien.
Hooren of we ook het geluid der bazuin hooren. Altijd be-
reid zijn om Hem te ontmoeten. Bij ons opstaan en neder-
liggen, de bede in het hart, en op de lippen: „Houdt ons
gemoed voor U bereid,” enz. Avondzang: 4.

TOEPASSING.

Ter toepassing valt er eigenlijk niets nieuws aan toe te
voegen. Alleen die algemeene waarheden moeten prak-
tisch geloofd worden. Wij moeten daarmee werkzaam zijn
in het leven. De waarheid van Jezus' wederkomst leeft
doorgaans niet in onze harten, niet in 't midden der ge-
meente. De komst van Christus is het middenpunt van heel
de Schrift. Van Gen. 3: 15 to Openb. 22: 21 is de belofte:
„Hij komt,” de groote heilsbelofte. Die belofte omvat in
het Oude Testament beide Zijn komst in het vleesch en
Zijn komst ten gerichte. Die dubbele komst valt voor de
Zieners van den Ouden Dag dikwijls ineen. Voor ons valt
zij in tweeën. Wij zien terug op Zijn komst in 't vleesch.
Wij zien vooruit naar Zijn komst ten gerichte. Wij leven

in de tusschenperiode. Maar zoo zeker als Hij gekomen is in het vleesch, zoo zeker zal Hij komen ten gerichte. Zijn komst in het vleesch vordert en waarborgt Zijn komst ten gerichte. Die komst ten gerichte is noodig om Zijn werk te volmaken. Die komst zal vergezeld gaan van het jongste gericht. Dan wordt het Koninkrijk Gods volmaakt. Dan houdt alle strijd op. Dan wordt de gemeente verheerlijkt met haar Heer en Hoofd. Maar ook daarom juist moet de begeerte, het verlangen van de gemeente, en van elk waar discipel van Jezus zich uitstrekken naar de wederkomst des Heeren. Deze, en deze alleen, maakt een einde aan de worsteling der eeuwen. Deze, en deze alleen, brengt het Vrederijk. Laten we het heil daarom alleen van Zijn wederkomst verwachten.

(b) Maar dan dringt ons ook deze gelijkenis tot ernstig zelfonderzoek. Er zullen dan ook in de Christenheid twee partijen zijn. In het Koninkrijk zullen wijze en dwaze maagden zijn. De groote vraag is voor ons allen, elk voor zichzelf: Zoo Jezus eens heden wederkwam, zou ik tot de wijze of tot de dwaze maagden behooren? Een groot gebrek in de prediking onzer dagen is, dat zij bij velen niet scheidend is. Men placht in Nederland te zeggen: „Men drijft alle schapen in één hok.” Menig prediker stelt gerust met een uitwendig, oppervlakkig Christendom. Men beschouwt alle gedoopten als wedergeborenen. Met èen veronderstelde wedergeboorte is men tevreden. Men vergeet dat er in het Koninkrijk wijze en dwaze maagden zullen zijn bij Jezus' wederkomst. Men schijnt het niet aan te durven te zeggen dat maagden te heeten, dat de lampen van uitwendige verlichting, dat historisch geloof niet genoeg zal zijn als de bruidegom komt, maar dat er olie des Geestes in de vaten des harten moet zijn, als Jezus komt.

Mijne geliefden, onderzoekt, beproeft uzelf, of gij bereid zijt, zoo Jezus eens heden of morgen kwam. Wij durven niet nader bepalen wanneer Jezus komen zal. Maar in onzen tekst en het verband geeft Jezus ons twee teekenen der tijden aan, die ons zeggen dat Zijn toekomst genaakt. Het zijn de algemeene zorgeloosheid en aardschgezindheid der menschheid, als in Noachs dagen. En de slaperigheid en het insluimeren van beide de wijze en dwaze maagden. Let op deze beiden. En zoo wij daarop letten, zou het dan te

verwonderen zijn zoo Jezus heden of morgen verscheen, op 's hemels wolken? Waakt dan. Beproeft uzelf of gij in het geloof zijt. Onderzoekt uzelfen of de olie des Geestes in uwe harten is. Er hangt zooveel aan: een eeuwig wel of eeuwig wee.

(c) Nu is het de tijd der voorbereiding voor Jezus' komst. Met Zijn komst sluit de dag der genade. Wanneer Hij komt weten we niet. In Zijn omwandeling op aarde heeft Hij gezegd: „Van dien dag, en die ure weet niemand, noch de engelen, die in de hemelen zijn, noch de Zoon, dan de Vader alleen.” Daarom waken, werken, wachten. De lendenen omgord. De kaarsen brandende, en dat elk voor zichzelf. Neen, de een kan geen olie overdoen aan den ander. Niemand heeft ook maar één druppel genade over. Straks staan wij, elk persoonlijk, vóór den Rechter. Dan moet elk van ons voor zichzelf Gode rekenschap geven. Mijne vrienden, zijt gij, is de gemeente, gereed voor de bruiloft des Lams? O, zoo ooit dan is het thans noodig, de prediking van Jezus' wederkomst op den voorgrond te stellen. Gelukkig, er wordt in den laatsten tijd meer op de wederkomst des Heeren gewezen dan in den loop der eeuwen doorgaans is geschied. Thans echter verliezen velen zich in onzalige twisten over het hoe van die wederkomst. Broeders, zusters, maken wij allen meer ernst met het biddend onderzoek van de Schrift, vooral van wat Jezus Zelf ons van die wederkomst gezegd heeft. Bid-den we veel voor onszelf, voor elkander, voor de gemeente, voor onze kinderen, dat wij bereid mogen worden en zijn, voor Zijne wederkomst. Gemeente van Christus, waakt en bidt. Predikers van het Evangelie, roept de gemeente gedurig toe: „Zie, Hij komt!” Te midden van den druk der tijden, van de worsteling en strijd op elk gebied des levens, het hoofd omhoog geheven. Het aangezicht naar den komenden Christus gericht. Het geroep: „De bruidegom komt!” geschiedde ter middernacht. 't Is donker, 't is nacht, in onze dagen. Onze verwachting zij op de komst van den grooten Bruidegom gericht. In prediking en onderwijs, moet ook daarop onze jeugd gewezen. Zóó moet opvoeding en onderwijs zijn ingericht, dat het ook, onder Gods zegen, dienen kan om ons en onze kinderen te bereiden voor Zijne komst. Geve God ons daartoe door Zijne genade wijsheid en kracht.

AMEN.

De Geloovigen en den Hemel

Phil. 3: 20, 21.

Voorzang: Ps. 122:1.
Lezen: Philippenzen 3.
Zingen: Ps. 119:10.
          Ps. 98, 3, 4.
          Ps. 31:15.
          Ps. 17:8.

VOORAFSPRAAK.

„In den beginne schiep God den hemel en de aarde.” Met dat diep eenvoudige en toch majestueuze woord vangt de Godsopenbaring aan. God maakt Zich hier bekend als Schepper. Schepper van hemel en aarde. Onder die twee woorden, „hemel en aarde,” wordt hier heel Gods schepping samengevat. Wij spreken, wanneer wij de schepping willen samenvatten, van het „heelal” of de „wereld.” In het Hebreeuwsch had men geen woord om heel de schepping als één geheel aan te duiden. Men sprak dan altijd van hemel en aarde. Die twee woorden duiden aan, dat er ook oorspronkelijk bij de schepping twee verschillende levenssfeeren waren, een aardsche en een hemelsche. Wel bestond er een hoogere eenheid. Heel Gods schepping was één onmetelijk groot geheel. In alles was harmonie, eenheid. Alles was op elkander aangelegd, paste aan en in elkander.

Door de zonde kwam er echter een scheure, een scheiding, die hemel en aarde als 't ware tot tegenstellingen maakte. De zonde maakte deze aarde tot een jammer- en tranendal, terwijl de hemel de plaats van vreugde en blijdschap, van schoonheid en lofgezing bleef. Door Christus is echter de vereeniging tusschen aarde en hemel weer hersteld bij aanvang. Hij is de werkelijke, de ware ladder, welke Jakob in zijn droom te Luz zag in beeld, als een ladder die van de aarde tot den hemel reikte, waarbij Gods engelen opklommen en nederdaalden. Bij Zijn geboorte, opstanding en hemelvaart kwamen dan ook engelen weer op

aarde, brachten er hemelboodschappen, en hieven er zelfs een hemelschen lofzang aan.

Maar ook door menschenkinderen wordt door gebed, geloof en lofzang weer gemeenschap geoefend, en weer hemelwerk op aarde verricht, en soms iets van de hemelzaligheid genoten op aarde. De volkomene herstelling van de eenheid tusschen hemel en aarde wacht op de wederkomst van Hem, die nu in den hemel zit aan de rechterhand Gods.

Wij willen thans tot u spreken over de Geloovigen en den Hemel. Vooraf echter heffen wij onze oogen op naar den hemel in gebed tot God.

GEBED.

Philippi was de eerste stad in Europa waar Paulus en Silas het Evangelie brachten. Daar was Lydia de eerste linge, die met haar huisgezin geloofde en gedoopt werd. Daar echter ontstond al spoedig een oproer. Daar werden de heilsboden gegeeseld. Maar ook daar zongen zij lofzangen in de gevangenis en werden door een wonder Gods verlost. Daar werd de stokbewaarder tot bekeering gebracht en met zijn huisgezin gedoopt. Paulus en Silas verlieten de stad. Maar het begin eener gemeente was er tot stand gekomen. (Zie Hand. 16).

Aan deze gemeente schreef Paulus dezen brief. Paulus kent geen gemeente, die hem meer lief is dan deze. Hij noemt deze gemeente zijn blijdschap en kroon. De grondtoon van dezen brief is: Verblijdt u, ook ik verblijde mij. Hij schreef dezen brief vanuit de gevangenis te Rome. Maar de toon is zeer blijmoedig. Geen bestraffingen vindt ge hier. Integendeel, opwekking, vertroosting, maar ook vermaning en waarschuwing wisselen hier elkander af. In ons teksthoofdstuk vermaant hij vooral tegen de Judaïstische dwaalingen, door sommige leeraars verkondigd. Hij noemt ze „honden, kwade arbeiders,” de besnijdenis heet hier bij hem „versnijding.” Op zijn eigen voorbeeld wijst hij, om niet in het vleesch te roemen en daarop te vertrouwen. Was er iemand die hierop betrouwen kon dan was hij het zelf. Maar in plaats van te vertrouwen op een wettische gerechtigheid, heeft hij dat alles schade en drek leeren achten om

Christus te gewinnen, en in Hem gevonden te worden. Wel heeft ook hij de volmaaktheid nog niet bereikt, maar hij jaagt er naar, of hij ze ook grijpen mocht. Hij vermaant er toe om zijne navolgers te zijn. Daar is reden voor, omdat velen anders wandelen. Deze echter zijn vijanden van het kruis van Christus. Hun einde echter is het verderf. Hun god is de buik, hun heerlijkheid is hunne schande. Zij bedenken aardsche dingen. Hiertegenover stelt hij in onzen tekst de geloovigen en hunne betrekking tot de hemelen.

Tekst—Phil. 3:20, 21. „Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, namelijk, den Heere Jezus Christus.

„Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan zijn heerlijk lichaam, naar de werking waardoor Hij ook alle dingen aan Zichzelf kan onderwerpen.”

Ter verklaring van deze tekstwoorden spreken wij tot u over: *De Geloovigen en den Hemel*. Wij wijzen u dan:

- I. Op de geloovigen en hun betrekking tot den hemel;
- II. Op de geloovigen en hun verwachting van den hemel;
- III. Op de geloovigen en hun uitzicht op den hemel.

I. (a) „Maar onze wandel is in de hemelen.” Van de dwaalleeraars, waartegen Paulus hier waarschuwt, heeft hij gezegd, dat zij aardsche dingen bedenken, aardsche eer, roem, genot, vooral zingenot, daarom zei hij ook, dat hun buik hun God was. Als tegenstelling hiervan zegt hij: „Maar onze wandel is in de hemelen.” Wij onderscheiden wel eens in drie hemelen. Lucht- en wolkenhemel, sterrenhemel en hemel der hemelen noemen wij ze dan. De Apostel noemt hier het meervoud, zeker om het geheel van deze bovenaardsche schepping aan te duiden. Dat hij echter vooral aan dien laatsten en hoogsten hemel denkt, blijkt wel uit het verband, als hij zegt, dat wij daaruit den Zaligmaker verwachten. Wij hebben dan in ons thema ook maar het enkelvoud gebruikt, om aan heel de bovenaard-

sche schepping te denken, die haar hoogtepunt vindt in den hemel der hemelen.

(b) De Apostel spreekt hier allereerst over de betrekking waarin de geloovigen nu reeds tot den hemel staan. Hij zegt „onze wandel *is* in de hemelen.” Dat ziet op den tegenwoordigen tijd. Zoo *is* het. Niet zoo zal het komen, of zal het eens zijn of worden. Men heeft ons wel eens verweten, dat wij de menschen een wissel leeren trekken op de toekomst, maar ze niets geven voor het heden. Dat is niet zoo. De Schrift, ook Paulus, spreekt ons wel van een toekomstige zaligheid, maar zegt ook wat wij nu aan ons geloof en aan ons Christendom hebben. Onze wandel is in de hemelen. Er bestaat een betrekking tusschen de geloovigen en den hemel. Paulus schrijft hier *onze* wandel is in de hemelen. Dit zegt hij van zichzelf, maar ook van al zijn medegeloovigen. Dit is niet maar alleen waar van de Apostelen en enkele zeer hoogstaande Christenen, maar van alle ware geloovigen, van alle kinderen Gods.

(c) Hun wandel is in de hemelen, of, zoo men ook zou kunnen vertalen, ons *burgerschap* is in de hemelen. Paulus denkt hier misschien aan het Romeinsch burgerrecht. Men kon Romeinsch burger geboren zijn. Dit was het voorrecht van Paulus. Men kon dat burgerrecht koopen. Zoo was Claudius Lysias Romeinsch burger geworden. Dan werd men door de wet tegen mishandeling beschermd. Dan was men benoembaar voor staatsambten en betrekkingen. Men kon zelfs in het buitenland wonen, maar, waar men ook woonde of verkeerde, de Romeinsche burger werd overal door de Romeinsche wetten beschermd. Te Jeruzalem beriep Paulus zich op zijn Romeinsch burgerrecht. Zoo nu is het met de Christenen. Zij hebben het burgerschap des hemels. Hunne namen zijn geschreven in de hemelen, zooals Jezus van Zijne discipelen, en Paulus van zijn medearbeiders getuigt, dat hunne namen geschreven zijn in de hemelen. Reeds van eeuwigheid staan hunne namen in het grootboek des hemels. Maar als vrucht daarvan, zijn ze ook door de genade der wedergeboorte tot burgers van het Koninkrijk Gods herschapen. Naar het nieuwe levensbeginsel zijn ze van boven af geboren. Uit kracht van dat nieuwe levensbeginsel zoeken en bedenken zij nu ook de

dingen die boven zijn. Maar nu hebben zij ook hun levensbestemming niet op aarde, maar in de hemelen. Wel leven zij tijdelijk op aarde, maar dat is een uitwonen. Dat is een toeven in 't land der vreemdelingschappen. Gelijk zij van boven af geboren zijn, zoo is ook hun levensbestemming in de hemelen. Burgers des hemels, zijn ze hier gasten en vreemdelingen. Hun uitzien, hun verlangen is om bij den Heere in te wonen. In de hemelen is hun domicilie, hun tehuis, daarheen is hun streven. Met den dichter roepen zij uit: „Wanneer zal ik ingaan en voor Uw aangezicht verschijnen?” Met Paulus hebben zij soms een begeerte om ontbonden te worden en met Christus te zijn, want zij weten dat is zeer verre het beste. En daarom zingen zij soms een anderen dichter na: „Ons hart dorst naar Sion, naar Sion, Sion, Sion dorst ons hart.” Dat is de betrekking waarin de geloovigen nu reeds staan tot den hemel. Daar is hun vaderland. Daar zijn hun namen ingeschreven als burgers des hemels. Daar zijn ze vertegenwoordigd door hun Hoofd en Plaatsbekleeder. In Hem zijn ze reeds gezet in den hemel. En nu is dan ook hun verwachting van den hemel.

II. Die verwachting drukt de Apostel uit met deze woorden: „waaruit wij ook den Zaligmaker verwachten, namelijk den Heere Jezus Christus.”

(a) Zij verwachten vanuit den hemel den Heere Jezus Christus. Hij is derwaarts heengegaan. Maar zij verwachten Zijn wederkomst. Hij is derwaarts gegaan bij Zijn hemelvaart. Toen hebben de Engelen getuigd: „Deze Jezus, die van u opgenomen is in den hemel, zal alzoo wederkomen, gelijk gij Hem hebt zien henenvaren.” Hij Zelf heeft gezegd: „Ik verlaat de wereld en ga heen tot den Vader,” maar ook: „Ik zal u geen weezen laten, Ik kom weder tot u en zal u allen tot Mij nemen, opdat ook gij zijn moogt waar Ik ben.” Het is dus een welgegronde verwachting, want zij rust op Zijn eigen belofte, en op een hemelboodschap van twee Engelen. Zij hebben dus een verwachting van den hemel. De mensch is steeds vervuld met verwachtingen van de toekomst. Maar de ongeloovige en aardschgezinde wereld heeft haar verwachting van de

aarde, van rijkdom en eere, van zingenot en weelde. Maar de Christen staat niet slechts hier in betrekking tot den hemel, maar hij heeft ook zijn verwachting van den hemel.

(b) Die verwachting is schoon, want hij verwacht Jezus Christus als Zaligmaker. Zijn werk als Zaligmaker was niet slechts de zaligheid verdienen, dat deed Hij in den staat der vernedering, maar ook de zaligheid toepassen, of deelachtig maken. Dat voert Hij uit in den staat der verhooging. Daartoe ging Hij ten hemel, bidt voor de Zijnen, bereidt hun plaats, zond Zijn Geest op aarde om de Zijnen te wederbaren, te vernieuwen, te heiligen, voor te bereiden voor Zijn wederkomst. Maar dan komt Hij eindelijk weder om al de Zijnen, om heel Zijn gemeente, tot Zich te nemen, opdat zij eeuwig met Hem zijn, en deelen in Zijne heerlijkheid. Dat is de verwachting die de geloovigen hebben van den hemel. Is het wel met den Christen, dan staat hij in wachtende houding, of zijn Heer ook komt. "Dan is hij den menschen gelijk die op hun heer wachten. Uitzijnde, hopende, verlangende naar die wederkomst, want hij weet het, die komst is het die zijn heil volmaakt. Wanneer die komst zijn zal weet hij niet, maar dat Hij komen zal staat zeker en vast. En zoo blijft de gemeente het volk der verwachting. O zeker, er komen wel eens tijden van zalig gevoel, van onuitsprekelijke blijdschap, als de gemeenschap met hun Heer hier door het geloof wordt gesmaakt, maar de volkomen gemeenschap, het volle genot der gemeenschap, is en blijft in deze bedeeeling voorwerp van verwachting.

(c) Hier blijft het wandelen door geloof en niet door aanschouwen. Hier heet het: „Wij zijn in hope zalig geworden.” Maar evenals de geloovigen van den Ouden Dag, zijn ook de geloovigen van den Nieuwen Dag hier gasten en vreemdelingen. Pelgrims zijn ze hier. Deze aarde is hun tehuis, hun vaderland, niet. Hier blijft het worsteling, strijd, zuchten en verlangen. Hier is het land der ruste niet. Wel zongen de Engelen bij Jezus' komst op aarde van vrede op aarde, maar die vrede wordt slechts in den weg van strijd verkregen. Wel heeft Jezus gezegd: „Komt tot Mij allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u ruste geven.” Maar die rust wordt hier nog maar zeer onvolkomen ge-

smaakt. Wel zegt Jezus in Matth. 5 tot negenmaal toe: „zalig zijn ze,” maar als Hij dan telkens de reden aangeeft waarom zij zalig zijn, dan wijst Hij telkens weer op wat in de toekomst hun wacht. Reeds in Gen. 3: 15 is beloofd, dat het zaad der vrouw de slang den kop zal vermorzelen, maar ook die belofte wacht nog haar volkomene vervulling. Wel is de Christus gekomen opdat Hij de werken des duivels verbreken zoude, maar nog gaat Satan om als een brullende leeuw, zoekende wien hij zou mogen verslinden. De laatste vijand, die teniet gedaan wordt is de dood. Maar nog heerscht de dood. Het vrederijk is beloofd, maar de Schrift leert ons ook, dat de mensch der zonde, de zone des verderfs, komen zal en dat hij eerst teniet zal gemaakt worden door de verschijning der toekomst van onzen Heere en Zaligmaker, Jezus Christus. Tot zoolang blijft de gemeente het volk der verwachting. En blijft het aanheffen:

“Ik blijf den Heer verwachten, mijn ziel wacht ongestoord.
Ik hoop in al mijn klachten op Zijn onfeilbaar Woord.”

Neen, de ware Christen wacht het heil niet van de aarde. Van den hemel moet het komen. Zijne verwachting is van den hemel. Is hij in de rechte stemming, dan ziet hij uit, dan verlangt hij naar, dan verbeidt hij de wederkomst van zijn Heere. Daarop wacht hij. Maar hij verbeidt ook. Hij weet toch zijn verwachting kan niet beschaamd worden.

(d) Immers het werk van zijn Zaligmaker is niet af. Het is nog volstrekt niet volkomen. Zijn komst in het vleesch was een ondoorgrondelijk wonder. Zijn werk dat Hij op aarde verrichtte was van onschatbare waarde. Wat Hij nu nog in den hemel doet als Middelaar en Zaligmaker is volstrekt onmisbaar voor ons. Maar zal dat alles de gewenschte vrucht geven, dan moet Hij wederkomen, om dat werk te volmaken. In het Oude Testament valt dan ook de belofte van Zijn komst in het vleesch, en Zijn wederkomst ten gerichte gedurig in één—zie b.v. maar Mal. 3 en 4.—Beide Oude en Nieuwe Testament sluiten dan ook met ons een uitzicht te geven op Zijne komst. En daarom geeft ook Paulus ons hier:

III. Het uitzicht, dat de geloovigen hebben op den hemel. Dat uitzicht omschrijft hij meer volledig in 1 Cor. 15:

24-58, en in 1 Thess. 4: 13-18. Hier geeft hij het maar in weinige woorden, als hij zegt: „Die ons vernederd lichaam veranderen zal, opdat het gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam, naar de werking waardoor Hij ook alle dingen aan Zichzelven kan onderwerpen.” Daarin geeft hij ons het uitzicht, dat de geloovigen hebben op den hemel.

(a) Bij die wederkomst zal Hij ons vernederd lichaam veranderen. Hier dragen wij een vernederd lichaam om. Oorspronkelijk schiep God den mensch, naar ziel en lichaam beide, naar Zijn beeld. Ook naar het lichaam was hij beelddrager Gods. Ook dat lichaam was dus schoon, gezond en krachtig. Voor onsterfelijkheid bestemd. Aan geen ziekte, verderf, of dood onderworpen. Maar door de zonde is dat lichaam vernederd. Vernederd tot slavenarbeid, tot onderwerping aan allerlei ziekten, kwalen, lijden en dood. Dat is in waarheid een diepe vernedering. Ook aan die vernedering zijn en blijven de lichamen der geloovigen onderworpen, zoolang we in deze bedeeïng zijn. Met dat vernederd lichaam zou de mensch nooit volkomen zalig kunnen zijn. Maar met en bij Zijn wederkomst zal Hij die vernederde lichamen veranderen. Hoe die verandering zal plaats grijpen zegt Paulus hier niet. Uit bovengenoemde plaatsen, in 1 Cor. 15 en 1 Thess. 4 blijkt ons echter, het zal op tweeërlei wijze geschieden, door de opwekking uit de dooden van hen die gestorven zijn, en in een plaatselijke, onmiddellijke verandering in een punt des tijds, in een oogenblik, met de laatste bazuin van hen die dan nog leven. Dan zullen de lichamen van al de geloovigen, van de vernedering verlost, veranderd, vernieuwd, herschapen worden, naar het beeld van het lichaam van Christus. Wel zullen het in wezen dezelfde lichamen zijn, maar in vorm, hoedanigheden en eigenschappen zullen zij veranderd zijn.

(b) Gelijkvormig zal Hij ze maken aan Zijn heerlijk lichaam. Eens in Zijn omwandeling op aarde was het lichaam van Christus ook een vernederd lichaam. Onderworpen was het aan al de gevolgen der zonde. Jesaja had er reeds van gezegd, dat er aan Hem geen gedaante of heerlijkheid was. Trouwens Hij droeg onze zonden in Zijn lichaam. God had Hem tot zonde gemaakt. Dieper was Zijn lichaam vernederd, dan van een onzer. Denk aan den

smaad en het lijden, aan geeseling en doornenkroon, aan kruisiging en doorsteking van Zijne zijde. Maar Hij stierf en werd begraven. Ja, ook het vernederd lichaam van Jezus daalde in 't graf. Daar bleef het echter niet. Het werd weer opgewekt. Het herleefde. Hij herrees. Hij verscheen in dat lichaam, in een nieuwe gedaante. Soms herkennen Hem zelfs Zijne vrienden en vriendinnen niet. Dat lichaam had nu andere hoedanigheden. Voor deze aarde was het niet meer bestemd, niet meer geschikt ook. Met dat vernieuwde, hemelsche lichaam besteege Hij den Olijfberg, en voer ten hemel. En dit was geen wonder. Want het natuurlijk lichaam was veranderd in een geestelijk lichaam. In dat geestelijk, hemelsch lichaam, verscheen Hij aan Johannes op Patmos. En nu is het uitzicht der geloovigen op den hemel, dat zij ook den hemel eens zullen beërven. Hun uitzicht is, dat gelijk zij nu het beeld des aardschen dragen, zij dan het beeld des hemelschen dragen zullen. Dat ze dan Hem zullen gelijk wezen, als ze Hem zullen zien gelijk Hij is. Dat ze dan zullen opgenomen worden in de lucht, den Heere tegemoet, om altijd met Hem te wezen.

Hun uitzicht is op den hemel. Deze zal hun tehuis, hun woonplaats zijn. Immers daar is hun burgerschap. Daar staan hunne namen geschreven. Daarheen ging hun Heiland hen voor, maar liet de boodschap hier achter: „Ik ga henen om u plaats te bereiden, en als Ik u plaats zal bereid hebben, dan kom Ik weder en zal u tot Mij nemen, opdat gij zijn moogt waar Ik ben.” Die wederkomst verwachten zij. En die verwachting geeft hun een uitzicht op den hemel. Met dit vernederde lichaam zouden zij echter niet geschikt zijn voor de inwoning in den hemel. Maar het veranderde lichaam zal geheel in overeenstemming zijn met die nieuwe woonstede. Immers naar luid van de beschrijving die Paulus in 1 Cor. 15 en 1 Thess. 4 ons geeft, zal: „Het verderfelijke de onverderfelijkheid aandoen, en het sterfelijke de onsterfelijkheid.” Dan zal, wat „gezaaid wordt in zwakheid opgewekt worden in kracht.” „Wat gezaaid wordt in oneere zal opgewekt worden in heerlijkheid.” En waar „een natuurlijk lichaam gezaaid wordt, zal er een geestelijk lichaam worden opgewekt.” Het uitzicht

der geloovigen is dus op een woonstede eeuwig bij God in de hemelen, met een nieuw verheerlijkt lichaam, dat van alle vernedering door de zonde ontdaan is, en gelijk is aan het verheerlijkt lichaam van Christus. Geschikt om met Hem te heerschen, met Hem te zitten in Zijnen troon, gelijk Hij gezeten is met Zijn Vader in Zijnen troon. Voorzeker, dat is een heerlijk uitzicht. Och, ware ons uitzicht meer daarop gericht. Wat zou dat heerlijk zijn.

(c) Hij zal dit doen „naar—of door—de werking Zijner macht, waardoor Hij ook alle dingen aan Zichzelven kan onderwerpen.” Vóór Jezus ten hemel voer, maar na Zijn opstanding, had Hij tot Zijne jongeren gezegd: „Mij is gegeven alle macht in den hemel en op aarde.” Dat was Zijn Middelaarsmacht. Dit was een gegevene macht. Zijn goddelijke Almacht was Hem naar Zijn goddelijke natuur eigen. De Middelaarsmacht werd Hem gegeven. Maar ook die macht is zoo groot, dat Hij daardoor alles aan Zichzelven kan onderwerpen. Die macht toont Hij door de werking des Heiligen Geestes in de harten van zondaren, waardoor geestelijk dooden worden levendgemaakt. Door de herschepping en wederbaring. Door den zegen dien Hij geeft op de prediking van het Evangelie. Maar diezelfde macht zal ook openbaar worden in de opwekking der dooden bij Zijn wederkomst ten gerichte. Maar dan zal Hij niet alleen het stof der dooden doen herrijzen, en uit dat stof waarin zij in de vernederde lichamen hier leefden, de onsterfelijke en onverderfelijke lichamen te voorschijn roepen. Maar nog meer zal Hij doen. Dan zal Hij het woord in vervulling doen treden: „Zie, Ik maak alle dingen nieuw.” Dan zal Hij den nieuwen hemel en de nieuwe aarde scheppen, en de rechtvaardigen daarop doen wonen. Dan de nieuwe hemel en aarde voor een vernieuwde menschheid. Dat is het uitzicht, dat de geloovigen nu reeds hebben op den hemel.

Maar eigenlijk moeten wij nog meer zeggen. Wel beschouwd bij het licht dat heel de Schrift er ons over verspreidt, is het niet slechts een uitzicht op den hemel, maar ook op de aarde. Want „de rechtvaardigen zullen ook de aarde erflijk bezitten en daarop wonen,” als Hij alle dingen zal verzoenen, en tot één zal vergaderen, hetzij de

dingen die op aarde, hetzij de dingen die in de hemelen zijn. Dan is de strijd volstreden. Dan houdt de tweespalt op. Dan is alles in Christus weer één. Dan één Rijk, één Koning, één volk. Dan is het Vrederijk daar. Dan zijn de eerste dingen weggegaan. Dan is het woord vervuld: „Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.” Wat het dan zijn zal, daarvan kunnen wij hier maar stamelen. Zelfs een Johannes moet daarvan nog zeggen: „Het is nog niet geopenbaard wat wij zijn zullen, maar wij weten dat wij Hem zullen gelijk zijn, want wij zullen Hem zien gelijk Hij is.” Een zaligheid zal het zijn, die nu nog geen oog heeft gezien, geen oor heeft gehoord, en die nog in 't hart van geen mensch is opgeklommen, maar die God toch bereid heeft voor al degenen die Hem liefhebben. Tot zoolang echter blijven wij zingen:

„Hoe groot is 't goed dat Gij zult geven,
Hem wiens oprechte geest,
Op U vertrouwt, U vreest!
Hoe groot is 't heil dat G' in dit leven,
Ver boven beë en wenschen,
Reeds wrocht voor 't oog der menschen.”

Komt, zingen wij samen dat schoone lied. (Ps. 31: 15.)

TOEPASSING.

(a) Hoe onuitsprekelijk gelukkig zijn toch de ware Christenen, de kinderen Gods. Terwijl zij leven op aarde zijn ze toch burgers des hemels. 't Is waar, hier soms arm, hier menigmaal miskend, soms vervolgd, mishandeld, gemarteld, hier geacht als aller afschrapsel waardig. En toch hun burgerschap, hun domicilie, hun vaderland in den hemel, daar hun Vaderland, van boven af geboren. Daarheen hun oog gericht, hun verlangen daarheen uitgestrekt, hun hope daarop gevestigd. Zij zijn de waarlijk gelukkigen. Dat is ware adeldom. Dat de hoogste stand op aarde. Dat geeft de heerlijkste verwachting.

Hoe arm is de wereld, welke dat voorrecht mist. Al de schatten, al de eeretitels, al de genietingen dezer wereld kunnen daarbij niet halen. Al wat op aarde en van de aarde is, ontvalt straks. Maar 't burgerschap des hemels kan door geen aardsche of helsche macht ontroofd of vernietigd

worden. Met Luther kunnen zij den vijanden zegevierend toeroepen:

„Neem goed en bloed ons af,
Delf vrouw en kind'ren 't graf,
Dat geeft u geen gewin,
Wij gaan toch 't heilrijk in,
En erven koninkrijken.”

(b) De vraag is nu voor ons, elk voor zichzelf, of wij tot die gelukkigen behooren. Van nature bezit niemand dat burgerschap. Van nature zijn wij allen kinderen des toorns. En toch zijn er onder die allen wier namen van eeuwigheid geschreven zijn in het boek des levens, in de hemelen. Maar in dat boek kunnen wij niet lezen hier op aarde. Maar allen die daarboven ten leven zijn opgeschreven, ontvangen ook hier op aarde reeds hemelsche gaven. Aan hen geeft God door Zijnen Geest de genade des nieuwen levens, door de wedergeboorte en de vernieuwing des levens. Zij, wier burgerschap in de hemelen is, zoeken hier op aarde ook de dingen die boven zijn. Hier gevoelen zij zich meer of min vreemdelingen. Hun oog is op den hemel gericht, hun verlangen strekt naar den hemel zich uit. Hier zijn en worden zij meer of minder gasten en vreemdelingen, die een ander vaderland zoeken, namelijk het hemelsche. Zij verlangen hier verlost te worden van het lichaam der zonde en des doods, en met de woonstede die uit de hemelen is overkleed te worden.

Wat zoekt gij, de dingen die boven of die beneden zijn? „Waar uw schat is daar zal ook uw hart zijn” heeft Jezus gezegd. Waar is uw hart, op de aarde of in den hemel? Welke dingen begeert en zoekt ge? Waarom zoekt en werkt ge? Om de spijze en de dingen die vergaan, of om dat wat blijft tot in het eeuwige leven?

Rampzalige mensch, die nog niets anders hebt leeren zoeken, dan de dingen die beneden zijn. Zullen die dan uwe ziel kunnen bevredigen? Maar neen, uwe ziel is geschapen voor de eeuwigheid. Uwe ziel is tot God geschapen, en daarom zal ze niet rusten voor ze rust in God. O, leer toch zoeken de dingen die boven zijn. Zoek God en Zijne gemeenschap in Christus. Bid God dat Hij u leere

zoeken, de dingen die boven zijn. Waarlijk, het is zooals een dichter zong:

„t Hoofd omhoog, het hart naar boven,
Hier beneden is het niet;
't Rechte leven, lieven, loven,
Is maar daar men Jezus ziet.”

(c) Hebt gij door Gods genade de dingen die boven zijn leeren zoeken, dat is de vrucht daarvan dat uwe namen zijn geschreven in de hemelen. Van nature waart ook gij uit de aarde aardsch. Neen, uit uzelfen zoudt ook gij nooit de hemelsche dingen gezocht hebben. Dankt God voor die onverdiende genade. Neen, gij hebt ook God niet eerst gezocht. Hij zocht u, omdat uw burgerschap was in de hemelen. Hij zocht u opdat gij Hem zoudt zoeken. Hij zocht u opdat gij zoudt zijn tot prijs der heerlijkheid Zijner genade, opdat gij de deugden zoudt verkondigden van Hem die u uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht geroepen heeft.

Toont nu uw burgerschap des hemels op aarde. Laat de wereld het zien, dat gij burgers des hemels zijt. Verslaaft u nu niet meer aan de dingen die op aarde zijn. Toont het voor vriend en vijand, dat gij hier maar vreemdelingen zijt. Vertelt anderen van de heerlijkheid en den rijkdom van uw vaderland, waarvan gij burgers zijt. Hoe meer uw oog gericht is op uw vaderland, zooveel meer zult gij ook in 't land uwer vreemdelingschappen genieten van de heerlijkheid en de vruchten van dat vaderland.

En eindelijk, laat uwe verwachting levendig zijn van den hemel. Verwacht vandaar uw Zaligmaker, die van den hemel komen zal, om uw vernederd lichaam gelijk te maken aan Zijn heerlijk lichaam. Nu nog draagt gij uw vernederd lichaam, met al zijn zwakheden, zondige lusten en begeerlijkheden om. Maar Hij zal komen om ook dat vernederd lichaam aan Zijn verheerlijkt lichaam gelijk te maken, opdat gij eeuwig, beide met lichaam en ziel, uwen God moogt grootmaken en dienen voor Zijne ondoorgrondelijke genade.

AMEN.

Gods Woord een Lamp voor den Voet, en een Licht op het Pad

Psalm 119: 105.

Voorzang: Ps. 36:3.
Lezen: Ps. 119:97-112.
Zingen: Ps. 119:1.
Ps. 19:1, 4.
Ps. 119:53.
Ps. 119:9.

VOORAFSPRAAK

Ons preekbundeltje hebben wij genoemd: „Avondsterren,” omdat wij voelen, dat wij zelf aan den avond des levens gekomen zijn, en wij soms meer of min de schemering waarnemen, en het niet altijd zoo helder meer is als op den middag des levens. Maar ook, omdat we ons onze lezers vooral voorstellen als ouden van dagen, zwakken, en hen die, vanwege het steeds toenemend gebruik van de taal van dit land in de prediking, deze niet zoo gemakkelijk en met vrucht kunnen volgen. Toch willen wij ook gaarne ouden en jongen, gezonden en zieken, allen die zich verwaardigen om onze kleine sterretjes te lezen, heenwijzen naar het licht dat God zelf ontstoken heeft in Zijn Woord, en dat op elken leeftijd, en onder alle omstandigheden des levens ons kan en moet voorlichten. Daarom willen wij, in deze laatste preek van ons bundeltje, nog wijzen op het Woord onzes Gods als een geheel, als een lamp voor onzen voet. Vragen wij, vóór wij verder gaan, om het licht des Geestes in gemeenschappelijk gebed.

GEBED.

Tekst—Psalm 119:105. „Uw woord is eene lamp voor mijnen voet, en een licht voor mijn pad.”

Ons tekstwoord voor heden namen we uit Psalm 119. Deze Psalm is de langste van al de psalmen. Een waar kunststuk is het. Ingedeeld is dit lied naar 't Hebreeuwsche alfabet, in 22 afdeelingen, elk van acht verzen, die in het

oorspronkelijke, in elk dier afdeelingen, naar volgorde, met die letter beginnen die aan de orde is, volgens dat alphabet. Zoo heeft in de vertaling deze Psalm in den vorm veel van zijn schoonheid verloren. De rijke inhoud leed er echter geen schade door. Boven 's dichters kunstzin blinkt zijn liefde en hoogachting voor God en Zijn Woord uit. Dat blijkt uit de verschillende benamingen die hij aan dat Woord geeft. Hij noemt dat Woord: „Uw Woord, Uw wet, Uw getuigenissen, inzettingen, rechten, geboden,” en dergelijke benamingen meer. Slechts enkele verzen vinden wij hier, waarin niet een van die rijke en schoone benamingen voorkomt. Reeds die benamingen duiden den rijkdom, de voortreffelijkheid, en het gezag van dat Woord aan. Maar meer nog komt dat uit, in wat hij van dat Woord getuigt, wat het voor hem was. Dat Woord is zijn troost, zijn vermakingen, hij heeft zijn lust er in, hij heeft het lief, hij hoopt er op. Het is hem een lamp voor den voet, en een licht op het pad. Men heeft dezen Psalm genoemd: „Het alphabet der godzaligheid.” Waarlijk, zeer gepast.

Wie de dichter is kan niet met zekerheid gezegd worden. Zijn naam wordt niet genoemd. Velen schrijven hem toe aan David, omdat men alle psalmen, waarvan de naam des dichters niet vermeld wordt, aan David toekent, en men er Davids geest in meent te vinden. Anderen denken aan Jeremia, omdat men er overeenkomst in vindt met zijn Klaagliederen. Weer anderen schrijven hem toe aan Ezra, den Schriftgeleerde, en ijveraar voor Gods wet. En nog anderen denken aan een vromen Israëliet uit de dagen der Makkabeën. Wij beslissen niet. Duidelijk is, hij was een vrome Godsman, die God en Zijn Woord kende en liefhad.

Hij leefde in een tijd van verachting, van miskennis van God en Zijne geboden. Van algemeenen afval van den waren dienst van God. Van verachting en vervolging van de ware liefhebbers Gods, van het volk des Heeren. Hij kent eigen zwakheid, zonde en schuld. Zijne ziele is in zijne hand steeds in gevaar. Een vreemdeling is hij op aarde. Hij is een lederom zak gelijk geworden, die zijn vochtigheid verloren heeft. Gelijk een verloren schaap heeft hij gedwaald. Maar daarom bidt hij om de zoekende liefde Gods.

Om de leering en leiding des Heiligen Geestes. De toezegging Gods is hem een steun. Het Woord van God is hem een lichtende lamp op het donkere levenspad.

Het geheel van dezen Psalm kunnen wij een leerdicht noemen. De verzen staan niet altijd tot elkander in verband, zoodat het aanstonds in het oog valt. In zoover gelijken zij de Spreuken van Salomo, waar men ook dikwijls elk vers op zichzelf kan verklaren. Zoo is het ook met ons tekstvers. Wij zien daarin eenvoudig een belijdenis des dichters voor God, wat Gods Woord voor hem is. Wij willen die betuiging des dichters wat nader beschouwen. Met het doel dat wij ons voor oogen stellen, om dit woord van toepassing te maken op onzen tijd, en op de praktijk van ons eigen leven, willen wij wat nader aanwijzen: (1) wat het Woord van God is; (2) hoe het ontvangen wordt in de wereld; (3) wat het voor den dichter was, en voor ons zijn moet. En dan hopen wij te zien:

- I. Dat Woord is openbaring van God, en gave van Zijne genade;
- II. Dat Woord is voorwerp van bestrijding door alle eeuwen;
- III. Dat Woord is voor den dichter, en moet voor ons zijn een lamp voor den voet, en een licht op het pad.

I. (a) De dichter spreekt tot God, tot zijn God, tot Israëls God, tot den levenden God. De dichter weet dus, gelooft en belijdt er is een God, een levende en persoonlijke God. Een God die hoort, die ziet, die spreekt. Een God die gesproken heeft, die Zijn Woord ons gegeven, het tot ons gebracht heeft. Hij zegt tot God: „Uw Woord.” Hij beantwoordt dat Woord met zijn woord. God heeft gesproken. En de dichter spreekt weer terug tot God.

(b) „Uw Woord.” Wat is een woord? Het is de uitdrukking, de openbaring van de gedachte van ons hart. Door woorden brengen wij uit naar buiten, openbaren wij aan anderen, wat wij denken, wie wij zijn, wat omgaat in ons binnenste. Ons woord is de belichaming van onze gedachte. Wij openbaren dat door hoorbare klanken, of door

zichtbare teekenen. Zoo hebben wij een gesproken en een geschreven woord. De dichter kent ook aan God een Woord toe. En dat terecht. De Schrift spreekt ons van een gesproken en geschreven Woord van God. Zie vooral Johannes, die ons spreekt in zijn Evangelie en in zijn eersten brief van het Woord, dat bij God, en zelf God was, maar dat vleesch geworden is, en ons God verklaard heeft. De dichter denkt hier aan het gesproken en geschreven Woord van God. God heeft gesproken b.v. bij de Schepping, toen God zeide: „Er zij licht,” en het licht was er, en zoo vervolgens sprak God bij de Schepping. En telkens verscheen dat, wat God tot aanzien riep, en naar waarheid kan gezegd worden: „Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er.” En wij zingen den dichter na: „Looft Gods wijsheid, door Zijn Woord, bracht Hij al de hemelen voort.” Zijn Woord is een Woord van almacht.

Op Sinaï sprak God met hoorbare en verstaanbare stem voor de ooren van Mozes en van gansch Israël, de Wet der tien geboden. Maar God schreef ook met eigen vinger die Wet in de twee eerste tafelen. Tot Mozes sprak God verder op Sinaï nog vele woorden, inzettingen en geboden. Tot en door de profeten sprak God veelmalen en op velerlei wijze. Nu door mondelijke toespraken. Dan door droomen, gezichten, of door innerlijke openbaringen in hunne harten, door den Geest, maar waarin zij blijkbaar de stemme Gods beluisterden.

Tijdens Jezus' omwandeling op aarde sprak God hoorbaar en verstaanbaar, bij den doop des Heeren, en bij de verheerlijking op den berg. Zoo sprak de verheerlijkte Heiland tot Saulus op den weg naar Damaskus. Zoo sprak Hij meer dan eenmaal tot Johannes op Patmos. Zoo openbaarde God Zich door Zijn Woord aan den mensch. In dat Woord openbaarde Hij Zich. Hij openbaarde zoo, *dat Hij is*. Maar ook *wie Hij is*: De Almachtige, de Levende, de Heilige, de Rechtvaardige, maar ook de Genadige en Barmhartige. Zonder het Woord zouden wij God niet hebben kunnen kennen. Nu weten wij wie God is. Zijn wezen; Zijn wil; Zijn wet; zijn eeuwig, vrijmachtig welbehagen; Zijn raad maakte Hij ons bekend in Zijn Woord. Wij hebben vele woorden, door God zelf gesproken, in de Schrift—

veelmeer dan wij doorgaans denken—. Opdat Gods Woord bewaard zou blijven, gaf Hij soms bevel: Schrijf dat in een boek. Zoo sprak Hij tot Mozes, zoo tot Johannes. Maar ook andere Godsmannen, Profeten, Apostelen en Evangelisten werden door den Heiligen Geest verlicht, geleid, en gedreven om de woorden Gods op te teekenen. En zoo ontvingen wij een *geschreven* Woord van God.

De dichter van Psalm 119 had er nog maar een klein gedeelte van. Voor ons is het veel uitgebreider, rijker, voller. Bovendien hebben wij het persoonlijke Woord Gods in Jezus Christus, die in Zijn prediking en in Zijn persoon ons God verklaard heeft, de rijkste Godsopenbaring, die wij in deze bedeeing verwachten kunnen.

(c) In aansluiting aan onzen tekst blijven we ons echter bepalen bij het gesproken en geschreven Woord Gods, en dan blijkt ons dat Woord is een Almachtig, een Scheppend Woord. „Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gemaakt, en door den Geest Zijns monds al hun heir.” Maar het is ook een herscheppend Woord. Daarom lezen wij in een anderen Psalm: „De Wet des Heeren is volmaakt, bekeerende de ziel; de getuigenis des Heeren is gewis, den slechten wijsheid gevende.” De Apostel getuigt dan ook: „Het Woord Gods is levendig en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeeling der ziel, en des geestes, en des mergs, en is een oordeeler der gedachten en der overleggingen des harten” (Hebr. 4: 12). En een ander Apostel zegt: “Gij die wedergeboren zijt, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, door het levend en eeuwigblijvend Woord van God” (1 Petri 1: 23). En Jezus heeft gezegd: „De ure komt, en is nu, dat de dooden zullen hooren de stem des Zoons Gods, en die ze gehoord hebben zullen leven” (Joh. 5: 25). En nog eenmaal zal de stem Gods gehoord worden, als Zijn machtwoord klinken zal: „Staat op gij dooden, en komt ten oordeel.” Maar dan zal ook dat andere woord gehoord worden: „Ziet, Ik maak alle dingen nieuw.” En dan zal op en door dat machtwoord de nieuwe hemel en de nieuwe aarde te voorschijn treden. Het Woord is een wonderbare macht. Het openbaart ons Gods Almacht. Het doet ons God kennen.

(d) Maar het is ook gave van Gods genade. Dat God ook ons de macht van het Woord gegeven heeft is een wondere gave. Dat wij spreken, schrijven, lezen kunnen, is een wondere gave Gods aan den mensch. In den ruimsten zin van het woord behoort het tot het beeld van God. Dat wij spreken, schrijven, lezen kunnen, ook daarin komt onze verwantschap met God, onze gelijkheid aan God—zij het ook op zeer verren afstand—uit. Door ons woord doen wij anderen lezen in ons hart. Doen wij anderen denken wat wij denken. Er ligt ook in ons woord een zekere schepende macht. Door een enkel woord wekken wij soms toorn, nijd, haat, jaloerschheid. Maar ook ter anderer zijde blijdschap, troost en vrede. Wat heeft het Woord der prediking van het Evangelie niet uitgewerkt in de wereld. Maar ook wat verwoesting en verderf zijn er niet ontstaan door menschen woorden. Voorzeker, ook het woord van menschen heeft een wondere kracht uitgeoefend, onberekenbare vruchten afgeworpen, beide ten goede en ten kwade.

II. De strijd op geestelijk en godsdienstig gebied wordt dan ook met woorden gestreden, en het Woord van God is en blijft dan ook voorwerp van bestrijding door alle eeuwen heen.

(a) Satan begon den strijd tegen het Woord van God in het Paradijs, met het: „Is het ook dat God gezegd heeft, gij zult niet eten van allen boom dezès hofs?” En als Eva hem zegt dat God gezegd heeft: „Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten, maar van den boom, die in 't midden des hofs is, zult gij niet eten, want ten dage als gij daarvan eet zult gij den dood sterven,” dan stelt hij zich tegen dat Woord. Dan verklaart hij dat Woord voor een leugen. Dan stelt hij zijn woord tegen het Woord van God, en zegt: „Gij zult den dood niet sterven, maar God weet, dat ten dage als gij daarvan eet, dan zullen uwe oogen geopend worden, en gij zult als God zijn, kennende het goed en het kwaad.” Hiermee was de strijd begonnen. Het was de strijd tegen het Woord van God. Die strijd is voortgezet onder den Ouden Dag door de valsche profeten, tegen de profeten des Heeren, die in den naam des Heeren profeteerden. Zie het vooral in de dagen van Achab, als de pro-

feten van Baäl het Woord van Micha bestreden, en Micha, de profeet des Heeren, in de gevangenis werd opgesloten. En in de dagen van Jeremia, die tegen de zonden des volks getuigde, en het de oordeelen Gods aankondigde, wien men het zwijgen opleide, en toen hij niet zweeg, trachtte men hem te dooden, en wierp men hem in den kuil.

(b) En toen het zaad der vrouw in het vleesch op aarde verscheen, als het eeuwige, persoonlijke Woord, dat ons God verklaard heeft, toen kwam Satan in de verzoeking in de woestijn, dat persoonlijke Woord, maar ook in Hem, het gesprokene en geschrevene Woord van God bestrijden. Hem trachtte hij te verleiden tot ongehoorzaamheid aan God, opdat alzoo al de heilsbeloften Gods vernietigd zouden worden. De strijd in die verzoeking werd van beide zijden gestreden met woorden. En het eeuwige Woord sloeg den verzoeker telkens af met het: „Er staat geschreven.” En de bestrijder van het Woord moest het opgeven. Hij was verslagen door het zwaard des Geestes, hetwelk, is Gods Woord. De Heiland trad als Overwinnaar uit het strijdperk. Toch week de Satan maar van Hem voor een tijd. Hij zette den strijd tegen Jezus voort door zijn onderdanen. Farizeën en Schriftgeleerden, Sadduceën en Herodianen vielen om beurt Jezus aan. Nu bestredene zij Zijn Woord, dan vielen zij Hem aan om Zijn daden. Jezus ging het land door predikende het Woord, dat Hij bij den Vader gehoord had. Zoo leerde Hij als machthebbende, en niet als de Schriftgeleerden. Maar zij namen Zijn Woord, dat het Woord Gods was, niet aan. Door Zijn machtwoord genas Hij de zieken. Reinigde Hij de melaatschen. Wierp Hij de duivelen uit. Wekte Hij de dooden op. Maar als Hij dan zegt: „Mijn Vader werkt tot nu toe, en Ik werk ook,” dan zoekt men Hem te dooden. En als Hij eindelijk voor den Joodschen Raad op de vraag van Cajaphas, of Hij de Christus, de Zoon des levenden Gods is, in overeenstemming met het Woord des Vaders: „Gij zijt Mijn geliefden Zoon, in U heb Ik Mijn welbehagen,” antwoordt: „Gij zegt het,” dan is het doodvonnis voor Hem gereed. Dan noemt men dat getuigenis Godslastering. Dan zegt de Hoogepriester: „Nu hebt ge Zijn Godslastering gehoord, wat dunkt ulieden?” En uit éenen mond klinkt het: „Hij is des doods schuldig.”

En men hangt Hem aan het kruis. Dat was dus de bestrijding van het Woord Gods.

(c) En als Hij straks gestorven is, en weer opgestaan, dan geeft Hij Zijnen jongeren den lastbrief: „Gaaf dan henen, predikt het Evangelie allen creaturen.” Dan gaan zij henen en prediken alom, dat Jezus gekruisigd is, maar dat God Hem door Zijn rechterhand verhoogd heeft tot een Vorst en Zaligmaker, om Israël te geven bekeering en vergeving der zonden. Dan worden zij om de prediking van dat Woord in de gevangenis gezet. Zij worden scherpelijk gedreigd, dat zij niet meer in den naam van Jezus zullen prediken. Men legt het zwijgen hun op. Het is niet anders dan de bestrijding van het Woord Gods. Die strijd hebben Joden en Heidenen, onder aanvoering van den Vorst der duisternis gevoerd tegen het Woord van God. De gemeente des Heeren heeft echter dat Woord in eere gehouden, heeft dat Woord onderzocht en er kracht en troost uit geput. Heeft het door Zendingsarbeid overal gepredikt, en doen prediken. Heeft er overal martelaars voor geleverd. Satan heeft echter de bestrijders van dat Woord ook in de Kerk weten in te voeren, en zoo heeft dat Woord ook langzamerhand zijn invloed in de Kerk van Christus meer of min verloren. Om dwalingen en ketterijen in de Kerk in te voeren en staande te houden, onthield men het Woord van God, den Bijbel, aan het volk. Zoo was in de donkere middeleeuwen het Woord van God schier onbekend geworden. Totdat door de Hervorming, vooral door Luthers Bijbelvertaling, het licht des Woords weer op den kandelaar geplaatst werd.

(d) Maar nog heeft de bestrijding van dat Woord niet opgehouden. In onze dagen wordt de bestrijding van het Woord voortgezet door ongeloovigen van allerlei soort. 't Zijn niet slechts heidenen, Joden en Mohammedanen, maar ook zelfs binnen de kringen van het zoogenaamde Christendom, wordt de strijd gestreden tegen het Woord van God. Men bestrijdt dat Woord door het te bannen van onze publieke lagere scholen. Men bestrijdt het in naam der zoogenaamde wetenschap, door wat men noemt de „Hoogere Critiek.” Vroeger was er wel strijd over de verklaring van Gods Woord: Thans gaat de strijd tegen het

Woord van God zelf. De echtheid van geheele boeken, of van enkele teksten wordt door velen bestreden en verworpen. Het kan natuurlijk niet anders. Satan is de Vorst der duisternis. Hij haat God die het Licht is met een volkomene haat. En omdat dat Woord een licht is, daarom haat hij ook dat Woord. En al zijn onderdanen hebben de duisternis liever dan het licht, want hunne werken zijn boos. De groote strijd in onze dagen gaat om en tegen het *Woord*. Zoo is het geweest, zoo is het nog, zoo zal het blijven, tot God het Woord zal spreken: „ZIE, IK MAAK ALLE DINGEN NIEUW.”

III. Tot zoolang echter blijft dat Woord ons een veilige gids in elke levensomstandigheid. Voor den dichter was het, voor ons moet het zijn: „Een lamp voor den voet, een licht op het pad.”

(a) Dat Woord is een *onmisbare* gids. Een lamp is noodig, is onmisbaar als het donker is. En daarom is het voor den mensch altijd en in elke levensomstandigheid noodig. Zelfs in den staat der rechtheid had de mensch het licht van het Woord van God noodig. Wel was de mensch geschapen naar het beeld van God. En God had in hem gegeven het licht van kennis, gerechtigheid en heiligheid. Maar ook de mensch was, als alle schepsel: „geschapen om te volmaken.” Hij leefde in de gemeenschap met God. Hij moest zijn licht voortdurend van God, het Eeuwige Licht, ontvangen. Door het beeld Gods was hij ontvankelijk voor het licht Gods. Daarom sprak God ook in den staat der rechtheid tot den mensch. Ook toen reeds was het Woord Gods een lamp op zijn levenspad.

Door de zonde keerde hij zich van God af. En nu werd het licht dat in hem was duisternis. Nu niet slechts verduisterd in het verstand, maar, naar het Woord des Apostels, werd hij „*duisternis*.” De geschiedenis bevestigt dat. De mensch zonder het licht van het Woord verviel tot afgoderij en beeldendienst. Hij boog voor hout en steen, voor goden die hij zelf gemaakt had. Hij aanbad zon, maan en sterren. „Hij veranderde de heerlijkheid Gods in die van een verderfelijke mensch, van vogelen en visschen.” Hij kende God niet meer. Hij kende zichzelf niet meer, noch

zijn eigen behoeften. Hij wist niet meer wat goed of kwaad was. Hij wandelde in de duisternis, en zag deze voor licht aan. Als een blinde tast hij naar den wand. En de uitnemendsten onder de heidenen misten het licht des levens.

De mensch heeft een onmiskenbare behoefte aan het licht van Gods Woord. Zonder dat licht blijft hij wandelen in de duisternis. En wordt hij niet bestraald door het licht van Gods Woord en Geest, dan zinkt hij straks weg in den eeuwigen nacht van de buitenste duisternis. De lamp des Woords is *onmisbaar* voor den mensch.

(b) Maar die lamp is ook *doelmatig*. De mensch was door de zonde van God, het eeuwig Licht, gescheiden. Die gemeenschap moest hersteld, zou God Zijn eere ontvangen, en zou de mensch weer zalig zijn. Hoe kon, hoe moest dat geschieden? De mensch kon en wilde het niet. God moest het doen. Hoe deed Hij het? Door het Woord. Dat was doelmatig. Door het Woord werd aanvankelijk de gemeenschap hersteld. De mensch was van God weggevlucht. God riep hem door het Woord terug. „Waar zijt gij?” zoo klonk de stemme Gods door den hof. En, hoewel sidderend en bevend, kwam de mensch weer tot God terug. Maar ook nu sprak God weer en kondigde den vloek der zonde, maar ook den Raad Gods tot verlossing aan. Zoo kwam door het Woord Gods een nieuwe openbaring van God tot den mensch. De diepte van 's menschen val werd onthuld. De strijd die den mensch te wachten stond werd hem geopenbaard. Maar ook de verlossing waarop hij hopen mocht.

Door het Woord wist God Zich den weg te ontsluiten tot zijn vertstand, tot zijn hart en tot zijn willen en begeeren. Door de bemiddeling van het Woord werd de gemeenschap tusschen God en den mensch in beginsel weer hersteld. God openbaarde Zichzelf, Zijn wil, Zijn raad, en 's menschen roeping en plicht weer aan den mensch. En de mensch kon door het Woord, in gebed, in dank- en lofzegging, weer gemeenschap oefenen met God.

(c) De gids in het Woord gegeven is zoo doelmatig omdat God daarin spreekt in een taal, die zoo eenvoudig, duidelijk en verstaanbaar is, dat de eenvoudigste, zelfs een kind het verstaan kan, althans dat wat noodig is te verstaan tot

zaligheid. Tot Adam sprak God in de oorspronkelijke taal hem door God geleerd. Tot Israël sprak God in de Hebreuwsche taal, de taal van het volk des verbonds. In het Nieuwe Testament spreekt God in de Grieksche taal, de wereldtaal, die toen schier overal gesproken en verstaan werd. En op den Pinksterdag gaf God de gave der talen, zoodat de Apostelen de boodschap des heils konden brengen. Maar ook later gaf Hij de gave der talen aan een Luther, en aan zooveel anderen meer, die het Woord Gods overzetten in die talen welke de verschillende volken spraken en nog spreken, tot wie God de boodschap des heils wil laten brengen. Voorzeker, het Woord van God is een *doelmatige*, maar

(d) Het is ook een *voldoende* lamp. Het zegt ons wie God is en wie wij zijn. Het wijst ons den weg der verlossing van Satan, zonde en dood. De weg waarin de gemeenschap met God weer hersteld kan worden. Het roept ons toe: „Wendt u naar Mij toe en wordt behouden, want Ik ben God en niemand meer.” „De goddelooze verlate zijn weg, en hij bekeere zich tot den Heere onzen God, want Hij vergeeft menigvuldig.” „Laat u met God verzoenen.” Het wijst ons den weg ten leven en den weg des doods: „Die in den Zoon gelooft heeft het eeuwige leven, maar die den Zoon ongehoorzaam is zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem.” „Die geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden, maar die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden.”

Dat Woord geeft antwoord op de diepste vraagstukken. Vragen, die buiten het Woord om, door niemand beantwoord kunnen worden, lost dat Woord op. Van waar is alles? Wat zal er van alles worden? Wat zal er van deze wereld worden? Wat moet ik doen om zalig te worden? En zooveel vragen meer, die zonder het Woord, door al de wijzen dezer wereld niet opgelost kunnen worden, daar geeft het Woord voldoende antwoord op.

Wie we ook zijn, welke positie en roeping de onze ook zijn mag; of men oud of jong; man of vrouw is; of we vaders of kinderen zijn, heeren en vrouwen zijn, of dienstbaren, dat Woord wijst ons onze roeping en verplichtingen aan. Hier vinden koningen en keizers, en hunne onderdanen beide, voorschriften voor hunne verhoudingen tot el-

kanderen. De rijke en de arme wordt hier onderwezen wat hij te doen en te laten heeft. Wij worden hier gewezen op de gevaren, die ons dreigen; op de vijanden die ons omringen; op de wapenen die wij in den strijd des levens hebben te gebruiken. In één woord, hier hebben we een veilige en volkomene gids, die over heel ons levenspad ons licht verspreidt, en die zelfs licht geeft in de donkere vallei van de schaduwen des doods. En zoo wij slechts door de verlichtende werking des Geestes het licht van het Woord mogen zien, dan kunnen wij met dezen dichter zingen: „Uw Woord is mij een lamp voor mijnen voet,” enz. (Psalm 119: 53.)

TOEPASSING.

(a) Welk een onschatbare gave heeft God in dat Woord ons geschonken. Zonder dat Woord waren ook wij enkel duisternis. Dan wisten ook wij niet van waar wij kwamen, en waar wij heengaan. Bij het licht van dat Woord kunnen wij wandelen in het helderste licht. Hoe dankbaar behooren wij die gave van Gods genade te ontvangen, te waardeeren, en het te laten schijnen op heel ons levenspad. Hoe rijk zijn wij bevoorrecht boven de heidenen, die dat licht missen; boven de Joden, die naar Paulus' woord, een deksel op het aangezicht hebben, en het licht van het Woord niet zien kunnen. Maar ook boven zoovelen, die Christenen heeten, maar door ongeloof dat Woord verwerpen, en dikwijls bestrijden. Worde dat Woord van God door ons met een dankbaar hart biddend onderzocht. Ik zeg, biddend onderzocht. Want zullen wij het licht van het Woord zien, dan moet ook ons oog verlicht zijn, en meer en meer verlicht worden door de genade des Heiligen Geestes, anders zijn wij bij het volle licht des Woords gelijk aan een blinde, die op een helderen middag, bij een helder schijnende zon, toch geen enkelen lichtstraal opvangt, omdat zij oog blind is. Helaas! zoo zijn er zoovelen. Zij wandelen in het volle licht des Woords, en toch zij zien het licht niet, omdat de God dezer eeuw hun oogen verblind heeft, opdat hen niet bestrale de heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Christus. En daarom nog eens,

onderzoek het Woord, biddend om de verlichting des Heiligen Geestes.

(b) En dan laat het licht des Woords vallen op heel uw levenspad. Dat Woord is er op berekend, dat het ons licht zou geven in elken levensstand, onder alle levensomstandigheden. Niet slechts op het speciale gebied van het zoogenaamd godsdienstig leven, maar ook op het burgerlijk, het maatschappelijk en politiek gebied. Er zijn er zoovelen, die het godsdienstig en het maatschappelijk leven scheiden willen. Daarom wil men scholen zonder Bijbel, zonder het Woord van God, alleen voor het maatschappelijk leven. Zoo scheidt men godsdienst en politiek en business. Men kent niet, of men miskent, het woord van Paulus: „Hetzij dat gij eet, hetzij dat gij drinkt, hetzij dat gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods.” En wederom dat andere woord: „Gij zijt duur gekocht, zoo verheerlijkt dan God in uw lichaam en geest, welke Godes zijn.” Al bestaat de mensch uit ziel en lichaam, wij kunnen die twee niet scheiden. De mensch is één geheel. De geheele mensch moet God dienen. Hij moet altijd, hij moet in heel zijn leven, hij moet in al zijn doen en laten God dienen. Heel zijn leven moet godsdienst zijn. En daarom moeten wij het licht des Woords doen vallen op heel ons leven, onder alle levensomstandigheden.

(c) Wij moeten het licht des Woords overal op den kandelaar plaatsen. Daarom moeten wij Christelijke Scholen hebben. Scholen met den Bijbel, waar onze onderwijzers en onderwijzeressen het licht des Woords laten vallen op heel het onderwijs. Van jongsaf moeten onze kinderen gesteld worden in het licht des Woords. En dan ze naar zulke scholen zenden met gedurig gebed, dat God kinderen en teachers verlichte door Zijnen Geest, om niet slechts het licht des Woords te hebben, maar ook verlichte oogen om te aanschouwen de wonderen van Gods wet.

Maar ook dat licht des Woords verspreiden door Zendingarbeid onder Joden, Heidenen, Mohammedanen en naam-christenen. Overal moeten wij trachten het licht des Woords te laten schijnen. Nog zijn de duistere plaatsen des lands vol van woningen des gewelds. Wij moeten zijn het licht der wereld. Wij moeten ons licht doen schijnen, maar

zullen wij het, dan moeten wij zelf in het licht wandelen. Moge dat licht ons overal en altijd beschijsnen. En geve God, het eeuwige Licht, dat als de avond onzes levens daalt, dat dan het woord des profeten vervuld worde: „En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal zijn.” Daartoe doe de Vader der lichten Zijn aanschijsn over ons lichten, in leven en in sterven.

AMEN.

**DE PREDIKING DES WOORDS
NAAR INHOUD EN VORM**

De Prediking des Woords naar Inhoud en Vorm*

Het onderwerp mij opgegeven was: „Het Analytische en Synthetische in de Prediking.” Ik ben zoo vrij geweest het wat te wijzigen, en het wat breeder op te vatten. Deels omdat het mij wat te beperkt scheen, deels omdat er over de prediking heel wat te zeggen valt, vooral in onze dagen, dat moeilijk onder het zoo beperkte onderwerp te brengen is.

Laat mij allereerst zeggen dat een referaat over de prediking mijn bijzondere sympathie heeft. Prediken is altijd mijn ideaal geweest. Toen wij nog kinderen waren, preekte ik soms al voor een troepje kinderen van mijn leeftijd. Men noemde mij toen reeds: „Klaas Dominee.” Nog heugt het mij dat, als ik naar onze Drentsche gewoonte de koeien naar 't land bracht, of ze weer naar den stal haalde, ik in mijn gedachten meermalen preekte. En toen ik wat een groot catechisant geworden was bij onzen ouden Ds. Kersies, verzocht de oude Eerwaarde Vader en Broeder mij om op een Zondagnamiddag dat ZEerw. een classisbeurt moest vervullen, den dienst waar te nemen. Men noemde dat toen oefenen. Men liet dat dan bij bijzondere gelegenheden toe, dat een der meest ontwikkelde broeders optrad om een stichtelijk woord te spreken. Men stond dan voor het Voorlezers-bankje, want den preekstoel mocht men niet beklimmen. Hoewel ik er wel wat tegen op zag, trok mij dat verzoek zeer aan. Ik nam het aan, en preekte, of oefende, over 1 Cor. 3: 11. Ik was toen ongeveer 20 jaar. Men voelde, preeken was dat eigenlijk niet. Maar het was dan toch een oefening om zich tot preeken voor te bereiden, en dat was toen reeds mijn ideaal. Nu heb ik meer dan 40 jaar gepreekt.

En nu is het thans onze eerste vraag, die wij te beantwoorden hebben: Wat moet de prediking zijn naar haar inhoud; of wat is preeken? Ons dunkt het antwoord moe-

---

*Referaat voor „Inter Nos” te Holland, Mich.

ten wij in de Schrift zoeken, wijl daar zoo menigvuldig van predikers en prediking sprake is. Maar dan valt ons in het oog dat hiervan veel minder gesproken wordt in het Oude dan in het Nieuwe Testament. Petrus noemt in zijn tweeden brief, hoofdstuk 2:5, Noach een prediker der gerechtigheid. En Jesaja spreekt de klacht uit: „Wie heeft onze prediking geloofd?” Eén boek hebben wij in het Oude Testament, dat de Prediker heet, waarvan de schrijver zichzelf aanduidt als Prediker en Koning te Jeruzalem. Alleen echter van Jona lezen wij dat hij een opdracht kreeg om te prediken met het voorschrift wat, en waar hij prediken moest.

Maar zoo weinig als er sprake van prediken is in het Oude Testament, zoo menigvuldig is het in het Nieuwe Testament. Daar treedt Johannes de Dooper, die aangekondigd was onder den Ouden Dag als „de stem des roependen in de woestijn,” op, predikende den doop der bekeering, wijl het Koninkrijk der hemelen nabij gekomen was.

Maar daar is het vooral de prediking van Hem, die gezonden was om te verkondigen het aangename jaar van het welbehagen des Heeren, die optreedt met het: „Bekeert u, en gelooft het Evangelie.” Hij predikt in Synagogen en Tempel, op een berg en in het schip. Straks zendt Hij discipelen en Apostelen uit om te prediken. En als Hij gereed staat om ten hemel te varen, is een Zijner laatste woorden: „Gaat dan heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie allen creaturen.” En als Hij Paulus op den weg naar Damascus verschenen is, dan maakt Hij hem door den dienst van Ananias tot een prediker, die terstond Christus predikt in de Synagoge. En straks stelt Paulus weer anderen, zooals b.v. Titus en Timotheus aan, en geeft hun de opdracht: „Predikt het Woord.”

Nemen wij alles te zamen wat Oud en Nieuw Testament ons zeggen van prediking en predikers, dan komen wij tot de conclusie: **Prediken is als gezant van God en Christus een boodschap Gods tot menschen kinderen brengen in Gods naam en met Goddelijk gezag.**

Hieruit volgt vanzelf dat de prediking naar haar inhoud moet zijn een boodschap Gods. Die boodschap moet ontleend zijn aan het Woord van God, naar het bevel van

Jezus: „Predikt het Evangelie.” Naar Paulus’ voorschrift: „Predikt het Woord.” Onze vaders noemden daarom de predikers dan ook: „Verbi divini minister.” Zooals wij in onze Hollandsche taal ook thans nog spreken van „dienaren des Goddelijken Woords.” Dat Woord moet ontwikkeld, verklaard, toegelicht worden om het onder den zegen Gods voor verstand en oordeel helder en klaar, voor hart en geweten krachtig en overtuigend te doen worden.

Geen menschelijke wijsheid en filosofie mag gepredikt, maar zooals Paulus zegt: „Wij prediken niet de wijsheid dezer wereld, noch der oversten dezer wereld, maar de Wijsheid Gods, met woorden die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke samenvoegende.” God zelf schreef den lastbrief ons voor niet slechts door Jezus en Paulus, maar reeds tot Ezechiël klonk het: „Menschenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het huis Israëls, zoo zult gij dan het woord uit Mijnen mond hooren, en hen van Mijnentwege waarschuwen.”

Daartoe is noodig dat de prediker een Goddelijke roeping en zending heeft. God zegt tot Ezechiël: „Ik heb u gesteld tot een wachter.” En Paulus zegt: „Hoe zullen zij prediken indien zij niet gezonden zijn?” En wederom, als hij van Christus spreekt in den staat Zijner verhooving: „Dezelve heeft gegeven . . . . sommigen tot Herders en Leeraars.” Dan alleen, als die Goddelijke roeping en zending aanwezig is, en de prediker zich daarvan bewust is, kan en mag hij als prediker optreden.

Maar dan ook moet hij ter voorbereiding van zijn prediking zichzelven oefenen in de verborgenheden des geloofs door ijverige studie in het Woord, en gedurig gebed om de verlichting en leering des Heiligen Geestes, om zelf dat Woord te verstaan, en steeds dieper in te dringen in den onuitputtelijken rijkdom van het Woord der Waarheid en den onnaspeurlijken rijkdom van Christus, die daar is in Hem in Wien al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen zijn, dewijl in Hem woont al de volheid der Godheid lichamelijk. Immers, de prediker zelf moet zijn: „Een Schriftgeleerde, wel onderwezen in het Koninkrijk Gods, die uit zijnen schat oude en nieuwe dingen weet voort te brengen.” Hij moet geduriglijk het oor te luisteren leg-

gen om te hooren wat God de Heere spreken zal, opdat hij zich steeds bewust mag zijn boodschapper Gods te zijn, en met de profeten van ouds kan zeggen: „Zoo spreekt de Heere.”

Optreden met Goddelijk gezag. Dat wordt, vooral ook in onze dagen, te veel gemist. Te weinig wordt bij de predikers den toon van Jesaja vernomen: „Hoort gij hemelen, en neemt ter oore gij aarde, want de Heere spreekt.” En daarom kunnen wij ook te weinig met Paulus zeggen: „Dat als gij het Woord der prediking van ons ontvangen hebt, gij dat aangenomen hebt, niet als eens menschen woord, maar, gelijk het ook waarlijk is, als **Gods Woord.**”

In onzen tijd worden vele predikstoelen ontwijd doordat men allerlei onderwerpen, ontleend aan de politiek, maatschappelijke toestanden, en wat niet al, behandelt, maar zonder zijn onderwerpen aan het Woord van God te ontleenen, of ook maar het licht van dat Woord op zijn onderwerp te laten vallen. Dan wordt het natuurlijk geen preek, maar een verhandeling of een zoogenaamde lezing. In een lezing kan men natuurlijk zijn beschouwing en gedachte over een of ander onderwerp ten beste geven, en zoo men wil, in een daarop volgend debat van gedachten wisselen. Maar een preek moet altijd zijn een brengen van een boodschap Gods tot menschen kinderen.

Daarom moet de prediking een persoonlijk karakter dragen. In een lezing spreekt men voor het volk. In de preek moet men spreken tot het volk, wel in het algemeen de waarheid als waarheid in 't licht stellen, maar toch zóó, dat men of in afzonderlijke toepassing, of door toepasselijke opmerkingen door heel de preek heen, zoo spreekt, dat elk hoorder gevoelt, de Dominé heeft het met mij te doen. Prof. Fabius zei eens tot mij: „Ik hoorde onlangs een preek over het zesde gebod, maar na de preek zei ik tot den prediker: „Ja, Dominé, wat gij gezegd hebt is alles wel waar en wel goed, maar gij hebt niet zoo gepreikt dat ik de kerk uitga met de overtuiging zoo'n doodslager ben ik.”

Voorts moet de prediking een scheidend karakter hebben. Ook onder ons loopt men gevaar dat men te veel in het algemeene blijft hangen, en de gemeente te veel beschouwt alsof allen werkelijk wedergeborenen zijn. Het

woord van God tot Jesaja: „Zegt den rechtvaardigen dat het hun welgaan zal, dat zij de vrucht hunner werken eten zullen, wee den goddeloozen, het zal hun kwalijk gaan, want de vergelding hunner handen zal hun geschieden,” geldt ook voor ons. De prediking moet zijn en blijven, een der sleutelen van het Koninkrijk der hemelen, waardoor den geloovigen het hemelrijk opengedaan, en den ongeloovigen toegesloten wordt.

In een goede preek moeten er altijd twee dingen zijn: Er moet in gezegd worden wat er in den tekst staat, en er moet in aangewezen worden wat wij daar elk persoonlijk mee doen moeten.

De prediker moet zich bewust zijn dat hij daar staat tusschen God en den mensch. Den wil, den raad van God moet hij bekend maken. De verhouding van den mensch tot God moet hij in 't licht stellen. Den vollen Raad van God moet hij verkondigen. Zonde en genade moet hij altijd prediken. Christus moet altijd zijn het middelpunt van zijn prediking. Hij moet met Paulus kunnen zeggen: „Wij prediken Christus den gekruisten, den Jood wel een ergeris, en den Griek een dwaasheid, maar hun die geroepen zijn prediken wij Christus de kracht Gods en de wijsheid Gods.” En wederom: „Denwelken wij verkondigen, vermanende een iegelijk mensch, en leerende een iegelijk mensch in alle wijsheid, opdat wij zouden een iegelijk mensch volmaakt stellen in Christus Jezus.” De prediker heeft het met den mensch te doen. Met den geheelen mensch. Dien geheelen mensch moet hij trachten volmaakt te stellen in Christus Jezus. Maar die mensch heeft een verstand en een wil, hij heeft een hart en een geweten, hij heeft een gevoel en een begeerte, en op al die gaven en krachten van licham en ziel moet de prediking gericht zijn. Deze allen moet hij trachten te winnen voor God en Christus, opdat de geheel oprechte geest en ziel en lichaam onberispelijk gevonden worde in den dag van onzen Heere Jezus Christus.

Toch niet zóó, dat hij in één preek alles zou moeten en willen zeggen, dat hij een tekst neemt en dien voorleest, maar dan aan 't redeneeren gaat en heel den Bijbel doorloopt van Genesis 1 tot Openbaring 22, zoodat iemand, die

den tekst niet hoorde voorlezen, niet weet over welken tekst hij preekt. Zulke predikers zijn er. Tenminste zij heeten predikers, maar ze zijn het niet, want dat is geen preeken. Neen, de prediker houde zich stipt aan den voor-gelezen tekst. Hij make duidelijk, ook door verband en samenhang toe te lichten, wat deze tekst ons zegt, en wat beteekenis dit woord heeft en hebben moet voor ons hart en leven. Zoo blijft de prediker frisch en nieuw in zijn voorstelling. Zoo komt heel de Schrift tot haar recht. Zoo worden de behoeften der hoorders bevredigd. Zoo leeren wij den rijkdom van Gods Woord kennen. Een serie van preeken, die een hoofdgedachte van verschillende zijden behandelt en in het licht stelt, gekozen in verband met tijden, toestanden en behoeften van de gemeente die men dient, kunnen daartoe zeer dienstbaar en vruchtbaar zijn.

Wat den vorm van preeken aangaat kan in 't algemeen gezegd worden, dat ze moet zijn **eenvoudig, natuurlijk en gepast.**

Met **eenvoudig** denken wij vooral aan taal en stijl. Taal en stijl moet zóó zijn, dat ook eenvoudigen, zooveel mogelijk zelfs kinderen, kunnen verstaan en vatten wat de prediker zegt en bedoelt. 'k Heb wel eens gehoord dat vader Brakel zijn preeken meermalen aan de meid voorlas vóór hij ze uitsprak om haar kritiek te hooren, en te vernemen of zij ze begripen kon. Geen kunsttermen of vreemde woorden behooren op den preekstoel. In welke taal men ook spreekt, men spreke die taal zoo eenvoudig en zuiver als mogelijk is. Woorden als „auditorium,” „ambassadeur” en dergelijke passen op den predikstoel niet. Lange zinnen, met veel tusschenzinnen, maken doorgaans de bedoe-ling onduidelijk.

Met **natuurlijk** denken wij aan het gebruik van de stem. Er zijn predikers die op den preekstoel een heel andere stem schijnen te hebben dan in het dagelijksch leven. Een hooggerekte, zalvende toon wordt door sommigen aangeslagen zoodra men op den preekstoel zijn stem laat hooren. Bij sommigen is het meer zingen dan spreken. Het is soms alsof men noten boven de woorden zet. En dan nog schijnen sommige lettergrepen lange, dubbele en andere korte,

halve of kwart noten te hebben. Nu spreekt men te zacht om door allen in heel de kerk verstaan te worden, dan schreeuwt men dat men door de echo die er in sommige kerken is, soms ook onverstaanbaar wordt. Bij anderen vindt men een eentonigheid die vervelend is, en soms als een wiegelied wordt, alsof men de hoorders in slaap wil brengen. Hoe menigmaal heb ik met den leekedichter gezucht:

„Verlos ons van den preektoon, Heer,
Geef ons natuur en waarheid weer.”

Onder **gepastheid** verstaan we dat taal, stijl en voordracht in alles beantwoorden moeten aan den inhoud. Altijd, van 't begin tot het einde, behoort heilige ernst te bezielen. Men wete zich bode Gods, die in Gods naam spreekt. Altijd blijve de stem natuurlijk. Toch lette men op behoorlijke stembuiging naar den inhoud der woorden. Anders zij de toon der stem als men den zondaar bestraft, dan wanneer men den kleinmoedige vertroosten wil. Kalm, bedaard worde gesproken bij de verklaring van het tekstwoord. Beslist en met klem en nadruk zij ons woord bij de aankondiging van Gods oordeelen. De toon der liefde klinkt in ons woord bij de noodiging tot Christus. De toon van blijdschap worde vernomen bij het prediken van de zaligheid, die de kinderen Gods wacht.

Het platte, kwinkslagen, wat de lachlust opwekt, vooral het meer of min onkiesche, blijve van den predikstoel geweerd.

Wat verder den vorm aangaat, b.v. het analytische en synthetische, daar zijn geen vaste regels voor aan te geven. Ik sprak eens een ouden broeder in de bediening, en zei: „Sommige dominé's verdeelen hun tekst altijd in drie hoofddeelen, en deze weer elk in drie onderdeelen.” „Ja,” zei hij, „dat doe ik altijd.” Ik vind dat ondoelmatig en onpraktisch. De teksten zijn zeer verschillend. De eene tekst laat zich beter op meer synthetische, de andere op meer analytische wijze behandelen. Het komt mij vóór, wij moeten daar geen vasten regel voor hebben. Wij moeten de verschillende teksten niet in het keurslijf, dat wij ons nu eenmaal

gesteld hebben, drukken en wringen, maar de tekst zelfve moet den weg ons wijzen hoe we hem behandelen moeten.

In de meeste gevallen zullen wij, naar mijn gedachte, het best preeken zoo wij van beide het goede, dat er in is, overnemen; en voor de gevaren ons wachten, die ons dreigen, zoo wij een van beide altijd en beslist willen volgen.

Velen van onze oude predikers wisten van niets anders dan van de analytische methode. Maar ze werden daardoor dikwijls zeer langdradig en droog, waar ze zich soms verliepen in het zich schier met elk woord bezig houden om het te verklaren, zonder dat de hoofdzak tot haar recht kwam. Men gaf doorgaans een vrij lange tekstverklaring met een afzonderlijke toepassing, waarin vooral de kenmerken niet mochten ontbreken, waaraan men weten kon of men tot de bekeerden of onbekeerden behoorde, zooals men toen gewoon was de hoorders te onderscheiden. Dat was de meest gewone prediking in de dagen mijner jeugd. Vele hoorders hechtten aan de verklaring niet veel waarde, en 't gebeurde maar al te vaak, dat vele hoorders onder de verklaring in slaap vielen.

Maar als de toepassing begon, stonden de meeste mannen op, en spanden zich in om nu alles te hooren en mee te nemen. Hoezeer men meer waarde hechtte aan de toepassing dan aan de verklaring, blijkt uit het gezegde van een eenvoudig, ernstig, vroom mannetje dat ik gekend heb, en dat wel gewoon was als men in de winteravonden met eigen huisgezin of anders in gezellig kringetje neerzat, te zeggen: „Wij konden nog wel een toepassinkje lezen.” Men las dan de toepassing zonder de verklaring. Bewijs hoe weinig verband er vaak tusschen verklaring en toepassing gevonden werd. Hoe weinig er met de eenheid gerekend werd. Dat deze methode van preeken geen aanbeveling verdiend, is nauwelijks noodig te zeggen.

In de dagen dat ik een beetje preeken geleerd heb, was het de bloeitijd van den beroemden kanselredenaar, Dr. J. J. Van Oosterzee. Hij kon uitnemende synthetische preeken maken. Velen van ons namen hem tot model. Een onzer eerste mannen uit dien tijd zei mij eens: „Toen ik student was, verslond ik al wat van Van Oosterzee kwam, en nu ben ik zoo aan zijn taal, stijl en vorm gewoon geraakt, dat ik er

niet weer uit kan komen." Wie dan ook Van Oosterzee gehoord had, en daarna onzen Hessels hoorde, dacht reeds de eerste vijf minuten aan Van Oosterzee, en zoo bleef het tot het einde. Velen van onze predikers trachtten dan ook in thema en verdeeling Van Oosterzee te volgen. Maar bij velen beantwoordde de uitwerking niet aan het ideaal, dat de groote redenaar van Utrecht wist te bereiken. Hij kon uitnemende preeken maken. Er bestaat een dagboek van hem, waarin men bij de meeste stukjes zonder moeite thema en verdeeling voor dien tekst vindt, als men ze maar even inziet.

In Lange's Bijbelwerk is het Evangelie van Lukas door Van Oosterzee bewerkt, en in het homiletische gedeelte vindt men daar vele schoone schetsen, die gemakkelijk gevolgd kunnen worden. In zijn practische theologie geeft hij vele behartigingswaardige wenken. Hoewel hij een goed gebruik wist te maken van de synthetische methode, raadt hij toch een meer gemengde methode van het sythetische en analytische aan. Hoe er misbruik gemaakt kan worden van de strikt synthetische methode, kan als voorbeeld dienen wat een onzer beroemdste predikanten uit dien tijd deed. Hij was in 't laatst van de week op reis. Hij moest Zondag preeken. Hij dacht in den trein om te preeken over Hand. 4: 12. Hij maakte in gedachten zijn schets.

Thema:—De Zaligheid Alleen in den Naam van Jezus.

Verdeeling:— I. Het zegt zoo veel;

II. Het staat zoo vast;

III. Het wordt zoo fel bestreden;

IV. Het wordt zoo zalig geloofd.

Zoo had hij zichzelf een ruim veld gebaand, en kon er gemakkelijk over preeken. Maar met een ander thema kon men de verdeeling op tientallen van teksten toepassen. Het eigenaardige van dien tekst kwam niet tot zijn recht. Men liep gevaar van op deze wijze zeer eentonig, oppervlakkig en vervelend te worden.

Een ander voorbeeld in die dagen was onze onvergetelijke Gispen. Hij wist zoo uitnemend het synthetische en analytische te verbinden, of ook bij afwisseling te gebrui-

ken, dat hij altijd nieuw en frisch was. Meermalen is het mij gebeurd, dat ik na de preek dacht: Ja, nu zie ik ook wel dat dit in den tekst staat, maar als Gispen het mij niet gezegd had, dan had ik het niet gezien. Gispen wist altijd wat te geven voor verstand en hart en leven. Dat mocht waarlijk preeken heeten.

Vaste regels te geven die men altijd volgen moet, of een model te kiezen om zoo te preeken als die preekt of gepreekt heeft, is niet raadzaam. De prediker moet zooveel mogelijk zichzelf zijn. Wel kan en moet hij het goede dat hij bij anderen vindt zooveel mogelijk volgen, en misschien nog meer zich spiegelen aan anderen om zich te wachten voor wat hij afkeuringswaardig bij hen vindt.

Niet alle teksten moet hij op gelijke wijze willen behandelen. De eene tekst laat zich beter op de analytische, de andere op meer synthetische wijze behandelen. Maar bij elken tekst late hij zooveel van het analytische uitkomen dat de inhoud van den tekst duidelijk worde, dat de preek zij en blijve een prediking van het **Woord**. Maar het synthetische hebbe zooveel invloed, dat de preek een eenheid zij.

Bij de tekstkeuze zorgte hij dat zijn tekst werkelijk iets zegt dat de moeite waard is om er de aandacht der gemeente een uur en een half, of zoolang de preek duren mag, voor te vragen. Wie een woord als dat uit Hand. 12:15: „Gij raast,” waarover ik eens een onzer oude professoren meer dan een uur hoorde razen—want preeken was het niet—als tekst kiest, die maakt zich schuldig aan valsch vernuft, aan de ontwijding van den predikstoel, en onthoudt voor dat uur aan hongrige zielen naar het Woord, de spijze der ziele, waarop zij recht hadden. Ter anderer zijde, wie zooveel verschillende waarheden in éenen tekst samenvat, dat men er gemakkelijk vijf of zes preeken over maken kon, maakt zich schuldig aan oppervlakkigheid en aan minachting van den rijkdom des Woords.

Als men bij bijzondere gelegenheden voor de gemeente optreedt, b.v. Oudejaarsavond, Nieuwsjaarsmorgen, bij Bid- en Dankdagen, zoo houde men geen formeele preek. Men houde dan slechts een toespraak naar aanleiding van een tekst in verband tot tijd en omstandigheden. Jarenlang

ben ik reeds gewoon om dan van den gewonen vorm af te wijken. Na een kort gebed om een zegen over het samen-zijn van die ure, geef ik mijn tekst naar aanleiding waarvan ik spreken zal. Ik geef dan eerst een korte toelichting van den tekst, breng die in verband tot de toestanden van het oogenblik, en het doel van het samenzijn, en ga dan aan het slot over tot **gebed en dankzegging**, en eindig met de gemeente een paar gepaste verzen te laten zingen, en intus-schen de collecte te laten houden. Ik meen wij hebben dan geen gewone bediening des Woords. Gebed, dankzegging, en het offeren van onze gaven zijn dan het hoofddoel. Daartoe moet de toespraak wekken en trachten te stemmen. Daarom komen deze aan het slot.

Ik ben zoo vrij deze methode aan de broeders in over-weging te geven.

Bij dergelijke gelegenheden kan men, zoo ik meen, wel eens gebruik maken van wat men noemt een topic-, of mottopreek, wat Van Oosterzee noemde, „zijn preek aan een kapstok ophangen.” Ik zelf deed dat eenmaal, toen ik geen tekst kon vinden voor een Oudejaarspreek, en ten slotte mijn toevlucht nam tot Ezra 6: 2, en het ééne woord nam: „**Gedachtenisse.**”

Over het geheel heb ik anders groot bezwaar tegen het zoogenaamde „topicpreken,” dat ook onder ons meer en meer in gebruik komt, omdat ik vrees dat het gevaar oplevert, dat de prediking soms te weinig wordt: „**Bediening van het Woord.**”

Eindelijk wil ik nog wijzen op een onverschoonlijk ver-zuim. Het bestond in mijn tijd in Kampen, en bestaat ook nu nog in Grand Rapids, en aan bijna alle Seminaries en Universiteiten. Het is het gebrek aan voldoende speciale oefening in de zoo moeilijke en groote kunst van preeken.

Ik meen, wij moesten noodig aan elke Theologische School, overal waar men leeraars kweekt, een leerstoel hebben voor een Professor, die niets anders deed dan les geven in de Homiletiek. Maar dat moest zijn een man, die door-kneed is in de talen waarin de Bijbel geschreven is, maar ook in de talen waarin de studenten straks preeken zullen.

Een uitstekend exegeet, een goed Gereformeerd Dogmaticus. Een welsprekend man, machtig in de Schriften, die voor en na voor de studenten hield een modelpreek, en zeggen kon: Zoo moet gij preeken.

Ik zou willen dat onze Curatoren dit in gedachten hielden. Dat zij uitzagen of er zoo iemand te vinden is onder ons. En zoo men meent zoo iemand gevonden te hebben, dan te trachten voor zoo iemand een leerstoel te verkrijgen aan onze Theologische School.

I N H O U D

	Bladz.
Een Verwonderlijke Bede. 2 Cor. 5: 19.....	9
Henoch een Eenling. Gen. 5: 24.....	23
Jozua de Hoogepriester Staande voor God. Zach. 3: 1-7	37
Gods Antwoord op Sions Klachte. Jes. 49: 14-16.....	51
De Hoogste Godsopenbaring. 1 Joh. 4: 9.....	65
Abrahams Roeping in Betrekking tot zijn Kinderen en Zijn Huisgezin. Gen. 18: 19.....	79
De Discipelen van Jezus het Licht der Wereld. Matth. 5: 14a	93
De Gemeente Gezegend in Christus. Efeze 1: 3, 4.....	107
De Slotvermaning in 1 Cor. 15. 1 Cor. 15: 58.....	121
De Gelijkenis der Tien Maagden. Matth. 25: 1-13.....	135
De Geloovigen en de Hemel. Philip. 3: 20, 21.....	149
Gods Woord een Lamp voor den Voet en een Licht op het Pad. Ps. 119: 105.....	163
Referaat: De Prediking des Woords naar Inhoud en Vorm	179

